Rok V. Nr. 7/8.

DZIENNIK URZĘDOWY

Wydziału Oświecenia Publicznego

Województwa Śląskiego

KATOWICE. 20. sierpnia 1928.

TREŚĆ:

Rozporządzenia i okólniki.

138.

Zarządzenie

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 26 grudnia 1927 r.

w sprawie programu religji ewangelicko-reformowanej w szkołach powszechnych.

Ustalam nadesłany przez Konsystorz Ewangelicko-Reformowany w Rzeczypospolitej Polskiej pismem z dnia 17 czerwca 1927 Nr. 291/332. Program nauki religji ewangelicko-reformowanej jako obowiązujący przy nauczaniu tejże religji w szkołach powszechnych.

Warszawa, dnia 26 grudnia 1927 r. (Nr. I. 11148/27).

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:

(—) Dr. Dobrucki.

139.

Zarządzenie

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 29 maja 1928 r.

w sprawie uproszczonego egzaminu państwowego z religji mojżeszowej na nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich.

Przewidziany w § 2 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 16 listopada 1926 r. w sprawie kwalifikacyj zawodowych do nauczania religji mojżeszowej w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 9 z r. 1927, poz. 127) uproszczony egzamin państwowy z religji mojżeszowej na nauczyciela szkół średnich będzie się odbywał według trybu, określonego w § 3 — § 6, § 10— § 21 i § 23 — rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 21 czerwca 1923 r. w sprawie uproszczonych egzaminów państwowych (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 13 z r. 1923, poz. 108) przed komisjami które zostaną powołane osobnem zarządzeniem.

Egzamin odbywa się: a) w języku polskim, lub b) w języku polskim i w jęz. hebrajskim.

W egzaminie może brać udział delegat Ministerstwa bez prawa głosowania.

Kandydat, który zdał pomyślnie egzamin, otrzymuje od Komisji dyplom według załączonego wzoru.

W sprawie opłat za egzamin i dokonania, ich rozdziału należy postępować według wskazówek zawartych w §§ 1 i 3 rozporządzenia z dnia 27 lutego 1926 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 7 z r. 1926, poz. 54).

Program wymagań przy egzaminie ogłasza się w załączniku do niniejszego rozporządzenia.

Warszawa, dnia 29 maja 1928 r. (Nr. II. P. 1672/28).

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:

(—) **Dr. Dobrucki.**

Załącznik do N-ru II. P. 1672/28.

PROGRAM WYMAGAŃ

przy uproszczonym egzaminie państwowym na nauczyciela religji mojżeszowej w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich.

I. Egzamin piśmienny:

Kandydat otrzymuje do wyboru dwa tematy z dziedziny zasad judaizmu, literatury religijnej lub historji Żydów, które opracowuje w języku polskim lub hebrajskim zależnie od tego, który język obrał jako wykładowy.

II. Egzamin ustny:

A. 1. Znajomość podstawowych źródeł religijnych w oryginale:

a) Biblji, a szczególnie Pięcioksięgu, ksiąg proroków późniejszych i psalmów — w całości, oraz wybranych ustępów z innych ksiąg,

b) Misznajot, wybrane traktaty w zakresie pierwszych pięciu działów,

c) Talmudu, łatwiejsze ustępy.

2. Znajomość zasad wiary, etyki i rytuału żydowskiego.

3. Ogólny pogląd na rozwój źródeł, pojęć i instytucyj religijnych.

4. Dokładna znajomość modlitewnika, jego układu i rozwoju.

B. 1. Znajomość ważniejszych faktów historycznych z dziejów żydostwa ze szczególnem uwzględnieniem historji państwa żydowskiego w starożytności, oraz historji Żydów w Polsce.

2. Znajomość głównych źródeł historycznych.

3. Znajomość fizycznej i historycznej geografji Palestyny.

C. a) Przy wyborze języka **hebrajskiego jako wykładowego:**

1. Dokładna znajomość języka hebrajskiego w słowie i w piśmie.

2. Dokładna znajomość podstawowych właściwości gramatycznych i stylistycznych języka hebrajskiego.
3. Kandydat powinien dowieść, że przeczytał ze zrozumieniem ważniejsze arcydzieła starej i nowej literatury hebrajskiej.

b) Przy wyborze języka **polskiego jako wykładowego:**

1. Znajomość właściwości gramatycznych i stylistycznych języka hebrajskiego.
2. Umiejętność czytania i objaśniania źródeł religijnych.
3. Orjentowanie się w starej i nowej literaturze hebrajskiej.

D. **Dydaktyka:**

Znajomość głównych problemów dydaktycznych w zakresie nauczania religji mojżeszowej w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich, jakoteż znajomość podręczników używanych w tych szkołach oraz środków pomocniczych (map, obrazów i t. p.).

Lektura.

Ad. A. 1. Biblja ze szczególnem uwzględnieniem Pięcioksięgu z komentarzem Raszi'ego, ksiąg proroków i psalmów.

2. a) Sadja: Emunot we-Deot (wybrane ustępy).
b) Bachja: Chowot Ha-lewawot (wybrane ustępy).
c) Jehuda Halewi: Kuzari (wybrane ustępy).
d) Majmonides: More Nebuchim (wybrane ustępy).
e) „ Szmone perakim.
f) „ Sefer Ha-mada (ustępy religijno-etyczne).
g) Sefer Ha-agada (Editio Rawnicki-Bialik, ustępy etyczne).

Uwaga: Kandydat ma do wyboru po jednym autorze z wymienionych pod a) do f), a nadto dzieło pod g).

3. Wybrane traktaty z Talmudu babilońskiego, wyimki z Midraszu Tanchuma oraz treść najważniejszych przepisów z Szulchan Aruch odnoszących się do obrzędów rytualnych i świąt.
4. Modlitewnik na dni powszednie i święta i Hagada na Pesach.

Ad. B. 1. Józef Flawjusz: Wojna żydowska (w przekładzie polskim Niemojewskiego lub hebrajskim Simchonjego).

2. Winter u. Wünsche: Die jüdische Literatur seit Abschluss des Kanons Tom I—II (Pierwsze dwa tomy

wyszły także po hebrajsku, wyd. Barucha) — do wyboru.

3. Kahana Abraham: Safrut Ha-historja ha-israelit. Tom I i II — do wyboru.

Ad. C. 1. Kantorowicz: Diduk ha-safa haiwrit lechol signoneha. Warszawa 1923.

2. Brody-Wiener: Miwchar ha-szira ha-iwrit

3. Tawjew: Ocar ha-szira we-ha-mlica — do wyboru.

4. Z nowoczesnej literatury hebrajskiej — do wyboru: dokładna znajomość **dwóch** z poniżej podanych autorów i ich wymienionych dzieł.

Gordon Jehuda Lejb: Wybrane poematy. **Lebenson I. M.:** Szirej bat. Cijon. **Abramowicz S.:** Susati, Bejamin ha-hejm, **Achad Haam:** Al paraszat derachim (wybrane ustępy). **Fajerberg:** Le'an. **Bialik** Chaim Nachmann: Poezje. **Czernichowski S.:** Poezje. **Rabinowicz S.:** Chajej Adam (autobiografja). **Perec** Jehuda Lejb: Mipi ha-am.

Dzieła pomocnicze.

Ad. A. 1. Solowiejczyk: „Toldot bikoret ha-mikra.

2. Cornill: „Einleitung in das alte Testament" — do wyboru.

3. Wstępy do ksiąg biblijnych według wydań Biblji Gordona lub Cylkowa — do wyboru.

4. Czernowitz: „Ha-Talmud" — do wyboru.

5. Strack: „Einleitung in den Talmud" — do wyboru.

6. Elbogen: „Ha-tefila we-ha-awoda be-Israel".

Ad. B. 1. Symchoni: „Historja Żydów", cz. I i II (do r. 70 po Chr.).

2. Graetz: „Historja Żydów", (w tłum. polskiem Szenhaka).

3. Bałaban: „Historja i literatura żydowska", 3 tomy — do wyboru.

4. S. Dubnów: „Najnowsza Historja Żydów", XIX wiek. (niemieckie lub hebrajskie wydanie) — do wyboru.

Ad. C. 1. A. Urynowski: „Szeurim be-toldot ha-sifrut ha-iwrit hachadasza", 2 tomy.

2. Klausner: „Bonim we-jocrim".

3. Sz. L. Gordon: „Torat ha-sifrut".

DYPLOM
nauczyciela religji mojżeszowej w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich.

P. . . . .
urodzon . . . . w . . . .
dnia . . . r. . po odbyciu nauk w . .
. . . .
. . . .
. . . .
dopuszczon . . do egzaminu decyzją Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia . . Nr. . w myśl rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 16 listopada 1926 r. w sprawie kwalifikacyj zawodowych do nauczania religji mojżeszowej w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich (Dz. U. R. P. Nr. 124, poz. 75).

Kandydat wykonał wypracowanie na temat . . .
. . . .
z wynikiem . . . i zdał egzaminy ustne z wynikiem . . . Kandydat włada językiem polskim . . .
Zdał egzamin z języka polskiego, historji i geografji Polski z wynikiem . . . .
. . . .

Egzamin odbył się w języku(ach): . . . . .
. . . .
Wobec tego p. . . . .
posiada kwalifikacje do nauczania religji mojżeszowej w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich.

. . . . dnia . . . . .

Przewodniczący Komisji:

Członkowie Komisji:

m. p.

Nr. . . . . .

Podpis właściciela dyplomu:

140.

Okólnik

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do Kuratorjów Okręgów Szkolnych, Dyrekcyj szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich oraz do inspektoratów szkolnych

w sprawie zwalczania płonicy (szkarlatyny).

W związku z zaprojektowaną przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych akcją szczepienną przeciwpłoniczą przypominam o okólniku w tej sprawie z dnia 26 października 1925 r. (Nr. 10168/0Prez.) i polecam dyrekcjom szkół oraz nauczycielstwu, ażeby na konferencjach rodzicielskich zachęcali rodziców do poddawania dzieci szczepieniu i ażeby współdziałali w tej akcji z urzędami zdrowia publicznego.

Warszawa, dnia 21 maja 1928 r. (Nr. OHFiz. — 506/28).

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:
(—) **Dr. Dobrucki.**

141.

Zarządzenie

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego
z dnia 29 maja 1928 r.

w sprawie dozwolenia środków naukowych.

Zaliczam niżej wymienione środki naukowe Wytwórni i Składnicy urządzeń szkolnych „Pomoc Szkolna“ w poczet dozwolonych i ustalam dla nich kwalifikację następującą:

blok pojedyńczy mosiężny z imadłem;
bryły do wyznaczania ciężaru właściwego;
dźwignia dwuramienna metalowa;
model katetometru;
model nonjusza;
przyrządy perkusyjne do demonstrowania zderzeń kul sprężystych;
równia pochyła drewniana;
rura szklana do spadku ciał w próżni;
stolik ruchomy;
wahadła różnej długości;
wahadło Foucault'a (do wirownicy);
bolec do wirownicy;
naczynia do centryfugowania płynów, przyrząd kulkowy, regulator Watta i przyrząd do okazania spłaszczenia ziemi — części dodatkowe do wirownicy;
przyrząd do stwierdzenia prawa Boyle-Mariotte'a — mniejszy;
naczynia połączone;
pompa ssąca (model szklany);

pompa ssąco-tłocząca (model szklany);
prasa hydrauliczna (model szklany);
sikawka ogniowa (model szklany);
zwierciadła wklęsłe metalowe;
turbinka parowa „eolipila“;
przyrząd Tyndalla do wykazania ciepła, powstającego przy tarciu;
kula do zamrażania wody;
kociołek do oznaczania punktu wrzenia;
kalorymetr wodny i termostat;
cymbałki dające gamę chromatyczną;
kamerton normalny z tubą do ucha;
kamerton z ostrzem;
kamertony z rezonatorami i tłumikiem;
piszczałka fletowa otwarta i piszczałka fletowa kryta zaopatrzona w ruchomy tłok;
przyrząd rezonansowy Drentelna;
syrena Savarta i telefon nitkowy;
fotometr Rumforda;
tarcza Hartla;
cewka Ruhmkorffa;
przyrząd do okazania siły elektromagnetycznej;
elektroskop o listku z cynfolji, zaopatrzony w kondensator;
zaciski na podstawach izolujących;
klucz telegraficzny;
komutatory rtęciowe;
kulka próbna;
rozbrajacz rozkładany;
statyw do rurek Geisslera;
woltametr Hoffmanna;
stolik izolujący;
telefon Bella rozbierany;
termoelement miedź-antymon;
wahadełka elektryczne;
cylinderki do stwierdzenia prawa Archimedesa;
koło podsiębierne i nasiębierne;
przekrój cylindra maszyny parowej;
przyrząd Tyndalla do okazania skutków mechanicznych rozszerzalności termicznej;
stolik Dmochowskiego;
sonometry (2-strunowy dług. 95 cm i 2-strunowy dług. 120 cm);
elektroskopy dwulistkowe (o listkach papierowych) w kolbach szklanych;
wirownica;
przyrząd Maxwella do okazania przemian energji kinetycznej i potencjalnej;
kołowroty: zwykły i okrętowy;
stożek, samorzutnie wznoszący się na równi pochyłej;

przyrząd do okazania spadku ciśnienia w prądzie cieczy;
stroboskop, zwierciadła tworzące kąt, przyrząd do odbicia światła;
klosz z dzwonkiem elektrycznym;
ogniwa Greneta;
woltametr Faraday'a;
środki naukowe dozwolone dla uczniów szkół wszelkiego typu;
giroskop;
przyrząd do stwierdzenia prawa Boyle-Mariotte'a — większy;
ksylofon, dający gamę chromatyczną;
igła nachyleń i zboczeń, zarazem galwanoskop;
siatka Kolbego do okazania rozmieszczenia ładunku elektrycznego;
machina Altwooda;
środki naukowe dozwolone dla uczniów szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich i szkół zawodowych.

Warszawa, dnia 29 maja 1928 r. (Nr. II. P. 7966/28).

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:
(—) **Dr. Dobrucki.**

142.

Zarządzenie
Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w sprawie dozwolenia do użytku w szkołach wydawnictw:

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zaliczył niżej wymienione wydawnictwa w poczet dozwolonych i ustalił dla nich następujące kwalifikacje:

I. Podręczniki:

zarządzeniem z dnia 28 kwietnia 1928 r. Nr. II-14043/27.

Ikert Bronisław, Oj dana. Pierwsza książka do czytania dla pierwszego oddziału szkół powszechnych. Ilustrowała Dora Mikułowska, Poznań 1926. Nakł. Druk. Katolickiej T. A. w Poznaniu.
dozwolony dla uczniów pierwszego oddziału szkół powszechnych;

zarządzeniem z dnia 1 maja 1928 r. Nr. II. 15735/27:

Ks. Dr. Bielawski Zygmunt, Nauka religji rzymsko-katolickiej dla niższych oddziałów szkół powszechnych, Lwów 1927, Nakład Tow. „Bibljoteka Religijna" —
dozwolony dla uczniów szkół powszechnych;

zarządzeniem z dnia 1 maja 1928 r. Nr. II. 2356/28:

Brunon Guthke i Lucjan Krajewski, Zbiór zadań z fizyki. Wydanie III przerobione i uzupełnione. Łódź, M. Arct, 1927 —

dozwolony dla uczniów szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich i szkół technicznych;

zarządzeniem z dnia 1 maja 1928 r. Nr. II. 6241/28:

Bogucka C., Niewiadomska C., Wypisy polskie na klasę I. Wydanie dwudzieste pierwsze. Nakł. Gebethnera i Wolffa, 1927 —

Bogucka C., Niewiadomska C., Wypisy polskie na klasę II. Wydanie siedemnaste. Nakł. Gebethnera i Wolffa 1927 —

Bogucka C., Niewiadomska C., Wypisy polskie na klasę III. Wyd. trzynaste. Nakł. Gebethnera i Wolffa. 1927 —

dozwolone dla uczniów szkół średnich ogólnokształcących;

zarządzeniem z dnia 1 maja 1928 r. Nr. II. 6242/28:

Tomanek Franciszek dr., Handel towarowy i pieniężny oraz jego organizacja, Wyd. III, Książnica—Atlas —

dozwolony dla uczniów szkół handlowych;

zarządzeniem z dnia 1 maja 1928 r. Nr. II. 6246/28:

Jeleńska Ludwika, Metodyka pierwszych lat nauczania, Wydanie II. Warszawa, Nasza Księgarnia, 1927 —

dozwolony dla uczniów seminarjów nauczycielskich i kursów nauczycielskich;

zarządzeniem z dnia 10 maja 1928 r. Nr. II 6652/28:

Sikorski Walerjan, Gimnastyka, podręcznik metodyczny dla seminarjów i kursów nauczycielskich. Część I. Lwów — Warszawa — Kraków. Wyd. Zakł. Narod. im. Ossolińskich, 1927 —

dozwolony dla uczniów 4-go i 5-go kursu seminarjów nauczycielskich;

zarządzeniem z dnia 10 maja 1928 r. Nr. II. 6731/28:

Kotowicz Tadeusz, Podręcznik księgowości handlowej dla szkół i kursów handlowych oraz dla samouków —

dozwolony dla uczniów kursów handlowych i buchalteryjnych;

zarządzeniem z dnia 14 maja 1928 r. Nr. II. 6501/28:

Arct-Golczewska Marja i Kołodziejczykowie Januarjy i Tadeusz, Podręcznik botaniki. Wydanie X, uzupełnione i poprawione. M. Arct, Warszawa, 1927 —

dozwolony dla uczniów szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich;

Zagajewski K., Gramatyka języka niemieckiego. Wyd. drugie. Książnica—Atlas, Lwów, — Warszawa, 1927 —

dozwolony dla uczniów szkół średnich ogólnokształcących;

zarządzeniem z dnia 14 maja 1928 r. Nr. II. 6940/28:

Bońkowski S. E. i Chankowski H., Arytmetyka handlowa, Część III-cia. Warszawa, 1927 —

dozwolony dla uczniów szkół handlowych;

zarządzeniem z dnia 16 maja 1928 r. Nr. II. 7220/28:

P o r a z i ń s k a J. i R o s s o w s k i St., Pierwsze czytania dla szkół powszechnych. Część III dla oddziału IV Lwów, 1927. K. S. Jakubowski —
dozwolony dla uczniów szkół powszechnych;
zarządzeniem z dnia 16 maja 1928 r. Nr. II. 7221/28:

B o g u c k a C., N i e w i a d o m s k a C., W a r n k ó w n a J., Pierwsze ćwiczenia do nauki poprawnego pisania. Warszawa, Gebethner i Wolff, 1927. Stopień II, wydanie 22.
d-tto Stopień III, wydanie 16;
dozwolone dla uczniów szkół powszechnych;
zarządzeniem z dnia 18 maja 1928 r. Nr. II. 7389/28:

K i e l s k i B o l e s ł a w et P i o n n i e r L e o n, En France. II. La Province. A l'usage des écoles secondaires. V-e année. Classe de 6-e. K. S. Jakubowski, Lwów, 1928 —
dozwolony dla uczniów kl. VI szkół średnich ogólnokształcących;
zarządzeniem z dnia 18 maja 1928 r. Nr. II. 7391/28:

M a y k o w s k i S t a n i s ł a w i B a l i c k i J u l j u s z, Będziem Polakami. Lwów, Zakł. Nar. im. Ossolińskich. 1928 —
dozwolony dla uczniów II kl. szkół średnich ogólnokształcących;
zarządzeniem z dnia 22 maja 1928 r. Nr. II. 7127/28:

B i e h l e r W a c ł a w Dr. Med., Pomoc doraźna w wypadkach nagłych pielęgniarstwo oraz krótki rys anatomji i fizjologji. Wyd. 5 popraw. i uzupełn. Nakład Gebethnera i Wolffa, Warszawa —
dozwolony dla uczniów wyższych klas szkół średnich ogólnokształcących, zawodowych i kursów nauczycielskich;
zarządzeniem z dnia 23 maja 1928 r. Nr. II. 7869/28:

A r c t M., Słownik ortograficzny języka polskiego. Wyd. III przejrzane i poprawione przez Stanisława Szobera. Warszawa, Aryt, 1927 —
pomocniczy, dozwolony dla uczniów szkół wszelkich typów;
zarządzeniem z dnia 24 maja 1928 r. Nr. II. 7388/28:

N u s b a u m-H i l a r o w i c z J. Dr. i W i ś n i o w s k i T. Dr., Wiadomości z zoologji. Wydanie jedenaste. Opr. ze współudz. dr. B. Fulińskiego. Nakł. K. S. Jakubowskiego we Lwowie:

S i w a k M., Geografja dla VI oddziału szkoły powszechnej. Nakł. K. S. Jakubowskiego. Wydanie 2. Lwów, 1927;

P f a u ó w n a Z. i R o s s o w s k i St., Pierwsze czytania dla szkół powszechnych. Część I dla oddz. drugiego. Wyd. 8-me. Nakł. K. S. Jakubowskiego, 1927;

P f a u ó w n a Z. i R o s s o w s k i St., Pierwsze czytania dla szkół powszechnych. Część II dla oddz. 3-go. Wyd. 5-te. Nakł. K. S. Jakubowskiego we Lwowie, 1927 —
dozwolone dla uczniów szkół powszechnych:

R e i t e r M. Dr., Czytania polskie. Tom I. Wyd. XII. Lwów, 1927. Nakł. K. S. Jakubowskiego:
dozwolony dla uczniów IV oddz. szkół powszechnych oraz kl. I. szkół średnich ogólnokształcących;

Reiter M. Dr., Czytania polskie. Tom II. Wyd. XI. Lwów, 1927. Nakł. K. S. Jakubowskiego:
dozwolony dla uczniów V oddz. szkół powszechnych oraz kl. II szkół średnich ogólnokształcących;

Reiter M. Dr., Czytania polskie. Tom III. Wyd. IX. Lwów, 1927. Nakł. K. S. Jakubowskiego:
dozwolony dla uczniów VI oddz. szkół powszechnych oraz kl. III szkół średnich ogólnokształcących.

II. Wydania autorów:

a) lektura podstawowa:

zarządzeniem z dnia 18 maja 1928 r. Nr. II. 7389/28:

Chateaubriand. Atala, suivi d'une notice littéraire par S. Czerny. Poznań, Eos, 1928 —
dozwolone jako lektura podstawowa dla uczniów VIII kl. szkół średnich ogólnokształcących;
zarządzeniem z dnia 23 maja 1928 r. Nr. II. 7625/28:

Owidjusza wiązanka wierszy. Oprac. T. Sinko. Wyd. 6-te. Lwów—Warszawa, Książnica—Atlas, 1927 —
dozwolone jako lektura podstawowa dla uczniów szkół średnich ogólnokształcących.

b) lektura uzupełniająca:

zarządzeniem z dnia 14 maja 1928 r. Nr. II. 6526/28:

Brodziński Kazimierz, Wspomnienia mojej młodości i inne pisma autobiograficzne. Wstępem i objaśnieniami zaopatrzył dr. Aleksander Łucki, Biblj. Narodowa Nr. 113. Serja I. Kraków, Krakowska Sp. Wydawnicza, 1928 —
dozwolone jako lektura uzupełniająca dla uczniów VI i VII kl. szkół średnich ogólnokształcących i IV kursu seminarjów nauczycielskich;

Poezja Barska, zebrał, wstępem i objaśnieniami zaopatrzył Kazimierz Kolbuszewski, prof. Un. Wileńskiego. Bibljoteka Narodowa Nr. 108. Serja I. Kraków, Krak. Sp. Wydawnicza, 1928 —
dozwolone jako lektura uzupełniająca dla uczniów kl. VI szkół średnich ogólnokształcących;

Schiller Fryderyk, Dziewica Orleańska, tragedja romantyczna w pięciu aktach, z prologiem. Przekł. E. Odyńca. Złoczów, nakł. W. Zukerkandla;

Schiller Fryderyk, Wilhelm Tell. Dramat. Przekł. J. N. Kamińskiego. Złoczów, nakł. Wilh. Zukerkandla —
dozwolone jako lektura uzupełniająca dla uczniów kl. VII i VIII szkół średnich ogólnokształcących;

Libelt Karol, O miłości ojczyzny. Lwów—Złoczów, nakł. Wilh. Zukerkandla —
dozwolone jako lektura uzupełniająca dla uczniów kl. VI szkół średnich ogólnokształcących i IV kursu seminarjów nauczycielskich.

c) lektura dobrowolna:

zarządzeniem z dnia 30 kwietnia 1928 r. Nr. II. 5630/28:

Roszko E., Das Nibelungenlied. Gudrun. Bibljoteczka Niemiecka, zeszyt 17. Książnica-Atlas. Lwów — Warszawa, 1928 —
dozwolone jako lektura uzupełniająca dobrowolna dla uczniów kl. VII szkół średnich ogólnokształcących oraz IV kursu seminarjów nauczycielskich;

H. C. Andersen, Ausgewählte Märchen, opracował dr. Z. Bass. Część I. Bibljot. Niemiecka, zeszyt 22. Książnica-Atlas, 1928 —
dozwolone jako lektura dobrowolna dla uczniów kl. III i IV-ej szkół średnich ogólnokształcących oraz I kursu seminarjów nauczycielskich;

De la Motte Fouque Friedrich, Undine, oprac. Juljusz Ippoldt. Bibljot. Niem., zeszyt 21. Książnica-Atlas, 1928 —
dozwolone jako lektura uzupełniająca dobrowolna dla uczniów V kl. szkół średnich ogólnokształcących i od III kursu seminarjów naucz. wzwyż.

III. Książki pomocnicze.

zarządzeniem z dnia 26 kwietnia 1928 r. Nr. II. 5830/28:

Strupczewski Władysław, Zbiór dokumentów handlowych dla ćwiczeń handlowych, Warszawa, 1926;

Tomanek Fr. i Treter J., Tematy do księgowości. Część I. Księgowość kupiecka. Wydanie drugie. Lwów—Warszawa. Książnica-Atlas, 1927 —
dozwolone dla nauczycieli szkół handlowych;

zarządzeniem z dnia 30 kwietnia 1928 r. Nr. II. 6553/28:

Federowicz Zygmunt, Krajowe zwierzęta ssące. Wilno, 1928, Wyd. Józef Zawadzki —
dozwolone dla uczniów wyższych klas szkół średnich;

zarządzeniem z dnia 1 maja 1928 r. Nr. 6238/28;

Thullie Kazimierz, Ks. Dr., Katechizm religji katolickiej. Podręcznik dla IV, V i VI klasy gimnazjalnej. Książnica-Atlas, Lwów — Warszawa, 1926 —
dozwolone dla uczniów IV, V i VI klasy szkół ogólnokształcących;

zarządzeniem z dnia 1 maja 1928 r. Nr. II. 6239/28:

Wachholz Leon, O zaburzeniach umysłowych u dzieci i młodzieży. Lwów — Warszawa. Książnica-Atlas, 1927 —
dozwolona dla nauczycieli;

zarządzeniem z dnia 9 maja 1928 r. Nr. II. 6935/28:

Sarna Zygmunt Dr., Czek i jego zastosowanie. Kraków, 1926 —
dozwolona dla uczniów szkół handlowych;
zarządzeniem z dnia 14 maja 1928 r. Nr. II. 6526/28:

Chmielowski Piotr, Kazimierz Brodziński. Charakterystyki literackie pisarzów polskich. X. Złoczów, nakł. Wilh. Zukerkandla —
dozwolone dla uczniów kl. VI i VII szkół średnich ogólnokształcących i III kursu seminarjów nauczycielskich;
zarządzeniem z dnia 14 maja 1928 r. Nr. II. 6936/28:

Joteyko Tadeusz, Podręcznik do nauki szkolnej śpiewu zbiorowego. Część I. Wyd. siódme. Gebethner i Wolff —
dozwolone dla uczniów kl. I-ej szkół średnich ogólnokształcących;
zarządzeniem z dnia 18 maja 1928 r. Nr. II. 7394/28:

Caro Leopold. Zasady nauki ekonomji społecznej. Nakł. K. S. Jakubowski, Lwów, 1926 —
dozwolone dla uczniów szkół średnich handlowych;
zarządzeniem z dnia 21 maja 1928 r. Nr. II. 6504/28:

Dzierzbicka Wanda, O uzdolnieniach zawodowych nauczyciela-wychowacy na podstawie ankiety, Warszawa. Książnica-Atlas, 1926 —
dozwolone dla uczniów seminarjów i kursów nauczycielskich;
zarządzeniem z dnia 21 maja 1928 r. Nr. II. 6819/28:

Hamaide Amelja, Metoda Decroly, Tłum. M. Górska. Wstępem opatrzyła M. Lipska-Librachowa. 1926. Nasza Księgarnia. Warszawa —
dozwolne dla uczniów kursów i seminarjów nauczycielskich;
zarządzeniem z dnia 22 maja 1928 r. Nr. II. 6505/28:

Sully Jakób, Dusza dziecka. Przeł. Izabela Moszczeńska. Wyd. trzecie, 1926 r. Lisowska, Warszawa —
dozwolone dla uczniów seminarjów nauczycielskich i kursów nauczycielskich;
zarządzeniem z dnia 31 maja 1928 r. Nr. II. 6503/28:

Kerchensteiner Georg, Pojęcie szkoły pracy, Przełożyła A. Kierska. Książnica-Atlas, Warszawa —
dozwolone dla uczniów seminarjów nauczycielskich i kursów nauczycielskich.

IV. Środki naukowe:

zarządzeniem z dnia 24 maja 1928 r. Nr. II. 7388/28:

Cybulski Stefan, Tabulae quibus antiquitates graecae et romanae illustrantur. Wydanie duże —
dozwolone dla szkół ogólnokształcących.

143.

Okólnik

Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do Kuratorjów Okręgów Szkolnych i Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach oraz do Liceum Krzemienieckiego w Krzemieńcu w sprawie książek poleconych przez Komisję oceny książek do do czytania dla młodzieży szkolnej.

Wślad za okólnikiem z dnia 13 września 1927 r. Nr. I. 14323/27 (Dz. Urz. Nr. 12, poz. 208) podaję do wiadomości dalszy ciąg wykazu książek, ocenionych dodatnio przez Komisję oceny książek do czytania dla młodzieży szkolnej przy Ministerstwie W. R. i O. P.

Wykaz ten obejmuje książki, ocenione na posiedzeniach Komisji od dnia 1 lipca 1927 r. do dnia 30 kwietnia 1928 r.

Warszawa, dnia 24 maja 1928 r. (Nr. I. 4048/28).

(—) **W. Żłobicki**
p. o. Podsekretarza Stanu.

Załącznik do Nr. I. 4048/28.

V. WYKAZ KSIAŻEK,

poleconych przez Komisję oceny książek do czytania dla młodzieży szkolnej przy Ministerstwie Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego (w czasie od dnia 1 lipca 1927 roku do dnia 30 kwietnia 1928 roku).

(Grupy I dla oddz. 1 i 2 szk. powsz., II dla oddz. 3 i 4 szk. powsz. i kl.I szk. śr., III dla oddz. 5 i 6 szk. powsz. i kl. II—III szk. śr.; IV dla oddz. 7 szk. powsz. i kl. IV—V szk. śr.; V — dla kl. VI—VIII szk. śr.),

Skala ocen: 1 konieczna, 2 pożądana, 3 dozwolona.

Skróty: G i W .— Gebethner i Wolff, B. P. — Instytut Wydawniczy Bibljoteka Polska, Książn. — Książnica — Atlas, P. M. S., Oss. — Ossolineum. K. Ś. W. — Księgarnia św. Wojciecha, Tow. Wyd. — Tow. Wydawnicze.

504. Allorge. Walka światów. Książn. Biblj. Dozwolona. Grupa IV.
505. Asnyk. Wybór poezyj. Krak. Spółka Wydawn. Konieczna. Grupa V.
506. Bagiński. Zagadnienie dostępu Polski do morza. Z. O. K. Z. Warszawa 1927. Pożądana. Grupa V.
507. Bandrowski. Na polskiej fali. Rzepecki Poznań, 1927. Konieczna. Grupa IV.
508. Białynia. Hołd pruski. Krzyżacy. Prusacy a Polska 1525—1925. Arct. Pożądana. Grupa IV.

509. Bohuszewiczówna. Darmozjady w świecie roślin. K. Ś. W. 1927. Dozwolona. Grupa IV.
510. Bohuszewiczówna. Rośliny owadożerne. K. Ś. W. 1927. Pożądana. Grupa IV—V.
511. Bonsels. Pszczółka Maja i jej przygody. Skł. gł. G. i W. 1927. Dozwolona. Grupa II—III.
512. Bornsteinowa. Z życia zwierząt w niwoli (w/g Hagenbecka). Arct. Pożądana. Grupa III.
513. Bruchnalska. Czytajcie, dzieci. Tow. Ped. Lwów, 1908, 1909. Dozwolona. Grupa I.
514. Burnett. Tajemniczy ogród. G. i W. 1927. Pożądana. Grupa III.
515. Bystroń, Artyzm pieśni ludowej. K. Św. W. 1921. Pożądana. Grupa V.
516. Brystoń. Historja w pieśni ludu polskiego. G. i W. Pożądana. Grupa V.
517. Casanova. Podróże Karmeli. Książki Różowe, Nr. 19. Dozwolona. Grupa II.
518. Chateaubriand. Atala. Réné. Ostatni z Abenserażów (Tłum. Boy). K. Ś. W. Dozwolona. Grupa V.
519. Choynowski. Pokusa. G. i W. Pożądana. Grupa V.
520. Chrząszczewska. Cud bajeczki. J. Lisowska. Dozwolona. Grupa I.
521. Curwood. Najdziksze serca. K. Ś. W. Dozwolona. Grupa V.
522. Curwood. Władca skalnej doliny. K. Ś. W. Pożądana. Grupa IV—V.
523. Czerwińska. Noc 29 listopada 1830 r. w Warszawie. „Księg. Ludowa" 1917. Pożądana. Grupa IV.
524. Cerwińska. Od niewoli do wolności. Historja zjednoczenia Włoch. „Księg. Ludowa" 1907. Pożądana. Grupa IV.
525. Czerwińska. Piętnaście lat Rosji w Polsce 1815—1830. Księgarnia Lud. 1917. Pożądana. Grupa IV.
526. Czerwińska. Wypisy z zakresu teorji ewolucji. G. i W. Biblj. biolog. Nr. 2. Pożądana. Grupa V.
527. Czeska-Mączyńska. Opowieści Chrystusowe. K. Ś. W. Wyd. II. Pożądana. Grupa V.
528. Czyżowski. Jim Żeglarz. Książnica. Biblj. Iskier Nr. 17, 1928 r. Dozwolona. Grupa III.
529. Dąbrowska-Gerson. Choinka polska. Arct. 1927, wyd. III. Pożądana. Grupa III.
530. Dębicki. Portrety. G. i W. 1927. Dozwolona. Grupa V
531. Dickens. Dwa miasta. „Biblj. Grosz." Dozwolona. Grupa V
532. Domańska. Ave Maria. K. Ś. W. Dozwolona. Grupa III.
533. Domańska. Czeladnik majstra Szymona. K. Ś. W. Dozwolona. Grupa II—III.

534. Domańska. Złota przędza. K. Ś. W. Dozwolona. Grupa II.
535. Drzewiecki. Przedłużenie życia. Wyd. Ligi Pracy. Dozwolona. Grupa IV—V.
536. Dyakowski. Gąski Marysi. G. i W. Dozwolona. Grupa II.
537. Dyakowski. Przygody młodej kawki oraz inne opowiadania przyrodnicze. Arct 1928. Pożądana. Grupa II—III.
538. Dyakowski. Z puszczy białowieskiej. G. i W. 1926. Pożądana. Grupa III—IV.
539. Dygasiński. Beldonek. Fiszer. Łódź 1927. Wydanie III. Dozwolona. Grupa IV.
540. Dynowska. Dylu, dylu na badylu. Arct—1928. Pożądana. Grupa I.
541. Dynowska. Polska w zwyczaju i obyczaju. G. i W. 1928. Pożądana. Grupa IV—V.
542. Dynowska. W Betleemskiej szopce. Arct 1927. Dozwolona. Grupa III.
543 — Dzieje duszy, czyli żywot św. Teresy od Dzieciątki Jezus. K. Ś. W. 1926. Konieczna. Grupa IV—V.
544. Faraday. Dzieje świecy. K. Ś. W. Pożądana. Gr. IV—V.
545. Gawalewicz. Jööl. K. Ś. W. Pożądana. Grupa IV.
546. Gayówna. Sosna. K. Ś. W. 1927. Konieczna. Gr. III-IV.
547. Gdańska (praca zbiorowa). Oss. Lwów-Warszawa 1927. Konieczna. Grupa V.
548. German. O Janku, co walczył we Lwowie. Książnica Polska. Dozwolona. Grupa II.
— Gerson. vide Dąbrowska-Gerson.
549. Gomulicki. Syrena. K. Ś. W. Dozwolona. Grupa V.
550. Gorczyńska. Frania sierotka. Książki Różowe Nr. 9. Wende. Dozwolona. Grupa I.
551. Guyon. Na dalekim Zachodzie. K. Ś. W. Dozwolona.
552. Hearn. Czerwony ślub. Biblioteka Groszowa. Dozwolona. Grupa V.
553. Hellin. Tajemnice Egiptu. K. Ś. W. Pożądana. Grupa III.
554. Husarski. Karykatura w Polsce. G. i W. Monografje Artystyczne tom VIII. 1926. Pożądana. Grupa V.
555. Izdebska. Praca bogactwem. Fiszer—Łódź. Dozwolona. Grupa III.
556. Jachowicz. Wiersze i bajki. K. Ś. W. Pożądana. Gr. I-II.
557. Jeleński. Mała Miriam. K. Ś. W. Pożądana. Grupa II-III.
558. Jeleński. Woda żywa. K. Ś. W. Pożądana. Grupa II-III.
559. Jerwiczowa. Tajemnica starego gobelinu. Książki Błękitne Nr. 12. Dozwolona. Grupa III.
560. Jezierski. O skarb Gwajkurów. K. Ś. W. Dozwolona. Grupa II.

561. Jirásek. Historja filozofów. Hoesick 1927. Dozwolona. Grupa III—IV.
562. Kasprowicz. Księga ubogich. Tow. Wyd. 1922. Konieczna. Grupa V.
563. Konopnicka. Filuś, Miluś i Kizia, wesołe kotki. Arct 1927. Konieczna. Grupa I.
564. Konopnicka. Kto policzy te obrazki? Arct. Dozwolona. Grupa I.
565. Konopnicka. Ku-ku-ry-ku! Płomyk 1926. Dozwolona. Grupa I.
566. Kossuthówna. Dzieci i lalki. Arct. Pożądana. Grupa I.
567. Kossuthówna. W moim ogródeczku. Arct 1926. Pożądana. Grupa I.
568. Kowerska. Za wiarę. P. M. S. 1927. Pożądana. Gr. III-IV.
Krzyżanowska. Wodzowie narodu (por. Witkowska).
569. Kulczyński. Dziennik dowódcy kompanji z walk w Małopolsce wschodniej i nad Dźwiną w 1919 r. Wojsk. Inst. Wyd. Warsz. 1927. Pożądana. Grupa IV—V.
Kutrzeba. Gdańsk (por. Gdańsk).
570. Kwiecińska. Serce Hanki. Książki Różowe Nr. 16. Dozwolona. Grupa II.
571. London. Przygody w zatoce S. Francisco. Bibljoteka Groszowa 1925. Dozwolona. Grupa IV—V.
572. Łoziński. Dwunasty gość. Gubrynowicz 1927. Pożądana. Grupa IV—V.
573. Machczyński. Mozajka wilcza. K. Ś. W. wyd. II. Pożądana. Grupa IV.
574. Majewski. Doktór Muchołapski. Perzyński i Niklewicz 1921. Dozwolona. Grupa III—IV.
575. Majewski. Profesor Przedpotopowicz. Skł. gł. G. i W. 1898. Pożądana. Grupa IV—V.
576. Mann T. Pan i pies. Biblj. Dzieł Wyb. Dozwolona. Gr. V.
577. Margert. Irena. K. Ś. W. Wyd. V. Dozwolona. Gr. IV.
578. Markowska. Przejdziem Wisłę — przejdziem Wartę (1797—1815). Tow. Wyd. 1922. Dozwolona. Grupa III.
579. Marryat. Wśród koralowych raf. K. Ś. W. Pożądana. Grupa III.
580. Mayne Reid. Młodzi żeglarze. G. i W. 1920. Pożądana. Grupa III.
581. Mieszkowska. O żabkach i wróżce. Książki Różowe Nr. 18. Dozwolona. Grupa I-II.
582. Mickiewicz. Pani Twardowska. Arct. 1928. Pożądana. Grupa II.
583. Monlaur (Reynès). Promień. K. Ś. W. Wyd. II. Pożądana. Grupa IV.
584. Montgomerry Fl. Dwaj malcy. Nitecki, Bydgoszcz 1928. Dozwolona. Grupa II—III.

585. Montgomerry Fl. Szafirowy szal. Książki Różowe Nr. 13. Dozwolona. Grupa III.
586. Morawska. Skarbiec faraona. K. Ś. W. Dozwolona. Grupa III.
587. Motylińska. Momarto, syn brzoskini. Książki Różowe Nr. 21. Dozwolona. Grupa II.
588. Niewiadomska. Słoneczny światek. Arct. 1923. Dozwolona. Grupa II.
589. Niezabitowski. Huragan od Wschodu. Strzelczyk i Kasinowski 1928. Pożądana. Grupa IV.
590. Oppman (Or-Ot). Baśń o szopce. G. i W. Dozwolona. Grupa III.
591. Orsza. Z życia królowej Jadwigi. P. M. S. 1920. Pożądana. Grupa III—IV.
592. Ostrowska Br. Czy nas znacie? Wende. Pożądana. Grupa I—II.
Ostrowska-Szelburg. por. Szelburg.
593. Pawłowicz. Franek na szerokim świecie. „Nasza Księgarnia“ 1928. Dozwolona. Grupa III.
594. Pellico. Moje więzienia. B. P. Pożądana. Grupa V.
595. Piasecka. Koledzy Romcia. K. Ś. W. Pożądana. Gr. II.
596. Piekarczyk. Skarby na Czorsztynie. Książki Błękitne Nr. 20, 21. Dozwolona. Grupa III.
597. Porazińska. Wesele Małgorzatki. Arct. Pożądana. Gr. II.
598. Rosinkiewicz. Fatalna trzynastka. P. M. S. 1927. Dozwolona. Grupa III—IV.
599. Rosny. Walka o ogień. „Bibljoteka Groszowa“. Pożądana. Grupa V.
600. Rosny. Kot olbrzymi (Tygrys Kzamów). „Bibljoteka Groszowa“. Pożądana. Grupa V.
601. Rummel. Gdynia port Polski. Toruń 1926 Skł. gł. w K. Ś. W. Pożądana. Grupa V.
602. Rutkowski. Edward Wittig. G. i W. Monografje Artystyczne tom III. 1925. Pożądana. Grupa V.
603. Selmer. Nad dalekim, cichym fjordem. Tow. Wyd. Dobre Książki 1927. Konieczna. Grupa III.
604. Sienkiewicz. Na oceanie Atlantyckim. G. i W. 1925. Pożądana. Grupa III—IV.
605. Staneczny O. żywot św. Franciszka z Asyżu. K. S. W. Wydanie II. Konieczna. Grupa V.
606. Szczepkowski. Kosmaty gość. Książki Różowe Nr. 15. Dozwolona. Grupa I—II.
607. Szczęsny. Baśnie wiosenne. B. P. 1922. Dozwolona. Grupa II.
608. Szelburg. Jak Bożątko z Niebożątkiem nową bajkę znaleźli. Bibljoteka Książek Różowych. Dozwolona. Grupa I. Ostrowska.

609. Ostrowska. Marysina służba. „Płomyk“ 1923. Pożądana. Grupa I—II.
610. Ostrowska. Najmilsi. Nasza Księgarnia 1928. Pożądana. Grupa I—II.
611. Szpyrkówna. Godzina bije. Oss. 1927. Pożądana. Gr. V.
612. Szydłowski. Jacek Malczewski. G. i W. Monografje Artystyczne tom V. 1925. Pożądana. Grupa V.
613. Śliwiński. Konstytucja 3-go Maja. Arct 1921. Pożądana. Grupa IV.
615. Śliwiński. Powstanie listopadowe. Arct. 1920. Pożądana. Grupa V.
614. Tatarkiewicz. Al. Orłowski. G. i W. Monografje Artystyczne tom VII. 1926. Pożądana. Grupa V.
616. Thompson. Czerwonokryzek. Arct. 1918. Pożądana. Grupa II—III.
617. Treter. Konrad Krzyżanowski. G. i W. Monografje Artystyczne tom VI. 1926. Pożądana. Grupa V.
618. Tuchołkowa. Dziewica Orleańska. K. Ś. W. Dozwolona. Grupa IV.
619. Urbanowska. Róża bez kolców. Książnica 1928 Bibl. „Iskier“ Nr. 14, 15. Pożądana. Grupa IV.
620. Umiński. Młody jeniec indyjski. Arct. 1924. Wyd. II. Dozwolona. Grupa III.
621. Verne. Dzieci kapitana Granta. G. i W. Pożądana. Grupa III—IV.
622. Verne. 20 tysięcy mil podmorskiej żeglugi. G. i W. Pożądana. Grupa III—IV.
623. Verne. Wyspa tajemnicza. G. i W. Pożądana. Gr. III-IV.
624. Wasylewski. Portret kobiecy w Polsce. G. i W. Monografje Artystyczne tom I. 1926. Pożądana. Grupa V.
625. Wierzbiński. Stach Wichura. K. Ś. W. Wyd. III. Dozwolona. Grupa IV.
626. Wiggin. Rebeka z nad Słonecznego Potoku. Książki Błękitne Nr. 23. Pożądana. Grupa III.
627. Winawer. Boczna antena. Bibl. Groszowa. Pożądana. Grupa V.
628. Witkowska i Krzyżanowska. Wodzowie narodu. Arct. 1923. Dozwolona. Grupa IV.
629. Włodkówna. Przeciw złej doli. G. i W. Dozwolona. Grupa III.
630. Wojnar. O Naczelniku Kościuszce. Wojnar. Wyd. V. Dozwolona. Grupa III.
631. Woroniecki O. Gaweda o gawędzeniu. K. Ś. W., Dozwolona. Grupa IV—V.
632. Woźnicki. Władysław Skoczylas. G. i W. Monografje Artystyczne tom IV. 1925. Dozwolona. Grupa V.
633. Zagórowski. W puszczy Teksasu. Stow. Pracown. Księg. 1924. Dozwolona. Grupa V.

634. Zahorska. Matejko. G. i W. Monografje Artystyczne tom II. 1925. D o z w o l o n a. Grupa V.
635. Zakrzewski. Bolesław Chrobry Wielki. Oss. P o ż ą d a n a. Grupa V.
636. Zaleska. w/g Coopera. Pogromca zwierza. Kulerski. Grudziądz 1924. D o z w o l o n a. Grupa III.
637. Zielińska. Opowiadania babuni. Biblj. Książek Różowych. D o z w o l o n a. Grupa I—II.
638. Żurakowska. Trzy srebrne ptaki. Tow. Wyd. Dobre książki. 1927. D o z w o l o n a. Grupa III.

UWAGA. **Oceniono ponownie** z powodu nowego **wydania** następujące książki:

1. Deotyma (porówn. Nr książki 183 w Dz. Urz. z r. 1926, Nr. 12, poz. 145). Panienka z okienka. Rzepecki. Poznań 1927. P o ż ą d a n a. Grupa V.
2. Candèze (por. Dz. Urz. z r. 1927 Nr. 4, poz. 54, Nr.327). Przygody świerszcza. Tow. Wyd. Dobre książki dla młodzieży 1927. P o ż ą d a n a. Grupa III.
3. Chrząszczewska (por. Dz. Urz. z r. 1925 Nr. 11 poz. 103 Nr. książki 19. Czary nie czary. Arct 1927. P o ż ą d a n a. Gr. I-II.
4. Kipling (por. j. w. Nr. książki 61). Takie sobie bajeczki cz. I. część I. Arct. 1928. P o ż ą d a n a. Grupa II—III.
5. Selous (por. j. w. Nr. książki 132). Przymierze Tomcia ze zwierzętami. Nasza Księgarnia. Wyd. III. 1928 D o z w o l o n a. Grupa II.

144.

O k ó l n i k

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do Kuratorjów Okręgów Szkolnych, Liceum Krzemienieckiego i Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego oraz do Dyrekcyj szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich w sprawie używania podręczników w szkołach.

Doniosły dla postępu nauczania prąd w kierunku zmiany stosowanych w dawnej szkole metod nauczania jako jedno ze swoich naczelnych haseł wysunął walkę z opieraniem nauki szkolnej na na niewłaściwem, martwem stosowaniu podręczników.

Powierzchowny stosunek do tego hasła wywołał niebezpieczne dla poziomu szkolnictwa nieporozumienie co do roli podręcznika w szkole. Rozpowszechniać się zaczęło bowiem dość szeroko mniemanie, że podręczniki są wogóle niepotrzebne, a nawet że stosowanie podręcznika jest objawem zacofania.

Tak błędne pojmowanie rzeczy domaga się gruntownego sprostowania.

W całości nauczania szkolnego podręcznik jest nader ważnym czynnikiem, niejednokrotnie niemniej ważnym, jak praca w labo-

ratorjach lub żywe słowo nauczyciela. Żaden z tych trzech zasadniczych czynników pracy szkolnej nie może być lekceważony. Harmonijne ich ustosunkowanie daje największą gwarancję należytych wyników nauczania. Prócz nauki gimnastyki, robót ręcznych, rysunku, skuteczne nauczanie bez podręcznika odpowiedniego rodzaju możliwe jest wprawdzie i w innych przedmiotach — nie we wszystkich oczywiście i nie na wszystkich poziomach — wymaga ono jednak takiego przygotowania i takich wysiłków od nauczyciela, że musi być uznane za metodę wyjątkowo trudną.

I wówczas jednak, gdy nauczyciel po należytej rozwadze zdecyduje się uczyć bez podręcznika lub też widzi się zniewolonym do tego z powodów od niego niezależnych, musi on zatroszczyć się o to, aby uczniowie w zakresie jego przedmiotu naukowego kształcili się także i drogą czytelnictwa, np. przez czytanie wybranych rozdziałów książek naukowych, odpowiednich broszur, wydawnictw popularnych i t. p. — jednem słowem, aby nie byli pozbawieni drukowanego słowa, t. j. tego sposobu kształcenia się, który w późniejszym ich życiu stać się musi sposobem najważniejszym.

Dobry i dobrze użyty podręcznik umożliwia samodzielną pracę umysłową ucznia przy pomocy książki i stwarza pobudkę do tej pracy, np. przez to, że nauczyciel zadaje odpowiednio dobrane ustępy z podręcznika do samodzielnego opracowania ich w domu bez poprzednich objaśnień w szkole.

Podręcznik daje pewność, że uczeń ma możność uzupełnienia fragmentarycznego często zakresu zdobytej przez niego wiedzy, że ma zwłaszcza możność uzupełnienia braków, powstałych skutkiem nieobecności w szkole. Wreszcie podręcznik w znaczeniu ściślejszem zapewnia najłatwiejszy i najbardziej niezawodny sposób utrwalania zdobytej wiedzy.

Potrzebę podręcznika dobitnie wykazuje rozpowszechnienie się zwyczaju robienia przez uczniów z inicjatywy lub za zgodą nauczyciela notatek, mających zastępować podręcznik. Takie notatki służą często do utrwalania w pamięci ucznia błędów i niedorzeczności wynikłych z nieuniknionych nieporozumień.

Zarzuty tego rodzaju nie są oczywiście skierowane przeciwko należycie prowadzonemu, więc zwięzłemu a przejrzystemu zapisywaniu przez ucznia spostrzeżeń, czynionych podczas pracy laboratoryjnej, przeciwko rozwiązywaniu piśmiennemu podczas lekcyj zadań matematycznych, fizycznych i t. d., przeciwko wyjątkowemu notowaniu wiadomości i wskazówek, nie zawartych w podręczniku — wogóle przeciwko takiemu ujęciu piśmiennemu fragmentów lub głównych wyników pracy w szkole, które bądź stanowi organiczny składnik czynnej postawy ucznia, bądź jest spowodowane niewątpliwą doraźną potrzebą. Odpowiednie zeszyty winny być jednak starannie kontrolowane i przeglądane przez nauczyciela.

Natomiast wszelkie dyktowanie kursu przez nauczyciela, jako stanowiące w istocie rzeczy środek niemniej mechaniczny i po-
nia 10 lat nie nabył prawa do emerytury, na podstawie wyroku

wierzchowny jak złe użycie podręcznika, a zabierające mnóstwo najcenniejszego czasu, musi ulec potępieniu.

Znaczenie podręcznika w nauce szkolnej wymaga ze strony nauczycielstwa oraz ze strony dyrekcyj szkół wielkiej troski o należyty wybór podręczników najbardziej odpowiednich i o należyte ich zastosowanie w nauce szkolnej.

Obowiązkiem każdego nauczyciela jest gruntowne przestudjowanie dozwolonych podręczników przedmiotu, który prowadzi, odpowiednich dla danej szkoły i dla danej klasy, i wybranie podręcznika najbardziej w danych warunkach odpowiedniego.

Obowiązkiem nauczyciela jest dokładne również obmyślenie sposobu zużytkowania podręcznika w klasie przez nauczyciela i uczniów, w domu przez uczniów i systematyczne realizowanie obmyślonego planu.

Dyrektorzy i kierownicy szkół winni ze swej strony usilnie czuwać nad trafnością wyboru oraz nad umiejętnem zużytkowaniem podręcznika przez nauczyciela i uczniów.

Warszawa, dnia 28 maja 1928 r. (Nr. II. P. 11541/27).

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:
(—) Dr. Dobrucki.

145.

Okólnik

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do Dyrekcji wszystkich szkół w sprawie zakazu udziału młodzieży szkolnej w zawodach marszowych.

Na podstawie spostrzeżeń lekarskich podczas marszów długodystansowych i zgodnie z zarządzeniem Państwowego Urzędu Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego zabraniam młodzieży szkolnej, a w szczególności hufcom szkolnym, udziału w zawodach marszowych.

Warszawa, dnia 1 czerwca 1928 r. (Nr. O. H. Fiz. — 573/28).

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:
(—) Dr. Dobrucki.

146.

PISMO

Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego
z dnia 19 czerwca 1928 r. L. I-8410/28
Do Kuratorjum Okręgu Szkolnego Warszawskiego w Warszawie
w sprawie odprawy dla stałego nauczyciela zwolnionego w drodze dyscyplinarnej.

Na pismo z dnia 22 maja 1928 r. Nr. I-11047/28, Ministerstwo wyjaśnia, że jeżeli nauczyciel stały, który z powodu niewysłuże-

Komisji Dyscyplinarnej skazującego go na karę z art. 82 punkt 9) ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu ogłoszonem w Dz. U. R. P. Nr. 47 poz. 462 z 1928 r., zwolniony zostaje ze służby z zachowaniem praw do uposażenia emerytalnego w stosunku do lat rzeczywiście wysłużonych, lub do odprawy, wypłacić mu należy odprawę w wysokości określonej w art. 44 ustawy emerytalnej z dnia 11 grudnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 6/24, poz. 46).

Postanowienia art. 69 ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli, jako dotyczącego wyłącznie nauczycieli tymczasowych, nie mogą mieć zastosowania do nauczycieli stałych, zwolnionych ze służby w drodze dyscyplinarnej.

Dyrektor Departamentu

(—) **Wł. Żłobicki.**

147.

L. Wydz. O. P. I. — 16551. Katowice, dnia 31-go lipca 1928 r.

OKÓLNIK Nr. 79.

Do

Powiatowych Urzędów Szkolnych i Rad Szkolnych Powiatowych, w sprawie rozkładu godzin i programu nauki w ósmym oddziale szkoły powszechnej.

W ślad za okólnikiem z dnia 8. lipca 1927 r. L. O. P. 21455 (Dz. Urz. W. O. P. z dnia 15. lipca 1927 r. Nr. 6/7 wprowadza Wydział Oświecenia Publicznego rozkład godzin i program nauki dla ósmego oddziału szkoły powszechnej od roku szkolnego 1928/29, zatwierdzony reskryptem Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 9. lipca 1928 r. Nr. I — 8045/28.

Poniżej podany program nauki ma następujące cele:

1) ugruntować i pogłębić materjał naukowy z lat poprzednich,

2) ma dać pewien kapitał celowych wiadomości i zapas odpowiednich zapatrywań, ułatwiających uczniom (com) wejście w życie i zrozumienie go, a to z tego względu, że przeważną część uczniów (nic) kończy swoją edukację szkolną, wskutek czego można uważać ósmy oddział szkoły powszechnej za końcowy próg wychowania szkolnego powszechnego, po przekroczeniu którego mają wejść uczniwie (nice) w życie codzienne i w jego praktyczne zajęcia.

Te względy zarysowo naszkicowane — bezpośredniość związku z życiem i praktyczność — zadecydowały o charakterze niniej-

szego programu naukowego dla ósmego oddziału szkoły powszechnej.

Niżej podany plan naukowy daje możliwy wyraz celom powyżej zaznaczonym. Poza przedmiotem ogólnie kształcącym — tj. językiem polskim a częściowo i językiem obcym, poza religją i nauką o Polsce Współczesnej, które to przedmioty mają specjalne znaczenie rozszerzenia i pogłębienia umysłowości uczniów (nic) i stworzenia podstaw kultury państwowo-narodowej i moralnej, wprowadza się conajmniej w tej samej liczbie godzin przedmioty takie, jak: rysunki, roboty ręczne, pismo maszynowe, stenografja, roboty kobiece i nauka gospodarstwa domowego, a nadto higjena oraz rachunki, które służyć mają życiowym potrzebom uczniów (nic), a więc praktyczne względy mają na celu. Ponieważ jednak nie wszystkie szkoły będą posiadały maszyny do pisania, nie wszystkie szkoły będą posiadały warunki, by nauka gospodarstwa domowego z kuchnią mogła być skutecznie udzielana, przeto godzinę wyznaczoną na pismo maszynowe można przeznaczyć na naukę „higjeny", względnie na „rachunki z geometrją", a u dziewcząt na „roboty kobiece". Zależnie więc od warunków miejscowych pozostawiona jest częściowa swoboda w wyborze przedmiotów.

A. Rozkład godzin dla części górnośląskiej.

Przedmiot:	Dla chłopców	Dla dziewcząt
1. Religja	4	4
2. Język polski	4	4
3. Język niemiecki	3	3
4. Rachunki z geometrją	3	3
5. Higjena	2	2
6. Geografja, Historja } Polska Współczesna	2	2
7. Rysunki z rys. geom.	3	3
8. Roboty ręczne	4	—
9. Roboty kobiece	—	3
10. Nauka gospodarstwa domowego . .	—	4
11. Śpiew	1	1
12. Gry i gimnastyka	2	2
13. Pismo maszynowe	1	1
14. Stenografja	1	1
Razem godzin tygodniowo: . .	30	33

B. Rozkład godzin dla części cieszyńskiej.

Przedmiot:	Dla chłopców	Dla dziewcząt
1. Religja	2	2
2. Język polski	4	4
3. Język niemiecki	3	3
4. Rachunki z geometrją	4	3
5. Higjena	2	2
6. Geografja / Historja } Polska Współczesna	3	3
7. Rysunki z rys. geom.	3	3
8. Roboty ręczne	4	—
9. Roboty kobiece	—	4
10. Nauka gospodarstwa domowego	—	4
11. Śpiew	1	1
12. Gry i gimnastyka	2	2
13. Pismo maszynowe	1	1
14. Stenografja	1	1
Razem godzin tygodniowo:	30	33

W szkołach mniejszości utworzonych w myśl konwencji genewskiej oraz w szkołach powszechnych z językiem wykł. niem. obowiązują w ósmym oddziale „Rozkłady godzin" co w szkołach polskich z tą różnicą, że nauki języka polskiego udzielać się ma w 3 godzinach, a niemieckiego w 4 godzinach tygodniowo.

C. PROGRAM NAUKI.

1. **Religja.** W nauce religji obowiązuje program nauki religji rzymsko-kat. w szkołach powszechnych wydany w porozumieniu z Adminisracją Apostolską, podany okólnikiem z dnia 25. sierpnia 1924 r. L. VIII. — 14894 (Dz. Urz. W. O. P. z dnia 25. września 1924 r. Nr. 12). Co się tyczy nauki religji innych wyznań, to wprowadzenie programów w nauce religji należy do właściwych władz kościelnych, względnie do przełożeństwa gmin izraelickich wyznaniowych.

2. **Język polski.** (4 godz. tygodniowo).

A. Czytanie: (w szkole i w domu) odpowiednio dobranych utworów, względnie wyjątków tychże z uwzględnieniem nowszej literatury.

Lektura podstawowa (do wyboru).

Mickiewicz: Powtórzenie Pana Tadeusza z klasy siódmej. Znaczenie Pana Tadeusza w naszej literaturze. Ballady i romance (wybór dowolny). Sonety: Stepy Akermańskie. Burza. Oda do młodości. Słowacki: Do matki Polki. Hymn o zachodzie słońca. Balladyna. Konopnicka: Urbanowa. Dym. Niemczaki. Przed

sądem. Na fujarce. Jaś nie doczekał. Prus: Na wakacjach. Anielka. Michałko. Przygody Stasia. Omyłka.

Sienkiewicz: Janko muzykant. Za chlebem. Stary sługa. W pustyni i puszczy. Listy z Afryki (wyjątki).

Reymont: W Porębie. Franek Baron. Z ziemi chełmskiej (wyjątki).

Żeromski: Syzyfowe prace (wyjątki).

Rodziewiczówna: Dewajtis (wyjątki).

Sieroszewski: Na kresach lasów.

Wyspiański: Pogrzeb Kazimierza Wielkiego.

Ujejski: Pogrzeb Kościuszki.

Fredro: Zemsta.

Tetmajer: Ksiądz Piotr. Anioł Pański. Limba.

Asnyk: Echo kołyski. Z sonetów. Nad głębinami.

Rydel: Jesienią.

Nowicki: Tatry.

Kasprowicz: Cisza wieczorna.

Pisarze ludowi wśród ludu śląskiego Kołodziej, Miarka. Stalmach, Łysek. Kubisz i t. d.

Lektura uzupełniająca: Trylogja Sienkiewicza. Krzyżacy, Quo Vadis, Placówka, Nad Niemnem i t. d.

B. Przy nauce języka polskiego uwzględnić należy ćwiczenia w estetycznem czytaniu i wygłaszaniu wierszy, deklamacje jednostkowe i zbiorowe.

C. Stylistyka: O najistotniejszych warunkach stylu.

D. Z prozaiki: Rodzaje prozy (życiorys, charakterystyka, rozprawa, list). Rodzaje poezji lirycznej (pieśń, hymn. oda). Rodzaje poezji dramatycznej (komedja, tragedja, dramat).

E. Ćwiczenia pisemne jedno na miesiąc. Tematem ćwiczeń są: bezpośrednie przeżycia, rozprawy, charakterystyki, tematy z literatury, listy).

F. Nauka gramatyki ogranicza się do powtórzenia materjału z lat poprzednich.

3. **Język niemiecki:** (3 godziny tygodniowo).

Rozszerzenie materjału klasy siódmej szkoły powszechnej przez: a) ćwiczenia w mówieniu: rozmówki na podstawie otoczenia i obrazów, tudzież na podstawie lektury ustępów z czytanki, opisy i opowiadania, oparte o lekturę i własne przeżycia, bajki, podania i opowiadania z życia młodzieży.

Gramatyka. Systematyczne zestawienie wiadomości o rzeczowniku i przymiotniku z lat poprzednich. Trudniejsze wypadki odmiany rzeczownika i przymiotnika; zamiana innych części mowy na rzeczowniki (n. p. schön — das Schöne. gut — das Gute; beten — das Beten, zum Beten, beim Beten i t. p.; hundert — das Hundert, vom Hundert; erster — das Erste, letzteres — das Letztere i t. p.; ich — das Ich, mein — die Meinen. das Meinige i t. d.; rzeczowniki i przymiotniki złożone; końcówki, ung, heit, keit; bar, sam, haft. Systematyczne zestawienie dotychczasowych wia-

domości o zaimkach, liczebnikach i czasownikach. Trudniejsze wypadki odmiany czasownika; zastosowanie zaimków es i sich; czasowniki złożone. Systematyczne zebranie wiadomości o częściach mowy niezmiennych, oraz o zdaniu prostem i rozwiniętem. Analiza zdań rozwiniętych. Systematyczne zebranie wiadomości o zdaniu złożonem. Uwzględnienie trudniejszych form zdania pobocznego; okresy mowy, (analiza zdań złożonych).

Ćwiczenia pisemne jedno na miesiąc. Opisy widzianych obrazów i scen na podstawie dyspozycyj, streszczenia, opowiadania, bajki i listy.

Język niemiecki w szkołach mniejszości. (4 godz. tygodn.).

I. Czytanie. Deutsches Lesebuch II. Teil.

Wybór wyjątków utworów literackich w celu zaznajomienia z najwybitniejszymi autorami niemieckimi, jakoteż polskimi na wzorowych przekładach niemieckich. Z utworów uwzględnić należy: opowiadania, opisy, ballady, utwory treści lirycznej; pożądane jest zaznajomienie młodzieży z jednym utworem epicznym i dramatycznym w całości. Krótkie pouczenie o rodzajach utworów poetyckich.

Na uwagę zasługują utwory, względnie wyjątki: Goethe: Der Schatzgräber, der Zauberlehrling, Wanderers Nachtlied, Ein Gleiches, Die Bestimmung des Weibes, Ordnung, Vom Kuckuck und Hänfling i t. d.

Schiller: Hoffnung, das Lied von der Glocke.

Uhland: Frühlingsglaube. Mickiewicz.

Mickiewicz: Świteż, Ode an die Jugend, der Tod des Obristen, Kordecki verteidigt Częstochowa.

Słowacki: Die Pesterkrankten in El. Arisch.

Krasiński: Nach Sibirien.

Chamisso: Die Kreuzschau, Die alte Waschfrau, Die Sonne bringt es an den Tag.

Mosen: Die letzten Zehn vom 4. Regiment.

Kerner: Der Wanderer in der Sägemühle.

Eichendorff: Morgengeber.

Liliencron: Tod in Ehren.

Freiligrath: Ehre der Arbeit, Löwenritt.

Mörike: Gebet, Septembermorgen.

Fröhlich: Turnen.

Roquette: Neuer Frühling.

Wincenty Pol: Erringen.

Droste-Hülshoff: Knabe im Moor.

Fontane: John Maynard.

Keller: Sommernacht.

Wittig: Zwei Nummern.

Sienkiewicz: Der alte Diener, Belagerung von Zbaraż, Eine Königswahl. Der Königs Heerschau. Im Lande der Kosaken, An den Stromschnellen des Dniepr.

Freytag: Ein Gewitter auf dem Lande. Ein Turnier.
Rosegger: Mein Eintritt ins Handwerk, Als ich zum Pfluge kam.
Auerbach: Die Posaune des Gerichts.
Trojan: Verschiedene Übergänge.
Reymont: Wie ein polnischer Hofbauer starb, Herbstmarkt in Polen, Polnische Hochzeitsbräuche.
Brahm: Karavanenzug durch die Wüste.
Gude: Aus dem Norden.
Nansen: In Nacht und Eis.
Ludwig: In Schieferdeckers Reich.
Foerster: Der schönste Frauenberuf.
Frapan: Im Hamburger Hafen.

Nadto ustępy: Das Gehöft des Schlachcicen, Die Boten des Todes, Die Pflanze im Kampf des Lebens, Eine Ballonfahrt, Nur ein Stückchen Steinkohle, Die elektrische Kraft und ihre Anwendung, Die Pflege der Zähne, Die polnischen Lande, Zakopane, Im Lande der schwarzen Diamanten i t. p.

Lektura uzupełniająca:
Sienkiewicz: Quo Vadis (wydanie szkolne).
Mickiewicz: Pan Tadeusz (tłumaczenie niemieckie).
Goethe: Hermann und Dorothea.
Schiller: Wilhelm Tell.

Gramatyka: Systematyczne zebranie wiadomości z lat poprzednich z uwzględnieniem trudniejszych form gramatycznych. Części mowy odmienne i nieodmienne oraz składnia. Nadto: Analiza zdań. Wypracowania pisemne: jak w oddziale VII.

4. **Rachunki z geometrją.** (3 godz. tygodn.).

Powtórzenie zasadniczych działań z lat poprzednich liczbami całemi, dziesiętnemi, wielorakiemi i ułamkami. Używanie nawiasów. Miary, wagi i monety w Polsce. Najczęściej spotykane u nas monety zagraniczne. Obliczanie wartości tychże według kursu. Wnioskowanie złożone. Stosunki i proporcje. Reguła trzech prosta i złożona. Reguła procentu bez uwzględnienia i z uwzględnieniem czasu, (odsetki, kapitał, stopa procentowa, czas). Zastosowanie reguły procentu w handlu i pro mille. Reguła procentu składanego. Brutto, netto, tara, rabat, skonto, bonifikacja, prowizja, sensarja, cło, ażjo. Reguła łańcuchowa. Rachunek mieszaniny. Księga gospodarska. Sporządzanie noty kupieckiej i rzemieślniczej. Ubezpieczenie. Kasa chorych. Weksle. Akcje. Losy. Skrypty dłużne. Sporządzenie inwentury. Obliczanie środków żywności przy zakupnie drobiazgowym i hurtownym. Taryfa pocztowa, telegraficzna i towarowa w Polsce. Księga wierzytelności i zamówień. Obliczanie gospodarstwa domowego.

Podręczniki. Oprócz podręczników szkolnych poprzednio poleconych dla uczniów względnie nauczyciela powinien się nauczyciel zaznajomić z książkami:

a) Pojedyńcza książkowość rzemieślnicza opracował Władysław Stiller i Stan. Skowron,
b) Zasady kalkulacji opr. Fr. Tokarski I.

Geometrja dla chłopców. a) Obliczanie figur płaskich, b) Obliczanie powierzchni i objętości brył. Podnoszenie do kwadratu i sześcianu.

Przy nauce rachunków należy zapoznać uczniów (nice) z korespondencją praktycznego życia codziennego: jak podania do władz, zamówienia, wypełnianie czeków, przekazów, rachunków, pokwitowań i t. d.

5. **Higjena** (2 godz. tygodn.).

Rozszerzenie materjału naukowego z klasy siódmej.

a) Budowa i czynność ciała ludzkiego oraz higjena osobnicza.

b) Zarys higjeny publicznej a w szczególności: Powietrze. Gleba. Woda. Choroby zakaźne. Walka z chorobami zakaźnemi. Ratownictwo: stłuczenie ciała. złamania, oparzenia, ratowanie topielców, zmarznięcie, otrucia.

Pożywienie: Odżywianie i trawienie. Objętość pokarmów. Przechowywanie i przyrządzanie pokarmów. Temperatura pożywienia. Wybór pokarmów. Pokarmy zwierzęce. Pokarmy roślinne. Odzież. Mieszkanie. Usuwanie nieczystości i odpadków. Zawód i zajęcie. Praca i ćwiczenia ciała. Praca i wypoczynek. Sen. Gruźlica. Alkoholizm. Nadto należałoby uwzględnić z chłopcami w okręgach wiejskich: Pielęgnowanie drzewek owocowych w różnych porach roku (sadzenie, szczepienie drzewek). Przechowywanie i przeróbki owoców. Zakładanie sadów. Drzewa owocowe wzdłuż dróg. Ogród warzywny. Ogród kwiatowy. Najważniejsze wiadomości o hodowli pszczół.

W okręgach przemysłowych: Zapoznawanie się z najważniejszemi gałęziami przemysłu n. p. fabrykacja gazu, nawozy sztuczne, przeróbki żelaza i t. d.

Wreszcie zaleca się wycieczki w różnych porach roku do sadów, lasów, parków, fabryk i t. d.

Z dziewczętami zaś należy uwzględnić fizjologię i higjenę życia kobiety, rozwój cielesny i duchowny niemowlęcia i dziecka w wieku przedszkolnym oraz poleca się zwiedzać ochronki i zakłady opiekujące się niemowlętami, jak żłóbki i t. d.

Podręczniki: Dr. Bronisław Handelsman: Krótki zarys anatomji, fizjologji i higjeny. Podręcznik dla wyższych klas powszechnych. Dr. Bron. Handelsman: Higjena dla szkół średnich (podręcznik dla nauczyciela).

6. **Polska Współczesna.** (2 godz. tygodn.).

A. Powtórzenie w krótkości dziejów Polski przedrozbiorowej. Rozbiory i okres porozbiorowy. Polska Współczesna. Stanowisko Polski w wojnie światowej w stosunku do państw koalicyjnych i centralnych. Plebiscyty. Ustalenie granic. Rok 1920.

B. Porównanie Polski z państwami Europy pod względem obszaru i ilości mieszkańców. Położenie Polski. Gdańsk i jego stosunek do Polski.

C. Powstanie (epoki) budowa skorupy ziemskiej. Siły wewnętrzne ziemi i ich działanie na budowę ziemi. Wulkany, trzęsienia ziemi, góry.

D. Hydrografja. Wody lądowe, morskie. Bałtyk, morza, oceany. Rzeki, jeziora, kanały. Ruchy wód. Atmosfera, klimat, ruchy powietrza. Świat roślinny i zwierzęcy.

Przy opracowywaniu materjału pod punktem C i D wogóle należy następnie materjał naukowy odnieść do Polski w szczególe.

E. Góry, wyżyny, niziny Polski.

F. Podział polityczny. Ludność. Religja. Oświata w porównaniu z innemi państwami Europy. Szkolnictwo.

G. Bogactwo produktów. Rolnictwo, hodowla bydła, gospodarka leśna, górnictwo, bogactwo mineralne w ziemi i na powierzchni ziemi w porównaniu z innemi państwami.

H. Handel. Przemysł. Drogi. Koleje. Poczta. Pieniądz. Kredyt.

Ustrój. Państwo w ogólności. Różne formy rządu. Zapoznanie się z „Konstytucją Polski". Ustrój demokratyczny. Prezydent. Władza ustawodawcza. Władza wykonawcza. Skarb. Wojsko. Sąd. Województwo — powiat— gmina. Prawa i obowiązki obywateli.

Podręczniki.
Pawłowski: Geografja fizyczna.
Radliński: Geografja Polski.
Balcer: Dzieje ustroju Polski.
Pawłowski, Bystroń-Peretiatkowicz: Polska współczesna.

7. **Rysunki z rysunkami geometrycznemi.**

1 godz. perspektywa, 2 godz. rysowanie i malowanie.

Program ogólny:

1. Podstawowe zasady perspektywy linijnej, prostej.
2. Pamięciowe szkicowanie przedmiotów z otoczenia w rzutach perspektywicznych.
3. Studjum z modelu w światłocieniu i barwie.
4. Rysunek z przypomnienia i pamięci przedmiotów natury.
5. Pismo ozdobne w związku z antykwą łacińską wykonane
oka od tła D (punkt dzielenia). Kwadrat i prostokąt na płaszczy-
piórem i pędzlem.

Objaśnienia ćwiczeń oraz przykłady tematów.

tych objaśnień wchodzą następujące pojęcia i tematy: Płaszczyzna podstawy, horyzont H, Punkt główny O (punkt zbiegu), oddalenie najogólniejsze zjawiska perspektywiczne w naturze. W zakres

Ad 1. Celem tego rodzaju ćwiczeń jest objaśniać teoretycznie

źnie poziomej, posadzka. Wnętrze izby (tylko ściany), aleja. Ośmiobok, koło i sześciobok w perspektywie. Granastosłup i walec. Wnętrze izby z oznaczeniem zwykłych sprzętów. Ostrosłup w perspektywie i wykreślenie dachów i wież. Cień własny i rzucony zasadniczych brył geometrycznych na płaszczyznę podstawy i płaszczyznę prostopadłą. Odbicie przedmiotów w zwierciadle wody.

Ad 2. Szkicowanie na temat powyższych ćwiczeń.

Ad 3. Zaleca się studjum przedmiotów bryłowych, estetycznych w kształcie i zdecydowanych w kolorycie. W światłocieniu należy przestudjować cień własny i rzucony, przedmioty z połyskiem. W barwie uwzględnić trafianie barwy lokalnej, natężenie w świetle i cieniu.

Materjał: czarna i biała kredka i farby wodne.

Ad 4. Odtwarzanie z pamięci charakterystycznych i pospolitych przedmiotów natury, n. p. drzew: topoli włoskiej, brzozy, lipy, świerka, jodły, sosny; zwierząt domowych: koguta, psa, kozy, krowy, konia, bociana, zająca; kwiatów i liści; bratka, słonecznika, rumianka, liście bzu, kasztanu, bluszczu i t. p.

Ad 5. Zapoznanie z kształtami alfabetu antykwy łacińskiej i zasadami budowy liter ozdobnych. Tworzenie ozdobnych napisów, winiet i afiszy piórem i pędzlem z zachowaniem charakteru techniki (piórowej lub pędzlowej).

W ćwiczeniach powyższych zależy tylko na ukazaniu praktycznego celu i na skierowaniu wyobraźni w tym kierunku. Nie chodzi natomiast o ćwiczenia praktyczne jako o cel główny, gdyż nie przestają być one ćwiczeniami szkolnemi służącemi sprawie wykształcenia ogólnego.

8. **Roboty ręczne.** (4 godz. tyg.)

Program nauki robót ręcznych w roczniku ósmym jest dalszem rozwinięciem programu klasy siódmej. Roboty ręczne w tym oddziale mają również charakter ogólnokształcący z położeniem nacisku na praktyczność w zastosowaniu ich w życiu codziennem i w poszczególnych zawodach. Wykonane prace zbliżać się winny swym charakterem do artystycznego rzemiosła. Ogólne wskazówki obowiązują tesame, które znajdują się na stronie 13 i dalszych w wydaniu V. programów ministerjalnych z r. 1927.

Program szczegółowy. W celu jaknajwiększego zespolenia szkoły z życiem tej okolicy, w której się szkoła znajduje i dostosowania do potrzeb miejscowego społeczeństwa, należy wybór programu robót ręcznych uzależnić od warunków miejscowych.

Jako podstawę do wszystkich działów robót ręcznych podanych poniżej do wyboru należy wprowadzić systematyczną naukę kreślenia technicznego i rzutów geometrycznych. Należy więc podać z tego działu następujące wiadomości:

1) O przyborach i materjałach kreślarskich (rysownica), linjał, trójkąty, krzywiki, miarki, rodzaje cyrkli i ich umiejętne użycie,

sprawdzanie dokładności przyborów do kreślenia i materjały używane do kreślenia).

2) Ogólne zasady kreślarskie. Zadania zasadnicze na kreślenie. (Kreślenie prostych, poziomych, pionowych i ukośnych różnych grubości, kreślenie linij, przerywanych, komponowanie ornamentów zdobniczych w wielobokach. Elipsa, parabola, hiperbola ich zastosowanie i kreślenie. Kreślenie ornamentów architektonicznych. Ogólne zasady tworzenia kompozycyj w zastosowaniu do potrzeb fachowych.

3) Teorja rzutów geometrycznych. Rysunek perspektywiczny i rzutowy i ich różnice. Rzuty na jedną płaszczyznę. Płaszczyzny rzutów. Praktyczne stosowanie rzutów na jednej płaszczyznie. Rzuty punktu, linji i płaszczyzny na dwie i trzy płaszczyny rzutów. Bryły stereometryczne. Rzuty wielościanów i rozwinięcia ich powierzchni. Wykonywanie rysunków technicznych z wymiarami. Praktyczne zastosowanie rzutów na dwie i trzy płaszczyzny. Wykreślanie łatwych przedmiotów z otoczenia.

Dział A. Roboty z drzewa.

Obrabianie drewna sposobem stolarskim. Dokładne opanowanie trudniejszych złączy drewna poznanych w klasie 7. Zapoznanie się z łączeniem drewna na wczepy półkryte i klejeniem. Wyrobienie jaknajwiększej wprawy w samodzielnem projektowaniu oraz wykonywaniu przedmiotów codziennego użytku domowego i szkolnego.

Dział B. Roboty z tektury i introligatorstwo.

Pogłębienie i rozszerzenie wiadomości technicznych nabytych w oddziale 7. Projektowanie i wykonywanie przedmiotów wchodzących w zakres robót z tektury i introligatorstwa ze specjalnem uwzględnieniem estetyki form. Ozdobna oprawa książek.

Dział C. Roboty z blachy.

Dalsze ćwiczenia i pogłębianie wiadomości technicznych dotyczących wyrobów z blachy. Zdobienie wyrobów blaszanych przez wytrawianie kwasami. Wyrób pomocy naukowych i przedmiotów codziennego użytku.

Dział D. Ślusarstwo.

Ręczne i mechaniczne obrabianie metali sposobem ślusarskim i kowalskim. Łączenie metali przez nitowanie. Przedmioty: cyrkle, młotki, kolby do lutowania, okucia zwykłe i ozdobne, przyrządy i modele do nauki poglądu i t. p.

Dział E. Koszykarstwo.

Do nauki koszykarstwa w tej klasie służą jako materjał: słoma, sznurek, łyko, rogożyna, rafja, trzcina i wiklina. Wybór materjału należy uzależnić od warunków miejscowych. Do wykonywania nadają się także przedmioty, jak: słomianki, pantofle, kapelusze, koszyczki z rafji, bombonierki, kosze do papierów, owoców, i t. p.

9. **Roboty kobiece.**

Powtórzenie i rozszerzenie wiadomości z zakresu kroju bielizny kobiecej. Krój koszul męskich, krój i szycie rannych kaftaników, halek, fartuszków, staniczków, krój spodniczki, zwyczajnej (zasadniczej) i zastosowanie tegoż do obranego fasonu. Krój rozmaitych kołnierzy, szycie bluzek sportowych, zdobienie kołnierzy z uwzględnieniem motywów swojskich i wzorów własnego pomysłu i modniarstwa. Poznanie motywów i strojów ludowych.

10. **Nauka gospodarstwa domowego** (4 godz. tyg.).

Nauki gospodarstwa domowego należy udzielać według programu podanego okólnikiem Nr. 193 z dnia 18. sierpnia 1927 r. L. O. P. 26946.

11. **Śpiew** (1 godzina).

Materjał nauki jak w oddziale 7 szkoły powszechnej z uwzględnieniem trudniejszych ćwiczeń i pieśni a w szczególności:

1) Solfeggio na różne wartości nut z uwzględnieniem odpowiednich pauz.

2) Tonacje i gamy do czterech znaków przykluczných. Śpiewanie tychże w różnych kombinacjach.

3) Tryb i akord minorowy.

4) Ćwiczenia dynamiczne p. pp. f. mf. ff. Zastosowanie przy wyćwiczeniu pieśni.

5) Kanony wielogłosowe.

Pieśni zastosowane do przerabianych ćwiczeń, 1, 2 i 3 głosowych.

Szczegółowy nacisk położyć na pień narodową i ludową.

Sposób opracowania poszczególnych godzin wskazują programy dla szkół powszechnych.

12. **Gry i gimnastyka** (2 godziny).

Ćwiczenia gimnastyczne: patrz program nauki gimnastyki w szkołach powszechnych 7. Gry i gimnastyka dla wieku od 12 do 14 lat.

13. **Pismo maszynowe** (1 godzina).

Zaznajomienie z maszyną do pisania. Klawjatura. Ustawienie maszyny. Założenie papieru. Naciskanie klawiszy i odstępnika. Marginesy. Układ ciała przy maszynie (małe palce, kciuki, klawisze). Metodycznie ułożone ćwiczenia postępujące od łatwiejszych do trudniejszych (wskazuje używany typ maszyny i odpowiedni podręcznik). Dążność do wyrobienia biegłości w pisaniu za dyktatem, kart korespondencyjnych, rachunków, faktur, listów handlowych, wreszcie pism urzędowych. Zaznajomienie z najprostszym sposobem powielanie pism.

14. **Stenografija** (1 godzina).

Podstawowe wiadomości z nauki stenografji. Tworzenie wyrazów. Znaki spółgłoskowe. Znaki małe i średnie, zwiększone

i wielkie. Spółgłoski miękkie. Znaczniki. Zrostki i przyrostki. Znaki samogłoskowe. Połączenia. Grupy spółgłoskowe. Pisanie wyrazów i zdań.

Za Wojewodę:
(—) **Dr.Ręgorowicz**
Naczelnik Wydziału.

148.

L: O. P. III—2348. Katowice, dnia 28. czerwca 1928 r.

Do

Dyrekcyj wszystkich szkół, Powiatowych Urzędów Szkolnych, Rad Szkolnych Powiatowych i Nauczycielstwa w sprawie popierania przemysłu polskiego.

Panowie Dyrektorzy zakładów, Inspektorowie Szkolni i Nauczycielstwo zechcą stale pamiętać o tem, że popieranie przemysłu krajowego jest koniecznością państwową i że w stosunku do konsumcji wyrobów przemysłu krajowego wzrasta rozwój przemysłu a z nim dobrobyt kraju. O tem należy młodzież szkolną oraz społeczeństwo uświadomić przy każdej nadarzającej się sposobności.

W szczególności zaś zechcą Panowie Dyrektorowie zakładów, Inspektorowie szkolni i Nauczyciele dopilnować, ażeby młodzież szkolna i szkoły zaopatrywały się w artykuły szkolne wyłącznie pochodzenia rodzimego. Sprowadzanie pomocy naukowych z zagranicy należy ograniczyć do potrzeb najkonieczniejszych i rzeczywiście niezbędnych.

Za Wojewodę:
(—) **Dr. Ręgorowicz**
Naczelnik Wydziału.

149.

L. ZP. 1021/28/PP. Katowice, nida 20 lipca 1928.

W sprawie państwowej pomocy lekarskiej.

W związku z treścią tutejszego okólnika L. ZP. 755/19/PP. z dnia 30 kwietnia 1928 donoszę, że oprócz już podanych lekarzy przyjmują pacjentów z Państwowej pomocy lekarskiej:

1. **Dr. Romuald Salicki,** lekarz praktyczny **w Strzybnicy,** powiatu tarnogórskiego,
2. **Dr. Józef Pająk,** lekarz praktyczny w **Cieszynie,** przy ulicy Stalmacha L. 12 od godziny 11 do 13 i 15 do 17, a w nagłych wypadkach przy ul. Garnizonowej 1.

Lekarze specjaliści:

1. **Dr. Eugenjusz Kapitahn,** lekarz specjalista w chorobach kobiecych i w położnictwie, przyjmuje prócz niedziel i świąt codziennie od godz. 17 do 18 w Katowicach, ul. Wita Stwosza 6 a w wypadkach nagłych o każdym czasie.

2. **Dr. Andrzej Sianowski,** lekarz specjalista w chorobach uszu, nosa i gardła w Królewskiej Hucie, ul. Wolności 44, przyjmuje chorych z miasta Królewskiej Huty i powiatów świętochłowskiego, tarnogórskiego i lublinieckiego, codziennie prócz niedziel i świąt o godz. 9 do 10 i 16 do 17.

Do lekarzy specjalistów może przekazywać chorych tylko lekarz umowiony Państwowej pomocy lekarskiej względnie lekarz urzędowy (powiatowy) w wypadkach istotnej potrzeby.

Za Wojewodę:
(—) **Dr. Kapitain**
w z. Naczelnika Wydziału ZP.

150.

Organizaeja szkół.

Pan Minister W. R. i O. P. reskryptem z dnia 1. VII. 1928 r. Nr. 9718/28 nadał na rok szkolny 1928/29 i nadal aż do odwołania

1. **pełne** prawa państwowego seminarjum nauczycielskiego prywatnemu ewangelickiemu seminarjum nauczycielskiemu męskiemu (koedukacyjnemu) w Bielsku oraz
2. **niepełne** prawa państwowego seminarjum nauczycielskiego prywatnemu seminarjum nauczycielskiemu żeńskiemu Ubogich S. S. Szkolnych de Notre Dame w Bielsku.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Ośw. Publ. przyznało prawo publiczności na rok szkolny 1927/28:

prywatnej szkole powszechnej z polskim językiem nauczania Izraelickiej Gminy Wyznaniowej w Bielsku reskr. z 3. 7. 28 Nr. I 9791/28;

na rok szkolny 1928/29.

1. prywatnej szkole powszechnej i wydziałowej z językiem nauczania polskim S. S. Boromeuszek w Cieszynie reskr. z 20. 6. b. r. Nr. 9181/28;
2. prywatnej szkole powszechnej i wydziałowej z językiem nauczania polskim S. S. de Notre Dome w Strumieniu reskr. z 5. 7. b. r. Nr. I — 10004/28;
3. prywatnej 5 kl. szkole powszechnej z polskim językiem nauczania Izraelickiej Gminy Wyznaniowej w Bielsku reskr. z 6. 7. b. r. Nr. 10034/28;
4. prywatnej 1 kl. szkole powszechnej z językiem wykładowym niemieckim w Mazańcowicach Niemieck. Stowarzyszenia Szkolnego w Bielsku reskr. z dnia 1 lipca b. r. Nr. I — 9882/28;
5. prywatnej 3 kl. szkole powszechnej z językiem wykładowym niemieckim Towarzystwu „Niemiecka Szkoła Ludowa“ w Czechowicach reskr. z 28 czerwca 1928 r. Nr. I — 9856/28;
6. prywatnej szkole powszechnej i wydziałowej z niemieckim językiem nauczania S. S. de Notre Dame w Bielsku reskr. z dnia 3. 7. b. r. Nr. I — 9790/28;
7. 1 kl. prywatnej szkole powszechnej z niemieckim językiem nauczania Prezbiterstwu Ewang. Gminy szkolnej i cmentarnej w Komorowicach reskr. z 12. VII. b. r. Nr. I — 10382/28;
8. prywatnej szkole powszechnej i szkole wydziałowej z niemieckim językiem nauczania S. S. Boromeuszek w Cieszynie reskr. z 20 czerwca 1928 r. Nr. I — 9180/28

we wszystkich wypadkach z ograniczeniem do uczniów (nic) własnego zakładu.

151.

KONKURSY.

Wydział Oświecenia Pnblicznego ogłasza konkurs na stanowisko **kierownika** 3-kl. szkoły powszechnej w **Strzebiniu** pow. Lubliniec, (mieszkanie służbowe, ogród, 4 km. od stacji kolejowej w Koszęcinie).

Wydział Oświecenia Publicznego ogłasza konkurs na posadę **katechety** religji rzymsk.-katolickiej w państw. seminarjum naucz. męskiem w **Tarnowskich Górach.**

Podania należy wnosić do **Wydziału Oświecenia Publicznego** do dnia **31. sierpnia 1928 r.**

Z dniem 1. września 1928 r. wakują przy **kupiecko-przemysłowej zawodowej szkole dokształcającej w Siemianowicach Śląskich** następujące posady nauczycieli stałych:

a) 1 nauczyciel do języka polskiego i krajoznawstwa,

b) 1 nauczyciel do rachunków,

c) 2 nauczycieli do rachunków i korespondencji rzemieślniczo-handlowej,

d) 2 nauczycieli do rysunków odręcznych i geometrycznych dla metalowców.

O powyższe posady ubiegać się mogą kandydaci posiadający pełne kwalifikacje do udzielania powyższych przedmiotów.

Pobory reguluje ustawa uposażeniowa z dnia 9. października 1923 r., do których dolicza się dodatek komunalny w wysokości 8—20% miesięcznych poborów.

Podania należycie udokumentowane wraz z życiorysami wnosić należy **najpóźniej do 10. sierpnia 1928 r. do Zarządu gminnego w Siemianowicach Śląskich.**

Siemianowice Śląskie, dnia 13. lipca 1928 r.

Zarząd Gminy.

152.

ZMARLI.

Karol Szopa kierownik szkoły w Ławkach p. Pszczyna zmarł dnia 14. lipca 1928 r.

Jerzy Orłowski nauczyciel w Kopciowicach p. Pszczyna zmarł dnia 15. kwietnia 1928 r.

Tłoczono w Drukarni Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach.

Cena nr. 7-8 . . . . zł 2,00
płatnych zaraz po otrzymaniu numeru.
Nr. konta czekowego . P. K. O. 301 973

Cena ogłoszeń:
cała strona 50 zł, ½ strony 25, ¼ strony 12 zł 50 gr.
Adres Redakcji i Administracji
»Dziennik Urzędowy Wydziału Oświecenia Publ.«
Katowice, szkoła Szafranka, ul. Szafranka.

DODATEK

do nr. 7/8

DZIENNIKA URZĘDOWEGO

Wydziału Oświecenia Publicznego Wojew. Śląskiego

z dnia 20. sierpnia 1928 r.

DODATEK

do Nr. 7—8

DZIENNIKA URZĘDOWEGO

Wydziału Oświecenia Publicznego Wojew. Śląskiego

z dnia 20. sierpnia 1928 r.

Zawiera:

Rozporządzenia i okólniki.

Poz. 133.

USTAWA

z dnia 19. października 1927 r.

w przedmiocie stosunków służbowych nauczycieli w Województwie Śląskiem.

(Dz. U. Śl. Nr. 22, z dnia 2. listopada 1927, poz. 40.)

Art. 1.

W sprawie stosunków służbowych nauczycieli zajętych w szkołach utrzymywanych przez Skarb Śląski i związki komunalne na obszarze Województwa Śląskiego stosuje się ustawę z dnia 1. lipca 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 530 z 1926 r.), przyczem ze względu na stosunki w Województwie Śląskiem, obowiązują następujące dodatkowe postanowienia:

Art. 2.

Przez nauczycieli i kierowników szkół powszechnych rozumie się także kierowników, którym według dotychczasowych przepisów przysługuje tytuł rektorów, konrektorów, oraz dyrektorów i nauczycieli szkół wydziałowych, a przez prefektów — księży katechetów.

Art. 3.

Prawa przyznane ustawą kuratorowi przysługują Wojewodzie Śląskiemu z wyjątkiem praw objętych art. 87 i 156. Uprawnienie zawarte w tych artykułach wykonuje Wojewoda w porozumieniu z Radą Wojewódzką.

Art. 4.

Ciężary, wynikające z niniejszej ustawy dla Skarbu Państwa ponosi Skarb Śląski.

Art. 5.

Ustęp ostatni art. 58, oraz art. 61, 62 i 63 ustawy z dnia 1. lipca 1926 r. nie będą stosowane do zamężnych nauczycielek tymczasowych, które dotychczas nie uzyskały ustalenia w służbie. Pozatem w sprawach zamążpójścia nauczycielek, oraz ich stosunków służbowych obowiązują postanowienia Ustaw Śląskich z dnia 29. marca 1926 r. i z dnia 1. października 1926 r. (Dz. U. Śl. Nr. 8, poz. 12 i Nr. 23, poz. 39).

Art. 6.

W art. 56. ust. 1. skreśla się słowo „bezpłatny".

Art. 7.

W art. 156 ustawy z dnia 1. lipca 1926 r. zmienia się liczbę osób z 8 na 16.

Art. 8.

Upoważnia się Wojewodę Śląskiego do stosowania rozporządzeń i zarządzeń Rządu Rzeczypospolitej na podstawie ustawy z dnia 1. lipca 1926 r. z uwzględnieniem postanowień niniejszej ustawy.

Art. 9.

Ustawa wchodzi w życie z pierwszym dniem miesiąca następującego po jej ogłoszeniu.

Art. 10.

Wykonanie ustawy porucza się Wojewodzie.

Marszałek:

(—) Wolny.

134.

Rozporządzenie

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego i Ministra Rolnictwa.

z dnia 3 lutego 1928 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli.

Na podstawie ustępu drugiego art. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 15 lipca 1927 r., zmieniającego i uzupełniającego postanowienia ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 592) ogłasza się tekst ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 530) w brzmieniu obecnie obowiązującem z uwzględnieniem zmian i uzupełnień, wynikających z rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 15 lipca 1927 r. (D. U. R. P. Nr. 67, poz. 592).

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:

(—) **Dr. Dobrucki.**

Minister Rolnictwa: **K. Niezabytowski.**

Załącznik do rozp. Min. Wyznań R. i O. P. i Min. Roln. z dnia 3 lutego 1928 r. (poz. 462).

USTAWA

z dnia 1 lipca 1926 r.

o stosunkach służbowych nauczycieli.

Rozdział I.

Postanowienia wstępne.

Art. 1.

Przepisy ustawy niniejszej stosują się do mianowanych przez właściwe władze państwowe:

a) nauczycieli szkół państwowych i publicznych, podległych Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, — z wyjątkiem nauczycieli szkół akademickich i szkół, uznanych za równorzędne ze szkołami akademickiemi, oraz

b) nauczycieli publicznych szkół ludowych rolniczych, podległych Ministrowi Rolnictwa.

Postanowieniom ustawy niniejszej nie podlegają natomiast osoby, pełniące służbę nauczycielską na podstawie umowy (nauczyciele kontraktowi). Zasady umów dla nauczycieli tej kategorji określi rozporządzenie Ministra.

Przepisom ustawy niniejszej, mówiącym o nauczycielach, podlegają również wychowawczynie ochronek, asystenci i instruktorzy szkolni oraz dyrektorzy i kierownicy szkół, jeżeli ustawa niniejsza inaczej nie stanowi.

Przez nauczycieli rozumieć należy także nauczycielki, asystentki i instruktorki, przez dyrektorów i kierowników — także przełożone i kierowniczki.

Art. 2.

Stosunek służbowy nauczycieli, podlegających ustawie niniejszej, ma charakter publiczno-prawny, może być zmieniony, zawieszony lub rozwiązany wyłącznie przy zastosowaniu przepisów prawa publicznego, a w szczególności postanowień niniejszej ustawy.

Rozdział II.

Zawiązanie stosunku służbowego. Ustalenie.

Art. 3.

Stosunek służbowy nauczyciela zawiązuje się przez mianowanie z chwilą doręczenia pisma nominacyjnego. W piśmie nomi-

nacyjnem wymienia się stanowisko, szkołę, miejscowość, tytuł urzędowy, normy uposażenia służbowego oraz władzę, u której mianowany ma się zgłosić celem objęcia obowiązków służbowych.

Art. 4.

Nauczycielem może być mianowany obywatel polski o nieskazitelnej przeszłości, posiadający zdolność do działań prawnych, który wykaże się dowodami, stwierdzającemi wymagane dla danej kategorji szkół kwalifikacje zawodowe, posiada odpowiednie do zawodu warunki fizyczne, oraz włada poprawnie językiem polskim w słowie i piśmie.

Nauczyciele religji poza warunkami, wskazanemi wyżej w ustępie poprzednim, posiadać powinni zezwolenie swej władzy duchownej, o ile wymagają tego właściwe przepisy kościelne lub wyznaniowe.

Nie mogą być mianowane osoby, karane sądownie za działalność na szkodę Państwa, za przestępstwa, popełnione z chęci zysku lub przeciw obyczajności publicznej.

Art. 5.

Osoba, przeciw której toczy się postępowanie karno-sądowe, postępowanie upadłościowe lub o ubezwłasnowolnienie, nie może być mianowana nauczycielem, dopóki trwa to postępowanie.

Art. 6.

Kwalifikacje zawodowe oraz warunki fizyczne jakim odpowiadać powinni kandydaci na stanowiska nauczycielskie, określają osobne przepisy.

Osobne przepisy określają również, w jakich przypadkach osoby, nie posiadające kwalifikacyj zawodowych, przepisanych dla danej kategorii szkół, będą mogły uzyskać nominację na nauczyciela.

Art. 7.

Do przyjęcia do służby nauczycielskiej potrzeba zezwolenia Ministra, jeżeli kandydat:

a) ukończył lat 40 życia i bezpośrednio przedtem nie pracował w szkolnictwie, lub nie pozostawał w służbie państwowej;

b) był karany sądownie lub wydalony ze służby państwowej (rządowej lub samorządowej).

Art. 8.

Nauczyciel może być stały lub tymczasowy.

Nauczyciel zostaje stałym z chwilą, gdy odpowiada trzem następującym warunkom:

1) ma trzy lata nieprzerwanej pracy nauczycielskiej (art. 9);

2) posiada przepisane dla ustalenia kwalifikacje zawodowe dla danej kategorji szkół;

3) w czasie służby wykazał się zadowalającą pracą nauczycielską (art. 23—26).

Przez pracę nauczycielską, wymaganą do ustalenia, należy rozumieć pracę w szkołach państwowych i publicznych oraz prywatnych, mających pełne lub niepełne prawa szkół państwowych lub publicznych.

Z pracy w szkołach państwowych lub publicznych w charakterze nauczyciela kontraktowego uwzględnia się tylko te okresy czasu, w ciągu których nauczyciel uczył co najmniej po 14 godzin tygodniowo.

Z pracy w szkołach prywatnych, mających wyżej wymienione prawa, uwzględnia się do ustalenia tylko dwa lata, o ile nauczyciel uczył w nich przynajmniej po 14 godzin tygodniowo. W wypadkach, zasługujących na uwzględnienie, Minister może wliczyć i trzeci rok pracy w tych szkołach.

Z pracy w szkołach prywatnych bez praw Minister może w przypadkach wyjątkowych zaliczyć lata pracy pod tym samym warunkiem.

Nauczyciel stały otrzymuje dekret ustalenia w ciągu trzech miesięcy od chwili ustalenia.

Nauczyciel stały, posiadający studja wyższe, zakończone przepisanemi egzaminami, otrzymuje po trzech latach stałej służby tytuł „profesora".

Art. 9.

Przez nieprzerwany trzyletni okres pracy nauczycielskiej (art. 8) rozumie się czas faktycznego pełnienia obowiązków służbowych w szkole. Za przerwę w faktycznem pełnieniu tych obowiązków nie uważa się przerw z powodu choroby lub urlopu, jeżeli ich suma nie wynosi więcej, niż dwa miesiące. W razie, gdyby nauczyciel miał przerwy, trwające w sumie więcej niż dwa miesiące, to okres trzyletni przedłuża się o czas przerwy, przewyższającej dwa miesiące.

Art. 10.

Prawa, nabyte w służbie państwowej na podstawie art. 8, nie przysługują zasadniczo nauczycielowi stałemu, który ustąpił ze służby państwowej i ponownie do niej wraca. Jednakże Minister może mu je przywrócić, zależnie od przyczyn, dla których nauczyciel wystąpił ze służby, i od sposobu, w jaki to uczynił.

Art. 11.

Mianowanie na stałe posady nauczycieli, oraz na stanowiska dyrektorów i kierowników szkół odbywa się na podstawie konkursu.

Na każdą nowoutworzoną lub opróżnioną stałą posadę nauczyciela, czy stanowisko dyrektora i kierownika szkoły, o ile nie zostanie zajęte w drodze służbowej lub dyscyplinarnej, ogłasza się konkurs:

a) na dyrektorów i kierowników szkół do dni 30;

b) na nauczycieli — najpóźniej w przeciągu trzech miesięcy.

Terminy liczy się od dnia utworzenia lub opróżnienia stanowiska.

Mianowanymi na stałe posady w drodze konkursu mogą być tylko nauczyciele stali (art. 8).

Posad i stanowisk, na które rozpisano konkurs, nie należy przed jego rozstrzygnięciem nadawać na stałe osobom, przeniesionym w drodze służbowej lub na własną prośbę.

Przy /podwyższeniu stopnia organizacyjnego szkoły powszechnej z dwuklasowej na trzy i czteroklasową, albo też z pięcioklasowej na sześcio i siedmioklasową nie należy rozpisywać konkursu na stanowisko kierownika tej szkoły, lecz uważać je za zajęte nadal przez dotychczasowego kierownika, o ile tenże posiada wymagane kwalifikacje.

Przy złączeniu kilku szkół w jedną szkołę wyższego stopnia organizacyjnego należy rozpisać konkurs na jej kierownika.

Postanowienia artykułu niniejszego nie mają zastosowania do duchownych nauczycieli religji katolickiej.

Art. 12.

Kierownikiem szkoły powszechnej dwuklasowej lub szkoły powszechnej wyższego stopnia organizacyjnego może zostać nauczyciel nie wcześniej, niż po dwóch latach w charakterze nauczyciela stałego.

Dyrektorem szkoły średniej może zostać nauczyciel stały nie wcześniej, niż po 8 latach pracy nauczycielskiej.

Dyrektorem szkoły zawodowej Minister może zamianować wybitnego fachowca, nie mającego za sobą pracy nauczycielskiej, jeśli w zamian tego kandydat ma co najmniej pięcioletnią praktykę zawodową.

Dyrektorem państwowej szkoły średniej ogólnokształcącej Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może zamianować wybitnego kierownika szkoły prywatnej, chociażby ten nie miał za sobą pracy w szkole państwowej, jeżeli odpowiada warunkom art. 8 i ma za sobą 8 lat pracy nauczycielskiej.

Dyrektor szkoły, który otrzymał stanowisko w sposób, wskazany w ustępach 3 i 4 artykułu niniejszego, uzyskuje ustalenie po trzech latach pracy w charakterze dyrektora przy jednoczesnem spełnieniu pozostałych warunków, określonych w art. 8.

Art. 13.

Objęcie służby w razie mianowania na podstawie art. 3 albo ustępów: trzeciego lub czwartego art. 12 ma nastąpić w dniu, wyznaczonym przez władzę, a jeśli go nie wyznaczyła, w ciągu dni piętnastu po doręczeniu pisma nominacyjnego.

Dla objęcia służby nauczyciel ma zgłosić się do bezpośredniego przełożonego, który stwierdzi datę objęcia służby na piśmie nominacyjnem.

W razie niezgłoszenia się w określonym terminie, nominacja (ustęp 1) traci ważność, jeżeli mianowany w ciągu dalszych dni piętnastu nie usprawiedliwił zwłoki na piśmie.

Art. 14.

Nauczyciel tymczasowy przy objęciu służby składa przyrzeczenie służbowe, nauczyciel stały przy ustaleniu — przysięgę służbową.

Tekst przyrzeczenia, względnie przysięgi, ustali drogą rozporządzenia Minister.

Datę złożenia przyrzeczenia, względnie przysięgi, zaznacza władza na piśmie nominacyjnem i na dekrecie ustalenia.

Art. 15.

Terminem, od którego liczy się służba nauczycielska, o ile nie była przerywana, jest termin oznaczony w pierwszem bez względu na kategorję szkoły piśmie nominacyjnem, lub — w braku takiego oznaczenia — dzień rzeczywistego objęcia służby.

W razie bezpośredniego przejścia do służby nauczycielskiej z państwowej służby cywilnej, na którą niniejsza ustawa nie rozciąga się, lub ze służby wojskowej — czas służby nauczycielskiej liczy się — o ile ustawa niniejsza inaczej nie stanowi, — od dnia zwolnienia od poprzednich obowiązków służbowych.

Jeżeli służba nauczycielska była przerywana, to terminem, od którego liczyć się będzie, jest termin oznaczony w pierwszem po ostatniej przerwie piśmie nominacyjnem lub — w braku takiego oznaczenia — dzień rzeczywistego objęcia służby w ostatnim jej okresie.

Czas spędzony w służbie nauczycielskiej przed przerwą Minister może zaliczyć w całości lub w części do służby nauczycielskiej.

Czas pracy kontraktowej, podczas pełnienia której nauczyciel otrzymał nominację, zalicza się w całości do służby nauczycielskiej wraz z przerwami wakacyjnemi, łączącemi się bezpośrednio z okresem pracy, jeżeli nauczyciel kontraktowy uczył przynajmniej 14 godzin tygodniowo.

Okres pracy, podczas którego nauczyciel kontraktowy uczył mniej, aniżeli 14 godzin tygodniowo, oraz czas pracy kontraktowej przerywanej Minister może zaliczyć do służby nauczycielskiej w całości lub w części.

Postanowienia ustępów: czwartego, piątego i szóstego artykułu niniejszego nie mają zastosowania przy obliczaniu czasu służby nauczycielskiej, policzalnego do wysługi emerytalnej.

Nauczycielom przedmiotów zawodowych w szkołach zawodowych właściwy minister za zgodą Ministra Skarbu może w całości lub w części zaliczyć do służby nauczycielskiej czas poprzedzającej służbę nauczycielską pracy zawodowej nie w zawodzie nauczycielskim lub służby państwowej nienauczycielskiej, o ile ta praca zawodowa lub służba państwowa nienauczycielska przysposobiła ich do wykonywania czynności w szkole zawodowej.

Terminem, od którego liczy się stała w rozumieniu ustawy niniejszej służba nauczycielska, jest termin oznaczony w dekrecie ustalenia.

Art. 16.

W zakresie powrotu do służby nauczycielskiej ze służby w organach administracji szkolnej czas służby w administracji szkolnej wlicza się do czasu służby nauczycielskiej.

Rozdział III.

Wykaz stanu służby.

Art. 17.

Władze szkolne prowadzą wykaz stanu służby dla każdego nauczyciela.

Do wykazu należy wpisywać wszystkie istotne dane, dotyczące stosunków służbowych nauczyciela, oraz przebiegu jego służby, w szczególności zaś okoliczności mające wpływ na przyznanie uposażenia służbowego, wymiar uposażenia emerytalnego, pensji wdowiej lub sierocej.

Nauczyciel przy pierwszem objęciu obowiązków służbowych składa władzy służbowej dokumenty osobiste, stwierdzające dane, wymienione w ustępie 2 niniejszego artykułu, w dalszym ciągu zaś służby obowiązany jest składać dokumenty, świadczące o wszelkich zmianach, zachodzących w tych stosunkach, o ile zmiany te nie wynikają z zarządzeń władz przełożonych.

Władza zatrzymuje w aktach urzędowych odpisy złożonych dokumentów, same zaś dokumenty zwraca właścicielowi.

Nauczyciel ma prawa przeglądać swój wykaz stanu służby, czynić z niego odpisy i wnosić reklamacje.

Wzór wykazu stanu służby, jako też sposób jego wypełnienia i prowadzenia, oraz władzę, która go prowadzi — ustali Minister.

Rozdział IV.

Ocena pracy nauczyciela.

Art. 18.

Oznaczona przez Ministra władza szkolna prowadzi dla każdego nauczyciela wykaz kwalifikacyjny.

Do wykazu kwalifikacyjnego należy wpisywać zasadnicze spostrzeżenia o pracy nauczyciela, oparte bezpośrednio na faktach, zbadanych podczas wizytacji.

Wpisywać spostrzeżenia do wykazu kwalifikacyjnego mają prawo:

w ochronkach i szkołach powszechnych — inspektor szkolny oraz wizytator;

w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich — dyrektor oraz wizytator;

w szkołach innych — oznaczone przez Ministra osoby.

Art. 19.

Nauczyciel ma prawo przeglądać swój wykaz kwalifikacyjny i czynić z niego odpisy. Datę przejrzenia zaznacza się w wykazie. Przeciwko treści spostrzeżeń nauczyciel ma prawo wnosić zażalenia do władzy bezpośrednio przełożonej tej osoby, która spostrzeżenia wpisała.

Art. 20.

Każdy nauczyciel stały otrzymuje ocenę raz na trzy lata.

Na żądanie władz szkolnych lub na wniosek zainteresowanego nauczyciela w poszczególnych przypadkach ocena może być wydana i w innym terminie.

Ocena winna dotyczyć ogólnej wartości pracy nauczyciela według skali następującej:

a) bardzo dobra, b) zadowalająca, c) niezadowalająca.

Ocenę wpisują do wykazu kwalifikacyjnego na podstawie spostrzeżeń, w nim zapisanych:

wychowawczyniom ochronek i nauczycielom szkół powszechnych — inspektor szkolny;

nauczycielom szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich — dyrektor;

nauczycielom szkół innych — osoby, wyznaczone przez Ministra.

Dyrektorom szkół, podległych kuratorowi, ocenę pracy wpisuje do wykazu kurator, a dyrektorom szkół, podległych bezpośrednio Ministrowi — osoby, wyznaczone przez Ministra.

Art. 21.

Jeżeli ocena jest niezadowalająca, władza winna przesłać nauczycielowi orzeczenie pisemne drogą służbową. W takim razie może nauczyciel w przeciągu dni 14 od dnia, następującego po doręczeniu mu orzeczenia, wnieść odwołanie przeciw ocenie pracy

do komisji kwalifikcyjnej, dyrektor zaś lub kierownik — z wyjątkiem kierowników szkół, podległych inspektorowi szkolnemu — do Ministra.

Art. 22.

Zakres i sposób działania komisyj kwalifikacyjnych oraz sposób prowadzenia wykazu kwalifikacyjnego określi Minister w ramach następujących zasad:

1) Komisje kwalifikacyjne będą utworzone przy władzach drugiej i trzeciej instancji.

Powoła je dla wychowawczyń ochronek i dla nauczycieli szkół powszechnych kurator, dla nauczycieli szkół innych — Minister.

2) W skład komisji dla nauczycieli szkół powszechnych wejdą:

a) stały nauczyciel szkół powszechnych, powołany z pośród delegatów z wyboru do rad szkolnych powiatowych, względnie miejskich, lub gdy ocena dotyczy wychowawczyni ochronki, jedna ze stałych wychowawczyń ochronek, powołana przez kuratora;
b) inspektor szkolny;
c) wizytator szkół.

3) W skład komisji kwalifikacyjnej dla nauczycieli innych szkół wejdą:

a) stały nauczyciel tej kategorji szkoły, w której interesowany pracuje, powołany z pośród kandydatów, wybranych po jednym od każdej rady pedagogicznej;
b) dyrektor, względnie kierownik takiejże szkoły;
c) wizytator szkół.

Członkiem komisji kwalifikacyjnej nie może być ten, kto odwołującemu się wydawał ocenę.

4) Orzeczenie komisji kwalifikacyjnej będzie ostateczne i zostanie wpisane do wykazu kwalifikacyjnego bądź na podstawie dotychczasowych spostrzeżeń, tam wpisanych, bądź też po zarządzonej przez komisję wizytacji, która odbyć się winna nie później niż w ciągu 3 miesięcy (z odliczeniem feryj wakacyjnych) od daty otrzymania pisma odwołującego.

Art. 23.

Nauczyciela tymczasowego należy wizytować corocznie, w szczególności zaś w trzecim roku służby praca jego winna być zbadana tak, by na podstawie spostrzeżeń wizytacyjnych właściwa władza mogła ją ocenić ogólnie jako: zadowalającą lub niezadowalającą.

Ogólna ocena pracy nauczyciela tymczasowego opierać się winna na wszechstronnem zbadaniu i skrupulatnej ocenie:

1) pilności i sumienności,
2) uzdolnienia,

3) wykształcenia zawodowego i pracy nad własnem wykształceniem,

4) metody i wyników pracy wychowawczej i nauczycielskiej,

5) stosunku do dzieci szkolnych i ich rodziców.

Stosownie do okoliczności mogą być wzięte pod rozwagę także i inne momenty, uwydatniające szczególne zdolności, wady, zasługi, przyczyniające się do charakterystyki nauczyciela pod względem służbowym.

Art. 24.

Oznaczona przez Ministra władza przed upływem nieprzerwanego trzyletniego okresu czasu pełnienia obowiązków nauczycielskich (art. 8 i 9) wydaje o nauczycielu tymczasowym, mającym pełne przepisane do ustalenia kwalifikacje zawodowe, orzeczenie w formie:

a) ogólna ocena pracy zadowalająca, lub
b) ogólna ocena pracy niezadowalająca.

Orzeczenie to należy wpisać do wykazu kwalifikacyjnego, w razie zaś, gdy ocena jest niezadowalająca, przesłać pisemnie interesowanemu nauczycielowi w drodze służbowej.

Art. 25.

Jeżeli nauczyciel tymczasowy w końcu nieprzerwanego trzyletniego okresu czasu pełnienia obowiązków nauczycielskich (art. 8 i 9) nie posiada pełnych, przepisanych do ustalenia kwalifikacyj zawodowych, władza wstrzyma wydanie orzeczenia (art. 24) aż do uzyskania przez niego tych kwalifikacyj.

Orzeczenie to ma być wydane nie później niż w trzy miesiące po uzyskaniu przez nauczyciela przepisanych do ustalenia kwalifikacyj zawodowych.

Art. 26.

Nauczycielowi tymczasowemu, który otrzymał ocenę pracy niezadowalającą, przysługuje prawo odwołania w terminie 14 dni od dnia, następującego po doręczeniu orzeczenia.

Odwołanie wnosi nauczyciel w drodze służbowej do władzy bezpośrednio przełożonej tej osoby, która wydała orzeczenie.

Władza, bedąca instancją odwoławczą, może po zasięgnięciu opinji komisji kwalifikacyjnej (art. 22) zatwierdzić lub zmienić orzeczenie, jako też odroczyć wydanie ostatecznego orzeczenia najwyżej na jeden rok.

Jeżeli orzeczenie wydała władza trzeciej instancji, przysługuje nauczycielowi prawo wniesienia do tej władzy w ciągu dni 14 od dnia doręczenia orzeczenia umotywowanej prośby o ponowne rozważenie sprawy.

Rozdział V.

Obowiązki.

Art. 27.

Nauczyciel obowiązany jest wiernie służyć Rzeczypospolitej i w tym duchu wychowywać młodzież, przestrzegać ściśle ustaw i rozporządzeń, pełnić obowiązki swego zawodu gorliwie, sumiennie i bezstronnie oraz dbać według najlepszej woli i wiedzy o dobro sprawy publicznej, szczególnie w zakresie wychowania i nauczania powierzonej sobie młodzieży, i spełniać, co temu dobru służy, a unikać wszystkiego, coby mu mogło szkodzić.

Art. 28.

W wykonaniu praw obywatelskich nauczyciel winien kierować się zawsze względami na szczególne obowiązki, jakie nakłada nań piastowanie publicznego urzędu, a przedewszystkiem stanowisko wychowawcy.

W szczególności winien nauczyciel dążyć do utrzymywania stałej łączności i zgodnego stosunku z rodzicami uczniów swej szkoły bez względu na ich wyznanie, narodowość, społeczne stanowisko i partyjno-polityczną przynależność.

Przy wykonywaniu przysługującego mu prawa publicznego omawiania spraw szkolnictwa, rozporządzeń i zarządzeń władz szkolnych nauczyciel obowiązany jest przestrzegać, by omawianie było ściśle rzeczowe, a forma jego nie uwłaczała powadze władz szkolnych.

Art. 29.

Nauczyciel obowiązany jest wypełniać zlecenia służbowe swoich przełożonych, o ile one wyraźnie nie sprzeciwiają się obowiązującym przepisom.

Jeżeli zlecenie służbowe jest w przekonaniu nauczyciela przeciwne dobru służby, albo dobru publicznemu w ogólności, albo też zawiera znamiona pomyłki co do faktu lub co do prawa, nauczyciel powinien wyjawić swoje spostrzeżenie władzy, która wydała zlecenie, a gdyby mimo to otrzymał ponownie to samo zlecenie, wykonać je. Jeżeli zlecenie było ustne, może zażądać, aby mu zostało powtórzone na piśmie. W przypadkach, kiedy znoszenie się z władzą pociągnęłoby za sobą niewykonalność lub bezprzedmiotowość zlecenia, nauczyciel obowiązany jest wykonać je, o ile nie grozi stąd niepowetowana szkoda. Po wykonaniu takiego zarządzenia nauczyciel ma jednakże prawo zawiadomić o wykonaniu szkodliwego jego zdaniem zarządzenia władzę bezpośrednio przełożoną nad tą, która wydała zlecenie.

Art. 30.

Pisma w sprawach służbowych lub osobistych, tyczących się stosunku służbowego, nauczyciel powinien składać za pośrednictwem swego bezpośredniego przełożonego.

Art. 31.

Nauczyciel jest obowiązany zachować w tajemnicy wszystkie sprawy, o których powziął wiadomość, dzięki swemu stanowisku służbowemu, o ile sprawy te wyraźnie uznano za poufne, lub gdy utrzymania ich w tajemnicy wymaga dobro publiczne, inne względy służbowe, albo interes uczniów lub ich rodziców. W szczególności zaś nauczyciel winien zachować w tajemnicy przebieg obrad rad pedagogicznych (pełnych lub klasowych).

Nauczyciel powinien zachować tajemnicę wobec każdego, komu nie jest obowiązany donosić o tych sprawach służbowo, o ile właściwa władza w poszczególnym wypadku nie uwolni go od tego obowiązku.

Obowiązek zachowania tajemnicy trwa zarówno w czasie czynnej służby, jak też po przejściu w stan nieczynny, pozasłużbowy i na emeryturę oraz po rozwiązaniu stosunku służbowego z jakiegokolwiek powodu.

Art. 32.

Nauczyciel obowiązany jest zarówno w wykonywaniu obowiązków zawodowych, jak i poza służbą nauczycielską strzec powagi stanu nauczycielskiego, zachowywać się zawsze zgodnie z wymaganiami karności służbowej i unikać wszystkiego, co mogłoby obniżyć godność i zaufanie, którego stanowisko nauczycielskie wymaga.

W szczególności:

1) Nie wolno nauczycielowi żądać, ani przyjmować darów, ani innych korzyści, ofiarowanych mu bezpośrednio lub pośrednio z powodu czynności służbowych, związanych z jego stanowiskiem.

2. Niewolno nauczycielowi oddawać się takiemu zajęciu ubocznemu, które mogłoby przeszkadzać w spełnianiu powinności nauczycielskich, nie odpowiada powadze stanu nauczycielskiego, albo też mogłoby wywołać uzasadnione przypuszczenia stronniczości lub interesowności.

O każdem ubocznem zajęciu, przynoszącem mu korzyści materjalne, z wyjątkiem prac kulturalno-społecznych naukowych, literackich i artystycznych, nauczyciel winien donieść władzy za pośrednictwem bezpośredniego przełożonego i zaniechać zajęć, które ta władza uzna za niedopuszczalne.

Od orzeczenia w tym względzie przysługuje nauczycielowi prawo odwołania się do władzy wyższej. Wniesienie takiego odwołania wstrzymuje zarządzenie władzy aż do czasu załatwienia odwołania.

3) Nie wolno nauczycielowi wchodzić w związki lub zmowy, mogące zakłócić należyty bieg zarządu państwowego, lub normalne spełnianie obowiązków nauczycielskich.

4) Bez zezwolenia władzy nie wolno nauczycielowi należeć do żadnych związków zagranicznych.

Również po przeniesieniu w stan nieczynny lub pozasłużbowy winien nauczyciel zachowywać się w sposób, któryby powadze jego stanowiska nie ubliżał.

Art. 33.

Nauczyciel obowiązany jest wybrać stałe miejsce zamieszkania tak, by mógł podołać punktualnie wszystkim obowiązkom służbowym.

Powinien podać do wiadomości bezpośredniego przełożonego adres swego zamieszkania i zgłosić każdą jego zmianę. To samo obowiązuje co do miejsca pobytu poza miejscem stałego zamieszkania, jeżeli nauczyciel przebywa w niem dłużej niż dwa tygodnie. Nauczyciel w stanie nieczynnym lub pozasłużbowym powinien podać adres swego zamieszkania do wiadomości władzy, której ostatnio podlegał.

Art. 34.

Nauczyciel jest obowiązany najpóźniej do dni 14 po zawarciu małżeństwa donieść o tem władzy.

Art. 35.

Nauczyciel obowiązany jest donieść możliwie rychło swemu bezpośredniemu przełożonemu o każdej przeszkodzie w wykonaniu obowiązków służbowych z podaniem przypuszczalnego czasu trwania tej przeszkody.

Władza może zażądać odpowiednich dowodów, stwierdzających istnienie przeszkody, a jeżeli jest nią choroba, — przyjąć do wiadomości świadectwo o chorobie, wystawione przez lekarza ordynującego, lub zarządzić urzędowe badanie bądź przez lekarza urzędowego, bądź przez komisję lekarską.

Na czas połogu należy się nauczycielce z reguły sześciotygodniowy urlop. Urlop dłuższy winien być udzielony na podstawie urzędowego świadectwa lekarskiego.

Urzędowe świadectwo lekarskie o chorobie nauczyciela winno być decydujące dla postanowienia władzy.

Nieobecność w służbie nauczycielki, spowodowana okresem połogu, nie pociąga żadnej zmiany w jej uprawnieniach służbowych.

Nauczyciel, którego nieobecność na służbie z powodu choroby trwa dłużej niż rok, może być zarządzeniem władzy zwolniony ze stanowiska przy ewentualnem zastosowaniu postanowień ustawy emerytalnej.

Gdzie stan zdrowia nauczyciela, wymagający poratowania, nie wyklucza możliwości pełnienia obowiązków służbowych, nauczyciel może wstrzymać się od pełnienia służby nie inaczej, jak po otrzymaniu urlopu. Prośba o taki urlop ma być do dni 30 rozpatrzona i rozstrzygnięta.

Za czas samowolnej, nieusprawiedliwionej nieobecności w służbie, nauczyciel traci uposażenie. Wypłacone uposażenie winno być potrącone przy najbliższej wypłacie uposażenia.

Oprócz tego władza może wytoczyć nauczycielowi dochodzenie dyscyplinarne.

W wypadku, gdy nauczyciel zostanie przez komisję dyscyplinarną uwolniony od zarzutu samowolnej, nieusprawiedliwionej nieobecności, potrąconą część uposażenia należy mu zwrócić.

Art. 36.

Wymiar godzin nauczania oraz innych zajęć obowiązkowych w szkole, normują osobne przepisy.

W niedziele i święta nauczyciel jest zasadniczo wolny od zajęć służbowych. Minister wyda rozporządzenie, określające, w jakich wypadkach i którzy nauczyciele będą obowiązani do uczęszczania na nabożeństwa szkolne, oraz do urządzania konferencyj z rodzicami, jeżeli nie będzie można ich urządzić w dni powszednie.

Art. 37.

Ze względu na cel, lata służby lub szczególne warunki nauczania lub warunki osobiste oznaczona przez Ministra władza może bądź z urzędu, bądź na prośbę obniżyć nauczycielowi wymiar godzin nauczania oraz innych zajęć obowiązkowych w szkole (art. 36).

W tym przypadku nauczyciel nie może doznać uszczerbku ani w uposażeniu, ani w innych prawach służbowych.

Art. 38.

W razie potrzeby nauczycielowi, pozostającemu na etacie jednej szkoły, władza może polecić równocześnie spełnianie obowiązków w innej szkole, a to łącznie w obu szkołach w liczbie godzin, nieprzekraczającej odpowiedniej normy, o której mowa w ustępie pierwszym artykułu 36, jeżeli obie szkoły są tej samej kategorji i znajdują się w tej samej miejscowości.

Jeżeli szkoły są różnych kategoryj i do szkoły, na której etacie znajduje się nauczyciel, jest przywiązany niższy wymiar godzin, wymiar ten stosuje się i do obowiązków nauczyciela w drugiej szkole, jeżeli zaś do szkoły, na której etacie znajduje się nauczyciel, jest przywiązany wyższy wymiar godzin, wówczas do obowiązków nauczyciela w drugiej szkole stosuje się niższy wymiar, przywiązany do tej szkoły.

Art. 39.

Stosunki służbowe nauczycieli podczas pełnienia służby wojskowej normuje osobna ustawa.

Rozdział VI.

Prawa.

Art. 40.

Nauczyciel jest uprawniony do używania należnego mu stosownie do pisma nominacyjnego tytułu urzędowego i ma prawo, by

zarówno w stosunkach służbowych, jak i w ogłoszeniach urzędowych określano go tym tytułem. Tytuły są następujące: (dyrektor (przełożona), kierownik (czka), profesor (ka), nauczyciel (ka), nauczyciel (ka) religji, asystent (ka), instruktor (ka), wychowawczyni ochronki.

Art. 41.

Uposażenie nauczyciela oraz normy wynagrodzenia za dodatkowe czynności ponad wymiar godzin obowiązkowych określa inna ustawa.

Przy określaniu wysokości uposażenia uwzględnia się czas służby nauczycielskiej, obliczony na podstawie art. 15 ustawy niniejszej.

Art. 42.

Nauczycielowi i jego najbliższej rodzinie Skarb Państwa zapewnia należytą opiekę lekarską i środki lecznicze w zakresie, przewidzianym w osobnej ustawie.

Przepisy osobnej ustawy regulują również sprawę udzielania zaliczek z funduszów państwowych, sprawę diet, normalnych kosztów podróży służbowej, kosztów przeniesienia, wreszcie kosztów kształcenia dzieci.

Art. 43.

Nauczycielowi służy prawo do zaopatrzenia emerytalnego, a wdowie i sierotom po nim do zaopatrzenia wdowiego i sierocego, zgodnie z ustawą emerytalną.

Art. 44.

Jeżeli w razie wypadku choroby zakaźnej nauczyciel na życzenie władzy zgodzi się odosobnić od chorych swej rodziny, to należy mu się zwrot powstałych stąd wydatków koniecznych.

Art. 45.

Prawo do uposażenia i wynagrodzenia nie może być pod rygorem nieważności przeniesione na inne osoby.

Art. 46.

Uposażenie i dodatkowe wynagrodzenie nauczyciela ulega zajęciu administracyjnemu tudzież zapowiedzeniu i zajęciu sądowemu nie więcej niż do wysokości jednej piątej części sumy uposażenia i wynagrodzenia, przypadającego do wypłaty.

Art. 47.

Tytułem wyjątku od powyższej zasady ogólnej (art. 46) uposażenie i wynagrodzenie dodatkowe nauczycieli ulega zapowiedzeniu i zajęciu sądowemu za alimenty do wysokości dwóch piątych sumy uposażenia i wynagrodzenia, przyczem pozostałe trzy piąte są wolne od wszelkich zapowiedzeń i zajęć.

Przy zbiegu zapowiedzeń za alimenty i za inne należności lub długi, jedna piąta część sumy uposażenia i dodatkowego wynagrodzenia staje się przedmiotem stosunkowego podziału zarówno

na alimenty, jak i inne należności lub długi, drugą zaś piątą część przekazuje się wyłącznie na zaspokojenie samych tylko alimentów, o ile by pierwsza jedna piąta część na nie przy zbiegu innych wierzycieli nie wystarczała.

Art. 48.

Wyłącza się zupełnie z pod zapowiedzeń i zajęć określonych w artykułach 46 i 47:

a) diety i koszty podróży w sprawach służbowych oraz koszty przeniesienia;
b) wszelkie wsparcia i zapomogi przyznane nauczycielowi poza jego uposażeniem służbowem, jako to: na leczenie jego lub jego rodziny, na pogrzeb jego rodziców, żony lub dzieci, z powodu klęski elementarnej lub innego nieszczęśliwego wypadku, albo też w innych szczególnych, zasługujących na uwzględnienie wypadkach.

Art. 49.

Nauczyciele, z wyjątkiem dyrektorów i kierowników, mają prawo podczas feryj szkolnych oddalić się z miejsca zamieszkania, o ile nie przeszkadzają temu szczególne obowiązki, jako to: zastępstwo dyrektora lub kierownika, odbywanie egzaminów i t. p., przyczem winni podać bezpośredniemu przełożonemu adres i jego zmianę zgodnie z postanowieniem art. 33.

Dyrektorowie i kierownicy po należytem załatwieniu pilnych czynności urzędowych, jeżeli szczególne względy służbowe nie wymagają ich obecności w miejscu służby, mają prawo do urlopu w czasie feryj szkolnych z tem z ograniczeniem, że urlop ich w czasie feryj głównych kończy się na 5 dni przed początkiem następnego roku szkolnego.

Rozporządzenie Ministra ureguluje sprawę zastępstwa dyrektorów i kierowników podczas feryj.

Art. 50.

Władza może w każdej chwili wstrzymać rozpoczęcie albo zarządzić przerwanie urlopu lub wypoczynku ferjalnego na czas, w którym wymagają tego ważne i nie cierpiące zwłoki wzgledy służbowe. Podróż, spowodowaną odwołaniem, należy traktować jako podróż służbową.

Art. 51.

Jeżeli skutkiem zarządzenia, o którem mowa w artykule poprzednim, nauczyciel nie miałby w czasie feryj wypoczynku nawet w wymiarze urlopu wypoczynkowego, przepisanego dla urzędników państwowych (art. 36 ustawy o państwowej służbie cywilnej z dnia 17 lutego 1922 r. Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 164), służy mu prawo do uzupełniającego urlopu wypoczynkowego w ciągu roku szkolnego.

Art. 52.

Poza ferjami nauczyciel może otrzymać płatny lub bezpłatny urlop:

a) dla poratowania zdrowia (ust. 7 art. 35);
b) dla załatwienia ważnych spraw osobistych, rodzinnych i majątkowych;
c) dla dalszego kształcenia się zawodowego;
d) dla celów naukowych lub oświatowych.

Art. 53.

Jeżeli urlop dla poratowania zdrowia trwa nieprzerwanie dłużej niż rok, a urlop dla załatwienia spraw osobistych, rodzinnych i majątkowych nieprzerwanie dłużej niż dwa miesiące, to za dalszy czas urlopu wstrzymuje się uposażenie służbowe.

Czas trwania takiego urlopu bez uposażenia nie może przenosić lat dwóch; czasu tego nie wlicza się do czasu służby czynnej.

Minister może od przepisów, podanych wyżej w ustępie pierwszym, odstąpić z wyjątkowo ważnych powodów.

Przy obliczaniu rocznego, względnie dwumiesięcznego czasu trwania urlopu, liczy się jako przerwy w urlopie tylko te okresy odbywania czynnej służby, które wynoszą przynajmniej połowę czasu spędzonego bezpośrednio przedtem na urlopie. O ile służba czynna trwa krócej, nie stanowi ona przerwy w urlopie, a poszczególne okresy urlopu liczy się razem.

Art. 54.

Nauczyciel stały w ciągu pierwszych 20 lat swej służby czynnej ma prawo otrzymać pięciomiesięczny lub wyjątkowo dłuższy urlop płatny dla celów dalszego kształcenia się zawodowego.

Art. 55.

Przekroczenie urlopu bez należytego usprawiedliwienia uważa się za samowolne uchylenie się od służby, pociągające za sobą skutki, przewidziane w ustępie ósmym art. 35, względnie w ustępie czwartym art. 68.

Art. 56.

Nauczyciel z chwilą wyboru do ciała ustawodawczego otrzymuje na czas trwania mandatu urlop bezpłatny.

Czas sprawowania mandatu zalicza się do czasu służby i do wysługi emerytalnej.

Nauczyciela nie można pociągnąć do odpowiedzialności służbowej za jego działalność w charakterze członka ciała ustawodawczego. Po wygaśnięciu mandatu nauczyciel powraca na poprzednie stanowisko.

Art. 57.

Nauczycielom służy przy pełnieniu obowiązków służbowych prawo do ochrony, przyznanej ustawami karnemi urzędnikom państwowym.

Rozdział VII.
Zmiany w stosunku służbowym.

Art. 58.

Każdy nauczyciel na własną prośbę — a nauczyciel tymczasowy i z urzędu — może być każdej chwili przeniesiony przez właściwą władzę do innej szkoły.

Nauczyciel stały może być z urzędu przeniesiony na równorzędne stanowisko do innej szkoły w wypadku, gdy wymaga tego zmiana organizacji szkoły lub dobro szkoły.

Władzami właściwemi do uznania, iż jeden z wypadków, o których mowa w ustępie poprzednim, zachodzi, oraz do zarządzenia przeniesienia z urzędu nauczyciela stałego są:

a) oznaczona przez Ministra władza, nie niższa niż drugiej instancji, gdy przeniesienie wywołane zmianą organizacji szkoły, dotyczy nauczyciela stałego, nie mającego stałej posady,

b) Minister, gdy przeniesienie wywołane zmianą organizacji szkoły dotyczy nauczyciela stałego, mającego stałą posadę, albo dyrektora lub kierownika szkoły mianowanego na podstawie ustępu pierwszego art. 11,

c) Minister po wysłuchaniu opinji Rady Szkolnej Okręgowej, gdy przeniesienia wymaga dobro szkoły.

Przeniesienie duchownego nauczyciela religji katolickiej następuje w porozumieniu z biskupem djecezjalnym lub — jeżeli odnośne szkoły znajdują się w dwóch djecezjach, — z biskupami obu djecezyj.

Przy przeniesieniach z urzędu lub w drodze konkursu należą się nauczycielowi koszty przeniesienia. Przy przeniesieniach na własną prośbę Minister w drodze wyjątku może przyznać zwrot kosztów przeniesienia.

Nauczycielce zamężnej, która w wypadku przeniesienia z urzędu lub dyscyplinarnego musiałaby opuścić miejsce stałego zamieszkania swego męża, służy prawo przejścia na własną prośbę w stan pozasłużbowy (art. 61).

Minister może nauczyciela — za jego zgodą — przydzielić czasowo do służby w innej szkole.

Art. 59.

Do przesiedlenia się należy wyznaczyć nauczycielowi odpowiedni czas i uwolnić go w odpowiednim terminie od pełnienia służby, uwzględniając w miarę możności jego warunki osobiste, rodzinne i komunikacyjne. Dla objęcia nowego stanowiska nauczyciel ma się zgłosić do bezpośredniego przełożonego, który stwierdzi datę objęcia służby na dekrecie przeniesienia.

Art. 60.

Jeżeli wskutek zmiany organizacji szkoły niema możności zatrudnienia nadal nauczyciela stałego, lub też jeżeli zajdą okoliczno-

ści, nie pozwalające ze względu na dobro służby na dalsze zatrudnienie nauczyciela stałego na odpowiadającej jego stanowisku służbowemu posadzie, Minister może go przenieść w stan nieczynny.

Przez cały czas pozostawania w stanie nieczynnym nauczyciel pobiera przysługujące mu pełne uposażenie służbowe.

Czas, spędzony w stanie nieczynnym, wlicza się tylko do wymiaru emerytury.

Nauczyciel w stanie nieczynnym może być każdego czasu powołany z powrotem do służby czynnej. O ile jednak powołanie to nie nastąpi w ciągu pół roku od chwili przejścia w stan nieczynny, należy nauczyciela zwolnić przy zastosowaniu odnośnych przepisów ustawy emertyalnej.

Art. 61.

Nauczycielce zamężnej, która wniosła podanie o przeniesienie do miejscowości, będącej miejscem stałego zamieszkania jej męża, służy prawo przejścia na własną prośbę w stan pozasłużbowy, jeżeli podanie jej o przeniesienie nie zostanie przez władze uwzględnione (art. 58).

Art. 62.

Nauczycielka zamężna, pozostająca w stanie pozasłużbowym, nie pobiera uposażenia służbowego, a czasu, spędzonego w tym stanie, nie wlicza się jej ani do czasu służby czynnej, ani do wymiaru emerytury.

Art. 63.

Nauczycielka w stanie pozasłużbowym może być każdego czasu powołana do służby czynnej albo wtedy, gdy w miejscu stałego zamieszkania jej męża okaże się możność nadania jej stanowiska służbowego, albo też wtedy, gdy zgodzi się objąć stanowisko w innej, niż miejsce stałego zamieszkania męża, miejscowości.

O ile jednak w ciągu 5 lat od chwili przejścia w stan pozasłużbowy nauczycielka zamężna nie objęła ponownie stanowiska służbowego, lub o ile w tym czasie nie przeszła w stan spoczynku z powodu niezdolności do pracy, należy rozwiązać z nią stosunek służbowy i przyznać jej odprawę w wysokości jednomiesięcznego, pełnego ostatnio pobieranego uposażenia służbowego za każdy pełny rok, przesłużony w państwowej służbie nauczycielskiej.

Art. 64.

Nauczycielowi można powierzyć czasowo czynności w urzędach administracji szkolnej tylko za jego zgodą. Odnośnie do tej służby podlega on przepisom ustawy o państwowej służbie cywilnej.

Art. 65.

Do przejścia nauczyciela do innego działu służby państwowej potrzeba zezwolenia właściwej władzy szkolnej.

Rozdział VIII.

Rozwiązanie stosunku służbowego.

Art. 66.

Stosunek służbowy nauczyciela stałego, poza przypadkami, przewidzianemi w art. 60, 63 i 73, oraz w przepisach dyscyplinarnych, może być rozwiązany przez dobrowolne wystąpienie jego ze służby państwowej.

Stosunek służbowy nauczyciela tymczasowego może być rozwiązany albo przez jednostronne zarządzenie władzy pod warunkami, ustawą niniejszą określonemi, albo przez dobrowolne wystąpienie nauczyciela ze służby.

Art. 67.

Zamiar dobrowolnego wystąpienia ze służby nauczyciel powinien zgłosić u właściwej władzy na piśmie.

Rozwiązanie stosunku następuje przez przyjęcie zgłoszenia o wystąpieniu ze służby przez tę władzę, która nauczyciela zamianowała.

Przyjęcie zgłoszenia o wystąpieniu ze służby można uzależnić od należytego oddania urzędowania, ostateczną zaś decyzję co do zgłoszenia o wystąpieniu ze służby odroczyć tylko wtedy, gdy nauczyciel pozostaje w śledztwie karnem albo dyscyplinarnem, lub zalega z obowiązaniami pieniężnemi, wynikłemi ze stosunku służbowego.

Art. 68.

O ile nauczycielowi nie zakomunikowano żadnej decyzji w sprawie jego zgłoszenia o wystąpieniu ze służby w ciągu czterech tygodni, zgłoszenie to uważa się za przyjęte.

Przeciwko warunkowemu przyjęciu lub odroczeniu przyjęcia zgłoszenia o wystąpieniu ze służby nauczyciel może wnieść w ciągu dni 14 od dnia doręczeniaa decyzji zażalenie do władzy bezpośrednio wyższej, która najdalej w ciągu sześciu tygodni wyda ostateczną decyzję.

Zwolnienie w zasadzie następuje w końcu roku szkolnego.

Samowolne uchylenie się od służby w ciągu 4 tygodni, o ile nie zostanie przez władze uznane za usprawiedliwione, uważa się za dobrowolne wystąpienie ze służby, co zostaje stwierdzone jednostronnem zarządzeniem władzy, powołanej do mianowania, nie niższej jednak niż II instancji.

Art. 69.

Stosunek służbowy nauczycieli tymczasowych może władza rozwiązać każdej chwili.

Jeżeli taki nauczyciel służył więcej niż rok nienagannie, a nie mają do niego zastosowania przepisy art. 152, należy mu się odprawa w wysokości jednomiesięcznego, pełnego, ostatnio pobieranego uposażenia służbowego za każdy pełny rok, przesłużony

w państwowej służbie nauczycielskiej, nieprzekraczająca jednak ogółem pięciomiesięcznego jego uposażenia.

Art. 70.

Z nauczycielem tymczasowym, który otrzymał ogólną ocenę pracy niezadowalającą (art. 25 lub 26), należy rozwiązać stosunek służbowy, przyczem ma zastosowanie postanowienie drugiego ustępu art. 69.

Art. 71.

W przypadku, przewidzianym w art. 69 i 70, należy nauczycielowi wypowiedzieć stosunek służbowy na trzy miesiące naprzód.

Art. 72.

Nauczyciel i jego rodzina tracą wszelkie prawa, wynikające ze stosunku służbowego:

a) przez dobrowolne wystąpienie nauczyciela ze służby;
b) skutkiem rozwiązania stosunku służbowego w myśl art. 69 z wyjątkiem praw, zastrzeżonych w ustępie drugim art. 69 i w art. 152;
c) w razie wydalenia ze służby, o ile orzeczenie dyscyplinarne inaczej nie stanowi.

W przypadku ponownego wstąpienia do służby państwowej może Minister przywrócić prawa, nabyte poprzednią służbą.

Art. 73.

Mianowanie nauczyciela będzie uznane za nieważne, a nauczyciel będzie wydalony ze służby, jeżeli mianowanie uzyskał na podstawie dokumentów fałszywych lub nieważnych lub fałszywego zeznania o posiadanych kwalifikacjach zawodowych, albo wyjdą na jaw okoliczności, w myśl obowiązujących przepisów nie dopuszczające mianowania.

Orzeczenie o unieważnieniu nominacji i wydaleniu ze służby wyda władza, która dokonała nominacji.

Rozdział IX.

Odpowiedzialność służbowa.

Postanowienia ogólne.

Art. 74.

Bezpośrednio i pośrednio przełożona władza ma prawo wytykać i ganić podległym nauczycielom niewłaściwości w zachowaniu się oraz uchybienia i niedbalstwo w wykonaniu obowiązków służbowych.

Nauczyciel, który przez czyn, zaniechanie lub zaniedbanie uchybia obowiązkowi swego stanowiska (Rozdział V) w służbie i poza służbą, podlega poza sądową odpowiedzialnością karną lub cywilną także odpowiedzialności porządkowej lub dyscyplinarnej.

Do odpowiedzialności tej winien być pociągnięty nauczyciel,

który w wykazie kwalifikacyjnym otrzymał ocenę niezadowalającą (art. 20).

Art. 75.

Minister wyda osobne rozporządzenie, normujące odpowiedzialność dyscyplinarną nauczycieli tymczasowych.

Art. 76.

Przeciw nauczycielowi, będącemu członkiem ciała ustawodawczego, nie wolno podczas trwania mandatu bez zgody tegoż ciała wdrażać postępowania porządkowego lub dyscyplinarnego, ani wdrożonego dalej prowadzić.

Art. 77.

Jeżeli wina nauczyciela ma znamiona czynu karygodnego, zagrożonego ustawami karnemi, władza lub komisja dyscyplinarna czyni doniesienie karne. Jeżeli doniesienie karne czyni władza przełożona, zawiadomi o tem równocześnie właściwą komisję dyscyplinarną, a jeżeli doniesienie karne czyni komisja dyscyplinarna, zawiadomi o tem władzę przełożoną nauczyciela.

Aż do prawomocnego zakończenia postępowania karno-sądowego, postępowanie dyscyplinarne może być zawieszone.

Art. 78.

Sądy karne zawiadamiają o wdrożeniu postępowania karnego przeciw nauczycielowi władzę służbową obwinionego, która zawiadamia o tem komisję dyscyplinarną. Po prawomocnem ukończeniu postępowania karnego sąd karny przesyła odpis wyroku władzy służbowej obwinionego, która przesyła ten odpis właściwej komisji dyscyplinarnej.

Art. 79.

Nauczyciel, skazany prawomocnym wyrokiem sądu karnego, podlega wydaleniu ze służby bez postępowania dyscyplinarnego, jeżeli wyrok pozbawia go zdolności do piastowania urzędu publicznego.

Art. 80.

Za występki służbowe ponosi nauczyciel odpowiedzialność dyscyplinarną, zaś za wykroczenie służbowe — odpowiedzialność porządkową.

Występkiem służbowym jest takie naruszenie obowiązków służbowych, które powoduje obrazę interesu publicznego, lub naraża dobro publiczne na szkodę.

Wykroczeniem służbowem jest każde naruszenie obowiązku służbowego, nie posiadające wyżej podanych znamion występku służbowego.

Zbieg kilku wykroczeń służbowych lub ich powtarzanie się, jak również wykroczenie wśród okoliczności, szczególnie obciążających, uważa się za występek służbowy.

Do postępowania porządkowego i dyscyplinarnego nie należy rozstrzyganie o pretensjach cywilnych.

Odpowiedzialność porządkowa za wykroczenia służbowe ulega przedawnieniu po trzech latach. W innych wypadkach stosować należy odnośne przepisy kodeksu karnego.

Kary.

Art. 81.

Karą porządkową jest upomnienie. Kary tej nie wpisuje się do wykazu stanu służby.

Przed udzieleniem upomnienia należy dać nauczycielowi możność usprawiedliwienia się na piśmie.

Upomnienia udziela na piśmie z podaniem motywów władza, której szkoła bezpośrednio podlega, lub przełożona władza wyższa, o ile sprawa nie została przekazana komisji dyscyplinarnej; upomnienie może być również udzielone i przez komisję dyscyplinarną.

Przeciwko upomnieniu, udzielonemu przez komisję dyscyplinarną lub przez Ministra, niema odwołania; przeciwko upomnieniu, udzielonemu przez inne władze szkolne, nauczyciel może wnieść w ciągu 14 dni odwołanie do władzy bezpośrednio wyższej.

Art. 82.

Karami dyscyplinarnemi są:

1) nagana;

2) potrącenie jednorazowe, nie przekraczające 20% miesięcznego uposażenia;

3) potrącenie części uposażenia na określony przeciąg czasu, nie więcej wszakże niż 20% miesięcznie;

4) nagana z pozbawieniem prawa awansu i wybieralności na czas od jednego roku do dwóch;

5) przeniesienie za zwrotem kosztów przesiedlenia na inne miejsce służbowe, wyznaczone przez Ministra;

6) przeniesienie bez zwrotu kosztów przesiedlenia na inne miejsce służbowe, wyznaczone przez Ministra;

7) odliczenie lat służby od roku do trzech;

8) przeniesienie z pozbawieniem urzędu dyrektora lub kierownika przy równoczesnem powierzeniu obowiązków nauczyciela (w ściślejszem znaczeniu) w miejscu, oznaczonem przez Ministra lub władze, którym to prawo zostanie przez Ministra przekazane;

9) zwolnienie ze służby państwowej z zachowaniem praw do uposażenia emerytalnego w stosunku do lat rzeczywiście wysłużonych, lub do odprawy;

10) wydalenie z państwowej służby nauczycielskiej;

11) wydalenie z zawodu nauczycielskiego z pozbawieniem prawa zajmowania jakiegokolwiek stanowiska w szkolnictwie państwowem, publicznem lub prywatnem.

Gdy nauczyciel, który popełnił wykroczenie podlegające ukaraniu w drodze dyscyplinarnej z ustępów 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 i 8 ni-

Kary wymienione w punktach 5, 6, 7 i 8, pociągają za sobą na przeciąg lat dwóch utratę prawa mianowania na wyższe stanowiska oraz prawa wyboru i wybieralności do wszystkich władz i ciał, tworzonych lub zasilanych drogą wyboru z pośród nauczycielstwa w zakresie administracji szkolnej.

niejszego artykułu, zasługuje na szczególne względy wobec okoliczności i pobudek czynu, oraz wobec swej poprzedniej nieskazitelnej pracy zawodowej, komisja dyscyplinarna może, orzekając winę oskarżonego, kary nie wymierzać.

Gdyby jednak w przeciągu lat trzech od daty zapadnięcia orzeczenia nauczyciel został uznany w drodze dyscyplinarnej winnym nowego uchybienia, ulega karze o stopień wyższej od wymierzonej za powtórne uchybienie.

Art. 83.

Kary dyscyplinarne na nauczycieli stałych może nakładać jedynie komisja dyscyplinarna w drodze orzeczenia, wydanego na podstawie wyniku postępowania dyscyplinarnego, przeprowadzonego zgodnie z niniejszą ustawą.

Przy wymierzaniu kar dyscyplinarnych, wymienionych w art. 82, należy w każdym poszczególnym wypadku mieć na względzie doniosłość występku służbowego i powstałych z tego powodu szkód, stopień winy, jako też dotychczasowe zachowanie się nauczyciela.

Kary dyscyplinarne wpisuje się do wykazu stanu służby.

Orzeczenia dyscyplinarnego nie można znieść, ani zmienić zarządzeniem administracyjnem.

Po wydaniu przez komisję dyscyplinarną orzeczenia uwalniającego od kary, władze szkolne nie mogą udzielać nauczycielom kary porządkowej upomnienia za uchybienia, które zostały stwierdzone w czasie rozprawy dyscyplinarnej, lub za inne uchybienia, dokonane i znane władzom przed rozprawą.

Art. 84.

Wydalenie z państwowej służby nauczycielskiej lub z zawodu nauczycielskiego (art. 79 i 82 p. 10 i 11) pociąga za sobą utratę wszystkich praw, związanych z piastowaniem stanowiska, a również prawa do emerytury, lub do odprawy.

Art. 85.

Członkom rodziny wydalonego należy w razie okoliczności, zasługujących na uwzględnienie, przyznać w orzeczeniu dyscyplinarnem odpowiedni stały zasiłek na utrzymanie, który jednak nie może przewyższać normalnego ich zaopatrzenia wdowiego lub sierocego.

Zasiłek taki przyznać można albo już z chwilą wstrzymania

wypłaty uposażenia nauczyciela wydalonego, albo od chwili jego śmierci.

Do zasiłku powyższego mają zastosowanie postanowienia ustawy emerytalnej o zawieszeniu lub utracie prawa do zaopatrzenia wdowiego i sierocego.

Komisje dyscyplinarne.

Art. 86.

Komisje dyscyplinarne są następujące:

1) okręgowe komisje dyscyplinarne dla nauczycieli, rozstrzygające w I instancji sprawy nauczycieli szkół, podległych bezpośrednio inspektorowi szkolnemu i kuratorowi okręgu szkolnego;

2) ministerjalna komisja dyscyplinarna dla nauczycieli, rozstrzygająca w II i ostatecznej instancji sprawy nauczycieli szkół, podległych bezpośrednio inspektorowi szkolnemu i kuratorowi, oraz w I instancji sprawy nauczycieli szkół, podległych bezpośrednio Ministrowi;

3) Najwyższa Komisja Dyscyplinarna dla nauczycieli, rozstrzygająca w II i ostatecznej instancji sprawy nauczycieli szkół, podległych bezpośrednio Ministrowi.

Art. 87.

Okręgowe komisje dyscyplinarne dla nauczycieli składają się z 36 członków, z tej liczby:

1) 10 członków powołuje rada szkolna okręgowa z pośród osób, nie będących nauczycielami, a mieszkających w miejscu urzędowania komisji dyscyplinarnej;

2) 24 członków mianuje Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego na wniosek kuratora z pośród stałych nauczycieli szkół, istniejących na obszarze okręgu szkolnego, a mianowicie:

a) 8 z pośród nauczycieli szkół, podległych bezpośrednio inspektorom szkolnym;
b) 8 z pośród nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących;
c) 4 z pośród nauczycieli szkół specjalnych i preparand oraz zakładów kształcenia nauczycieli szkół powszechnych i wychowawczyń ochronek;
d) 4 z pośród nauczycieli szkół zawodowych i zakładów kształcenia nauczycieli szkół zawodowych;

3. 1 sędziego państwowego, jako członka, i 3, jako zastępców, deleguje prezes właściwego sądu apelacyjnego.

Art. 88.

Ministerjalna komisja dyscyplinarna dla nauczycieli szkół, podległych Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, składa się z 40 osób; z tej liczby:

1) 16 członków mianuje Minister z pośród osób, nie będących nauczycielami;

2) 20 członków mianuje Minister z pośród nauczycieli stałych, a mianowicie:

a) 8 członków z pośród nauczycieli szkół, podległych bezpośrednio inspektorowi szkolnemu,
b) 4 członków z pośród nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących,
c) 4 członków z pośród nauczycieli szkół specjalnych i preparand oraz zakładów kształcenia nauczycieli szkół powszechnych i wychowawczyń ochronek,
d) 4 członków z pośród nauczycieli szkół zawodowych i zakładów kształcenia nauczycieli szkół zawodowych;

3) 1 sędziego sądu apelacyjnego, jako członka, i 3, jako zastępców, deleguje prezes sądu apelacyjnego w Warszawie.

Ministerjalna komisja dyscyplinarna dla nauczycieli publicznych ludowych szkół rolniczych składa się z 12 osób; z tej liczby:

1) 4 członków mianuje Minister Rolnictwa z pośród osób, nie będących nauczycielami;

2) 6 członków mianuje Minister Rolnictwa z pośród stałych nauczycieli publicznych ludowych szkół rolniczych;

3) jednego sędziego państwowego, jako członka i jednego, jako zastępcę, deleguje prezes sądu okręgowego w Warszawie.

Art. 89.

Najwyższa Komisja Dyscyplinarna dla nauczycieli składa się z 12 osób; z tej liczby:

1) 4 członków mianuje Minister z pośród osób, nie będących nauczycielami;

2) 6 członków mianuje Minister z pośród stałych nauczycieli szkół, bezpośrednio sobie podległych;

3) jednego sędziego sądu apelacyjnego, jako członka, i jednego, jako zastępcę, deleguje prezes sądu apelacyjnego w Warszawie.

Art. 90.

Mandaty członków komisyj dyscyplinarnych, wymienionych w artykułach 87, 88 i 89, trwają trzy lata, jednak nie gasną przed ukonstytuowaniem się nowej komisji.

Członkowie komisyj dyscyplinarnych przy objęciu urzędowania składają przyrzeczenie według brzmienia, ustalonego przez Ministra.

Art. 91.

Zastępca przewodniczącego komisji dyscyplinarnej w razie potrzeby zastępuje przewodniczącego w ciągu trwania mandatu przewodniczącego.

Art. 92.

Członkowie komisyj dyscyplinarnych tracą swe mandaty, jeżeli zajdzie zmiana, wskutek której odpadają warunki ich delegacji.

Nauczyciel, przeciw któremu wszczęto postępowanie karnosądowe lub dyscyplinarne, nie może pełnić funkcji członka komisji dyscyplinarnej, a jeżeli postępowanie kończy się wyrokiem ska-

zującym lub orzeczeniem zasądzającem, choćby bez wymierzenia kary dyscyplinarnej, traci swój mandat, z wyjątkiem wypadku wymierzenia kary porządkowej.

Nauczyciel, karany dyscyplinarnie, nie może być mianowany członkiem komisji dyscyplinarnej na przeciąg czasu, określonego w art. 82.

Art. 93.

Członkowie komisji dyscyplinarnej w wykonaniu swych obowiązków są samodzielni i niezawiśli. Członkowie komisji dyscyplinarnej pełnią swoje obowiązki bezpłatnie, z wyjątkiem sędziego państwowego, który otrzymuje wynagrodzenie, oraz w razie potrzeby diety, określone przez Ministra w porozumieniu z Ministrami: Sprawiedliwości i Skarbu.

Członkowie komisyj dyscyplinarnych, pełniący swe obowiązki poza miejscem stałego zamieszkania, otrzymują diety i zwrot kosztów podróży, przyczem, o ile są nauczycielami w szkołach państwowych lub publicznych — według stawek, odpowiadających ich stanowisku nauczycielskiemu, o ile zaś nimi nie są — według stawek, przysługujących urzędnikom państwowym VI i V stopnia służbowego stosownie do tego, czy są członkami okręgowej, czy ministerjalnej, względnie Najwyższej Komisji Dyscyplinarnej.

Art. 94.

Przewodniczącym komisji dyscyplinarnej jest sędzia państwowy, delegowany przez odpowiedniego prezesa sądu na członka komisji dyscyplinarnej, zastępcami przewodniczącego zaś sędziowie państwowi, delegowani na zastępców członków komisji dyscyplinarnej.

Komisje dyscyplinarne obradują w kompletach, złożonych z przewodniczącego lub jego zastępcy i czterech członków, powołanych przez przewodniczącego dla każdej sprawy.

W komplecie dyscyplinarnym oprócz przewodniczącego zasiadają dwaj członkowie, nie będący nauczycielami, oraz dwaj nauczyciele. Jeżeli obwiniony jest nauczycielem szkoły, podległej Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, jeden z nauczycieli, wchodzących w skład kompletu dyscyplinarnego powinien być nauczycielem szkoły należącej w myśl punktu 2-go art. 87 do tej samej grupy szkół, co szkoła, w której uczy obwiniony nauczyciel.

Jeżeli do odpowiedzialności dyscyplinarnej jest pociągnięty duchowny nauczyciel religji, a w skład właściwej komisji dyscyplinarnej nie wchodzi duchowny tegoż wyznania, Minister, względnie kurator okręgu szkolnego, powoła specjalnie dla tego wypadku duchownego tego wyznania, jako jednego z członków kompletu dyscyplinarnego.

Spory o właściwość rozstrzyga komisja, będąca instancją odwoławczą.

Art. 95.

Wyposażenie komisyj dyscyplinarnych w potrzeby rzeczowe i załatwianie czynności kancelaryjnych należy do odpowiednich władz szkolnych.

Władze te również wyznaczą protokólantów do rozpraw dyscyplinarnych z pośród podległych im urzędników.

Rzecznik dyscyplinarny.

Art. 96.

W celu strzeżenia dobra służby, naruszonego przez uchybienie obowiązkom służbowym, władza, przy której istnieje komisja, wyznacza z grona podległych sobie urzędników rzecznika dyscyplinarnego z odpowiednią ilością zastęców.

Obowiązkiem rzecznika dyscyplinarnego jest przy przeprowadzeniu postępowania dyscyplinarnego stać na straży godności i powagi stanowiska nauczycielskiego, oraz ścisłego wykonywania obowiązków służbowych. Komisja dyscyplinarna przedsiębierze każdą uchwałę nie inaczej, jak po wysłuchaniu zdania rzecznika dyscyplinarnego.

Obrona.

Art. 97.

Obwiniony ma prawo powołać obrońcę w osobie nauczyciela, lub adwokata.

Na prośbę obwinionego wyznacza obrońcę z urzędu z pośród nauczycieli kurator okręgu szkolnego, gdy sprawę ma rozpatrywać okręgowa komisja dyscyplinarna, a Minister, gdy sprawa podlega komisji ministerjalnej lub Najwyższej. Nauczycielowi czynnemu, o ile tego zachodzi potrzeba, należy udzielić urlopu dla czynności, połączonych z obroną.

Nauczycielowi obrońcy nie wolno przyjmować wynagrodzenia za prowadzenie obrony. Koszty, poniesione istotnie w interesie obrony, zwraca mu Skarb Państwa.

Jeżeli obwiniony bierze sobie na obrońcę nauczyciela, zamieszkałego poza obszarem danego okręgu szkolnego, to Skarb Państwa nie zwraca kosztów przejazdu.

Nauczyciel obrońca obowiązany jest zachować w tajemnicy wszystkie poufne informacje, udzielone mu jako obrońcy.

Art. 98.

Członkowie komisyj odwoławczych nie mogą być obrońcami, inni członkowie nie mogą być obrońcami przed komisją, której są członkami.

Delegacja.

Art. 99.

Jeżeli komisja dyscyplinarna okręgowa, do której sprawę dyscyplinarną skierowano, uzna się czy to z własnej inicjatywy,

czy to na wniosek obwinionego lub rzecznika dyscyplinarnego niekompetentną do przeprowadzenia danej sprawy, wówczas rozstrzyga co do jej kompetencji lub niekompetencji właściwa komisja odwoławcza, przekazując ewentualnie sprawę innej komisji dyscyplinarnej.

Wyłączenie.

Art. 100.

Członków komisji dyscyplinarnej i rzecznika dyscyplinarnego można wyłączyć od udziału w sprawie w wypadkach i na zasadach, przewidzianych w ustawie postępowania karnego przy wyłączaniu sędziów i prokuratorów.

Ponadto obwiniony nauczyciel ma prawo w ciągu dni 8 po otrzymaniu zawiadomienia o terminie rozprawy z listy członków kompletu dyscyplinarnego wyłączyć dwóch członków (z wyjątkiem sędziego państwowego), nie podając motywów wyłączenia.

Rzecznikowi dyscyplinarnemu przysługuje prawo wyłączenia członka komisji dyscyplinarnej w takich samych granicach, w jakich odnośna ustawa karna daje prokuratorowi prawo wyłączenia członka sądu.

Przy odroczeniu rozprawy (art. 108) nie można składać nowych wniosków o wyłączenie członków komisji dyscyplinarnej lub rzecznika dyscyplinarnego chyba, że powód wyłączenia wynikł później w toku postępowania.

Tajemnica postępowania dyscyplinarnego.

Art. 101.

Całe postępowanie dyscyplinarne winno być otoczone jaknajściślejszą tajemnicą.

Uchwały i orzeczenia komisyj dyscyplinarnych mogą być ogłaszane przez władze przełożone jedynie za zezwoleniem Ministra.

Dochodzenia dyscyplinarne.

Art. 102.

Władza służbowa lub przełożona władza wyższa w razie dostrzeżenia lub otrzymania wiadomości o naruszeniu obowiązków służbowych przez nauczyciela, względnie na prośbę nauczyciela, przeprowadza dochodzenie wstępne.

O ile dochodzenie wstępne nie zakończy się umorzeniem sprawy lub nałożeniem przez władzę kary porządkowej upomnienia, właściwa władza szkolna, nie niższa jednak niż II instancji, wdraża dochodzenie dyscyplinarne, powierzając jego prowadzenie jednemu z podległych sobie urzędników, oraz zawiadamia interesowanego nauczyciela o wdrożeniu dochodzenia dyscyplinarnego. Prowadzący dochodzenie dyscyplinarne nie może być powołany do innej czynności w postępowaniu dyscyplinarnem.

Prowadzący dochodzenie dyscyplinarne przesłuchuje świadków,

oraz bada wszystkie do wyjaśnienia sprawy potrzebne okoliczności i środki dowodowe. Jeżeli zachodzi potrzeba przesłuchania poszczególnych świadków lub znawców pod przysięgą, prowadzący dochodzenie dyscyplinarne może zwrócić się do właściwego sądu pierwszej instancji o przesłuchanie tych osób pod przysięgą. Do przesłuchania i wynagrodzenia świadków i znawców, o ile przesłuchują ich sądy, należy stosować analogicznie przepisy ustawowe o postępowaniu karnem z tą różnicą, iż koszty zalicza się nie na rachunek zarządu wymiaru sprawiedliwości, lecz na rachunek właściwego ministerstwa.

Prowadzący dochodzenie dyscyplinarne może zażądać współdziałania władz administracyjnych i organów policyjnych, w szczególności wtedy, gdy świadkowie lub znawcy mieszkają poza obrębem powiatu, w którym przebywa prowadzący dochodzenia dyscyplinarne, a nie czynią zadość jego wezwaniom, lub bez ustawowego powodu uchylają się od zeznań. Władze administracyjne i organa policyjne stosują przytem obowiązujące w postępowaniu administracyjnem przepisy o wzywaniu i przesłuchaniu stron.

Art. 103.

Prowadzący dochodzenie dyscyplinarne winien dać nauczycielowi tak w ciągu dochodzenia, jak i po jego zakończeniu, sposobność do ustnego protokółowanego lub pisemnego oświadczenia się co do wszystkich zarzutów, jak również co do wyniku dochodzenia. Natomiast na przejrzenie aktów dochodzenia może zezwolić nauczycielowi tylko o tyle, o ile uzna to za nieszkodliwe dla celów dochodzenia.

Odmowa lub fizyczna niemożność udziału ze strony nauczyciela nie wstrzymuje dochodzenia.

Przekazanie do rozprawy.

Art. 104.

Po ukończeniu czynności przez prowadzącego dochodzenie dyscyplinarne rzecznik dyscyplinarny przygotowuje wnioski (akt. oskarżenia), które władza wraz z aktami sprawy przesyła do komisji dyscyplinarnej na ręce przewodniczącego.

Przewodniczący komisji dyscyplinarnej wydaje wszelkie zarządzenia celem przygotowania ustnej rozprawy tak obliczonej, by obwiniony mógł skorzystać z przysługującego mu prawa wyłączenia w myśl art. 100.

Czynności przygotowawcze do rozprawy (powoływanie świadków i znawców, uznanie stawiennictwa obwinionego za obowiązkowe i t. p.) załatwia przewodniczący komisji dyscyplinarnej.

Do rozprawy wzywa się obwinionego, doręcza się mu równocześnie akt oskarżenia i udziela listy członków kompletu dyscyplinarnego i ich zastępców.

Komisja dyscyplinarna może zarządzić, by obwiniony stawił się na rozprawę osobiście z zastrzeżeniem, że w razie nieuspra-

wiedliwionego niestawiennictwa obrońca może nie być dopuszczony do udziału w sprawie, a rozprawa ustna będzie przeprowadzona i orzeczenie wydane zaocznie.

Art. 105.

Po otrzymaniu wezwania na rozprawę, obwiniony lub jego obrońca ma prawo przeglądania aktów sprawy i czynienia z nich odpisów.

Art. 106.

Jeżeli przewodniczący komisji dyscyplinarnej uzna potrzebę przeprowadzenia dochodzenia dodatkowego, wówczas przedstawi sprawę na posiedzenie komisji bez udziału stron. Komisja dyscyplinarna może zwrócić się do przełożonej władzy rzecznika o uzupełnienie dochodzenia przez urzędnika delegowanego w charakterze komisarza śledczego.

Komisarzowi śledczemu przysługują te uprawnienia, które są przyznane prowadzącemu dochodzenia dyscyplinarne w ustępach trzecim i czwartym art. 102.

Po ukończeniu dodatkowego dochodzenia komisarz śledczy składa przewodniczącemu komisji dyscyplinarnej protokół dokonanych czynności oraz ewentualnie dokumenty.

Rozprawa.

Art. 107.

Rozprawa dyscyplinarna odbywa się wyłącznie przy udziale osób, niniejszą ustawą uprawnionych do udziału w sprawie.

Art. 108.

Rozprawę dyscyplinarną w miarę możności przeprowadza się w jednym ciągu z uwzględnieniem koniecznych przerw, można jednak uchwałą kompletu z ważnych powodów rozprawę odroczyć.

W razie odroczenia postępowanie dowodowe przeprowadza się ponownie, o ile w składzie kompletu dyscyplinarnego zajdzie zmiana.

Art. 109.

Rozprawą kieruje przewodniczący, który przestrzega porządku wyjaśnień, replik i uwag, usuwa z wywodów stron i zeznań świadków i znawców wszystko, co nie ma bezpośredniego związku ze sprawą, i wogóle nadaje sprawie bieg, najbardziej sprzyjający rzeczowemu wykryciu prawdy.

Art. 110.

Rozprawę rozpoczyna przewodniczący komisji dyscyplinarnej od przedstawienia stanu rzeczy, a w szczególności odczytania aktu oskarżenia, względnie orzeczenia komisji dyscyplinarnej I. instancji i odwołania, przesłuchuje obwinionego, świadków i znawców oraz w miarę potrzeby odczytuje protokóły dochodzeń

wstępnych i śledztwa, jak również innych ważniejszych dla sprawy aktów i dokumentów.

Członkowie komisji dyscyplinarnej mają prawo za zezwoleniem przewodniczącego stawiać pytania obwinionemu, świadkom i znawcom.

Obwinionemu, względnie jego obrońcy, oraz rzecznikowi dyscyplinarnemu służy prawo oświadczenia się co do poszczególnych środków dowodowych i odwodowych oraz stawiania pytań świadkom i znawcom za zezwoleniem przewodniczącego.

Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego następują wywody i wnioski rzecznika dyscyplinarnego co do natury, stopnia winy i kary, wreszcie obrona obwinionego i jego obrońcy; po replikach obwinionemu przysługuje głos ostatni.

Art. 111.

Odstąpienie rzecznika dyscyplinarnego od oskarżenia podczas rozprawy nie krępuje komisji dyscyplinarnej w dalszem rozpoznaniu sprawy i wydaniu orzeczenia.

Art. 112.

Komisja dyscyplinarna może przy rozstrzyganiu sprawy opierać się tylko na tych faktach i okolicznościach, które ujawniono na rozprawie dyscyplinarnej, i tylko na ich podstawie wydaje orzeczenia według swego przekonania.

W orzeczeniu swem komisja dyscyplinarna albo uwalnia nauczyciela od zarzuconej mu winy, albo uznaje go winnym. W tym ostatnim wypadku komisja dyscyplinarna nakłada karę porządkową albo dyscyplinarną.

Orzeczenie.

Art. 113.

Narada i głosowanie kompletu dyscyplinarnego odbywa się bez udziału stron.

Sentencja orzeczenia winna być podpisana przez przewodniczącego i przynajmniej połowę członków kompletu orzekającego.

Zaraz po naradzie i głosowaniu kompletu dyscyplinarnego przewodniczący komisji dyscyplinarnej ogłasza stronom (obwinionemu, względnie jego obrońcy, i rzecznikowi dyscyplinarnemu) sentencję orzeczenia i wyjaśnia tryb odwołania, określony w artykułach 117 i 118 niniejszej ustawy.

Art. 114.

Orzeczenie ma zawierać:

1) oznaczenie komisji dyscyplinarnej;

2) imiona i nazwiska członków kompletu dyscyplinarnego, protokólanta i rzecznika dyscyplinarnego;

3) dzień wydania orzeczenia;

4) imię i nazwisko, stanowisko służbowe, tytuł i siedzibę urzędową obwinionego;

5) sentencję orzeczenia ze wskazaniem ustawy, na której podstawie zostało wydane;

6) umotywowanie rozstrzygniecia.

Orzeczenie pisemne podpisuje przewodniczący kompletu orzekającego i protokólant.

Odpis orzeczenia przesyła przewodniczący komisji dyscyplinarnej z urzędu rzecznikowi dyscyplinarnemu i w drodze służbowej obwinionemu nauczycielowi nie później, niż w przeciągu dni 14 po rozstrzygnięciu sprawy.

Protokół rozprawy.

Art. 115.

Z przebiegu rozprawy dyscyplinarnej sporządza się protokół, który ma zawierać datę, miejsce rozprawy, imiona i nazwiska członków kompletu, protokólanta, stron i ich zastępców, streszczać przebieg rozprawy, zeznania i dowody stron i zaznaczyć, że tryb odwołania był wyjaśniony.

Protokół podpisuje przewodniczący kompletu dyscyplinarnego oraz protokólant.

Przechowywanie aktów sprawy.

Art. 116.

Akta sprawy przy orzeczeniach ostatecznych, lub w razie umorzenia postępowania dyscyplinarnego przewodniczący komisji dyscyplinarnej przesyła władzy służbowej obwinionego.

Na żądanie obwinionego władza wyda mu oryginały dokumentów i pism, złożonych przez niego w czasie rozprawy; odpis protokółu rozprawy oraz inne dowody w oryginale lub odpisie, nie złożone przez obwinionego, nie mogą być mu wydane.

W razie wydania dokumentów oryginalnych zachowuje się w aktach odpisy.

Odwołanie.

Art. 117.

Przeciwko orzeczeniu komisji dyscyplinarnej I. instancji służy odwołanie do właściwej komisji dyscyplinarnej II. instancji, przyczem rzecznikowi dyscyplinarnemu służy to prawo we wszystkich wypadkach, gdy orzeczenie nie jest zgodne z jego wnioskami, odwołanie zaś ze strony obwinionego jest wykluczone, jeżeli komisja dyscyplinarna I. instancji nałożyła karę porządkową.

Odwołanie ze strony obwinionego wnieść mogą:

1) obwiniony lub za zgodą jego — obrońca;

2) w razie śmierci obwinionego przed uprawomocnieniem orzeczenia ustawowi spadkobiercy.

Art. 118.

Odwołanie wnosi się na ręce przewodniczącego komisji dyscyplinarnej I. instancji w przeciągu dni 14, licząc od dnia następnego po otrzymaniu odpisu orzeczenia.

Wniesienie odwołania wstrzymuje wykonanie orzeczenia.

Przewodniczący komisji dyscyplinarnej I. instancji skierowuje odwołanie do władzy służbowej nauczyciela, która dołączywszy do niego akta sprawy obwinionego, najdalej w ciągu dni 14 po otrzymaniu przesyła je do władzy, przy której urzęduje właściwa komisja dyscyplinarna odwoławcza.

Ta ostatnia władza przesyła odwołanie wraz z aktami sprawy przewodniczącemu komisji dyscyplinarnej odwoławczej, podając jednocześnie imię, nazwisko i stanowisko służbowe rzecznika dyscyplinarnego.

Odwołanie rzecznika dyscyplinarnego I. instancji może być przez tę władzę zanulowane i jeżeli ze strony obwinionego niema skargi odwoławczej, sprawa ma być uważana za skończoną, a akta jej zwrócone władzy służbowej nauczyciela.

Art. 119.

Przewodniczący komisji odwoławczej odrzuca odwołanie, gdy odwołanie jest niedopuszczalne (art. 117), spóźnione lub wniesione przez osobę nieuprawniona.

W razie wątpliwości przewodniczący przedstawia sprawę odrzucenia odwołania komisji dyscyplinarnej, która na posiedzeniu bez udziału stron rozstrzyga ją ostatecznie.

Art. 120.

Jeżeli przewodniczący komisji odwoławczej uzna za potrzebne uzupełnić dochodzenia, przedstawia sprawę na posiedzeniu komisji odwoławczej bez udziału stron i w razie uzyskania jej zgody zwraca sprawę władzy, przy której urzęduje komisja odwoławcza, celem przeprowadzenia uzupełniającego dochodzenia.

We wszystkich innych przypadkach komisja odwoławcza przeprowadza rozprawę dyscyplinarną i wydaje orzeczenie, stosując analogiczne postanowienia o rozprawie dyscyplinarnej i o orzekaniu w I. instancji.

Umorzenie.

Art. 121.

W razie śmierci obwinionego postępowanie dyscyplinarne bez względu na stadjum, w którem się znajduje, podlega umorzeniu, może być jednak przeprowadzone na żądanie ustawowych spadkobierców zmarłego.

Uprawomocnienie orzeczenia.

Art. 122.

Orzeczenia komisji dyscyplinarnej, wydane w pierwszej instancji, a nie zaskarżone w terminie przepisanym, stają się prawomocne z dniem upływu tego terminu, orzeczenia zaś komisji dyscyplinarnej w drugiej instancji — niezwłocznie po ich ogłoszeniu.

Wykonanie orzeczenia.

Art. 123.

Prawomocne orzeczenia dyscyplinarne podlegają wykonaniu przez właściwą władzę.

W tym celu przewodniczący komisji dyscyplinarnej przesyła tej władzy odpis orzeczenia dyscyplinarnego, stwierdzając prawomocność orzeczenia.

Wznowienie.

Art. 124.

Na żądanie nauczyciela, skazanego prawomocnie na karę dyscyplinarną, lub na żądanie jego ustawowych spadkobierców, można wznowić postępowanie nawet po wykonaniu kary, jeżeli zostaną przedstawione takie nowe fakty lub środki dowodowe, nieznane w poprzedniem postępowaniu, które same przez się lub w związku z faktami, poprzednio ustalonemi, albo z dowodami, poprzednio zebranemi, mogą spowodować uwolnienie lub też łagodniejszy wymiar kary.

Art. 125.

Żądanie wznowienia postępowania wnosi się do komisji dyscyplinarnej, która wydała orzeczenie ostateczne. Komisja ta rozstrzyga bez udziału stron o dopuszczalności wznowienia.

Przeciw rozstrzygnięciu komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji służy prawo wniesienia zażalenia do instancji odwoławczej w ciągu dni 14 od dnia następnego po doręczeniu uchwały komisji.

Art. 126.

W przypadkach dopuszczenia wznowienia postępowania komisja dyscyplinarna pierwszej instancji zarządza w razie potrzeby uzupełnienie lub przeprowadzenie nowego dochodzenia, poczem przekazuje sprawę do rozprawy dyscyplinarnej.

Art. 127.

Jeżeli nauczyciela, na którego korzyść dozwolono wznowienie postępowania dyscyplinarnego, uznano ponownie winnym, nie można orzec kary surowszej od nałożonej w poprzedniem postępowaniu. Przy wykonywaniu orzeczenia karnego należy uwzględnić karę już poniesioną.

Art. 128.

O ile po wznowieniu postępowania dyscyplinarnego uwolniono nauczyciela, pierwotnie skazanego na karę dyscyplinarną, albo nałożono na niego łagodniejszą karę dyscyplinarną, lub karę porządkową, Skarb Państwa obowiązany jest zwrócić mu lub w razie jego śmierci członkom jego rodziny, uprawnionym do zaopatrzenia wdowiego lub sierocego, to, co nauczyciel lub wymienieni członkowie rodziny wskutek poprzedniego skazania stracili z poborów służbowych lub zaopatrzenia.

Zawieszenie w pełnieniu służby.

Art. 129.

Komisja dyscyplinarna może każdej chwili zawiesić nauczyciela w pełnieniu służby, jeżeli wdrożono przeciw niemu postępowanie sądowo-karne lub dyscyplinarne, o ile jest to wskazane ze względu na rodzaj i doniosłość podniesionych zarzutów.

Art. 130.

Jeżeli co do nauczyciela zarządzono areszt sądowo-śledczy (prewencyjny), jest obowiązkiem władzy służbowej zarządzić natychmiast tymczasowe zawieszenie w służbie aresztowanego.

Każdy przełożony, powołany do wykonywania bezpośrednio lub pośrednio nadzoru służbowego, ma prawo zawiesić tymczasowo nauczyciela w pełnieniu służby, gdy nauczyciel odmówił jawnie posłuszeństwa służbowego wśród szczególnie ważnych okoliczności, albo gdy ze względu na jakość zarzuconego mu uchybienia obowiązkom służbowym lub godności stanu nauczycielskiego dalsze pozostawienie go w służbie naraziłoby powagę szkoły lub groziło dobru służby.

Art. 131.

O każdem tymczasowem zawieszeniu nauczyciela w pełnieniu służby należy do dni siedmiu zawiadomić w drodze służbowej właściwą komisję dyscyplinarną, która bezzwłocznie, a najdalej w ciągu dalszych dni trzydziestu poweźmie uchwałę, zatwierdzającą lub uchylającą zawieszenie. Uchwałę taką należy natychmiast zakomunikować właściwej władzy celem wykonania.

Art. 132.

Komisja dyscyplinarna. zarządzając lub zatwierdzając zawieszenie, może ograniczyć na czas jego trwania uposażenie nauczyciela najwyżej do połowy.

Art. 133.

Zawieszenie nauczyciela w służbie kończy się najpóźniej z chwilą prawomocnego ukończenia postępowania dyscyplinarnego.

Jeżeli jednak przyczyny, które spowodowały zawieszenie, odpadną wcześniej, komisja dyscyplinarna uchyli bezzwłocznie zawieszenie.

Art. 134.

Komisja dyscyplinarna rozstrzyga ostatecznie bez udziału stron o zarządzeniu, zatwierdzeniu lub uchyleniu zawieszenia.

Art. 135.

Gdy nauczyciela skazano na karę dyscyplinarną, czasu zawieszenia w służbie nie zalicza się do czasu służby czynnej.

W tych wypadkach oraz wówczas, gdy nauczyciela wydalono w drodze administracyjnej wskutek zasądzenia go wyrokiem sądu karnego (art. 79), nie służy mu prawo otrzymania części upo-

sażenia, której wypłatę wstrzymano na czas zawięszenia go w pełnieniu służby.

O ile natomiast postępowanie dyscyplinarne umorzono, obwinionego nauczyciela uwolniono od zarzuconej mu winy lub nałożono na niego jedynie karę porządkową, czas zawieszenia liczy się do czasu służby czynnej, a oprócz tego należy wypłacić mu część uposażenia, które wstrzymano na czas zawieszenia.

Rehabilitacja.

Art. 136.

Jeżeli w ciągu dwóch lat po nałożeniu kary dyscyplinarnej, przewidzianej w punktach 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 i 8 art. 82, nauczyciel zachowywał się pod każdym względem poprawnie, Minister może zarządzić wykreślenie kary z nauczycielskiego wykazu służbowego. Następstwem rehabilitacji jest umorzenie skutków kary, przewidzianych artykułem 82 i ustępem trzecim art. 92

Doręczenie.

Art. 137.

Wszelkie doręczenia, które mają nastąpić według postanowień ustawy niniejszej, są ważne i powodują bieg terminów, jeżeli uskuteczniono je bezpośrednio lub listem poleconym do rąk obwinionego lub jego obrońcy, tudzież rzecznika dyscyplinarnego lub jego zastępcy.

Jeżeli miejsce pobytu obwinionego nie jest znane, a nie ustanowił on obrońcy, komisja dyscyplinarna ustali trzymiesięczny termin rozprawy i ogłosi go drogą publikacji w Monitorze Polskim z zaznaczeniem ,iż, o ile obwiniony nie stawi się na rozprawę w oznaczonym terminie, będzie wydany wyrok zaoczny.

Zażalenie.

Art. 138.

O ile ustawa niniejsza inaczej nie stanowi, zażalenie przeciwko zarządzeniom i uchwałom komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji lub jej przewodniczącego można wnosić tylko łącznie z zażaleniem, podawanem na ostateczne zarządzenie lub uchwałę, albo z odwołaniem od orzeczenia komisji dyscyplinarnej.

Zażalenie należy wnosić na ręce przewodniczącego komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji, który, o ile ustawa niniejsza inaczej nie stanowi, przesyła je wraz z aktami sprawy do instancji odwoławczej w drodze, przepisanej artykułem 118. Instancja odwoławcza rozstrzyga zażalenie bez udziału stron.

Bieg terminów i przywrócenie terminu.

Art. 139.

Bieg terminów rozpoczyna się z dniem następującym po doręczeniu.

Niedziele i dni świąteczne nie wstrzymują ani rozpoczęcia, ani biegu terminów, o ile koniec terminu przypada na niedzielę lub dzień świąteczny — kończy się termin następnego dnia powszedniego.

Przepisy, obowiązujące sądy, postanawiają, które dni uważać należy za świąteczne.

Dzień nadania zażalenia lub odwołania na pocztę uważa się za dzień ich wniesienia.

Art. 140.

W razie spóźnienia terminu do wniesienia zażalenia lub odwołania instancja odwoławcza może na prośbę obwinionego zezwolić na przywrócenie terminu, o ile obwiniony wykaże, że niezależnie od jego woli i winy okoliczności nie pozwoliły dotrzymać mu terminu.

Prośbę o przywrócenie terminu z równoczesnem złożeniem zażalenia lub odwołania wnosić należy do właściwej komisji dyscyplinarnej I. instancji, która w drodze przepisanej z wnioskiem rzecznika dyscyplinarnego przesyła ją do instancji odwoławczej.

Instancja odwoławcza, zezwoliwszy na przywrócenie terminu, może zaraz wydać orzeczenie merytoryczne.

Stosunek do postępowania sądowo-karnego.

Art. 141.

O ile ustawa niniejsza nie stanowi inaczej, należy w postępowaniu dyscyplinarnego stosować analogicznie przepisy ustawy postępowania karnego.

Opłaty skarbowe.

Art. 142.

Pisma, dotyczące postępowania dyscyplinarnego, wolne są od wszelkich opłat skarbowych.

Odpowiedzialność nauczycieli w stanie nieczynnym, pozasłużbowym i w stanie spoczynku.

Art. 143.

Nauczyciele w stanie nieczynnym i pozasłużbowym podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej z powodu:

1) naruszenia obowiązków służbowych, którego dopuścili się jeszcze w czasie służby czynnej;

2) rażącego naruszenia obowiązków, ciążących na nich w myśl ustawy niniejszej.

Nauczyciele, przeniesieni w stan spoczynku, podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej:

1) z powodu naruszenia obowiązków służbowych, którego dopuścili się w czasie służby czynnej;

2) z powodu naruszenia po przejściu w stan spoczynku przepisów art. 31 ustawy niniejszej.

Art. 144.

Odnośnie do nauczycieli, będących w stanie nieczynnym, pozasłużbowym lub spoczynku, mają analogiczne zastosowanie postanowienia, dotyczące dochodzenia i postępowania dyscyplinarnego względnie nauczycieli czynnych.

Na nauczycieli tych nakłada się następujące kary dyscyplinarne:

1) naganę;

2) stałe lub czasowe zmniejszenie uposażenia najwyżej o 25%;

3) w razie okoliczności, szczególnie obciążających, utratę wszelkich praw, wypływających z ich stosunku do Państwa, w tej liczbie uposażenia i zaopatrzenia dla członków rodziny z możnością zastosowania analogicznego postanowienia artykułu 85 niniejszej ustawy.

Właściwą do przeprowadzenia postępowania dyscyplinarnego przeciwko nauczycielowi w stanie nieczynnym, pozasłużbowym lub spoczynku jest komisja dyscyplinarna, która była właściwą w chwili przejścia nauczyciela w stan nieczynny, pozasłużbowy lub w stan spoczynku.

Rozdział X.

Postanowienia przejściowe.

Art. 145.

Nauczycieli, którzy w chwili wejścia w życie niniejszej ustawy na podstawie dotychczas obowiązujących przepisów posiadają charakter nauczycieli stałych, uważa się za stałych w rozumieniu art. 8 niniejszej ustawy, o ile posiadają obowiązujące w chwili wejścia w życie niniejszej ustawy kwalifikacje zawodowe.

Za nauczycieli stałych w rozumieniu art. 8 ustawy niniejszej uważa się również tych, w chwili wejścia w życie ustawy niniejszej czynnych na obszarze okręgów szkolnych: białostockiego, lubelskiego, łódzkiego, poleskiego, warszawskiego, wileńskiego i wołyńskiego nauczycieli publicznych szkół powszechnych, którzy przed wejściem w życie ustawy niniejszej ukończyli przepisany w punkcie 1 art. 8 trzyletni okres nieprzerwanej pracy nauczycielskiej oraz posiadali świadectwo złożenia pierwszego egzaminu nauczycielskiego lub kwalifikacje zawodowe, uznane przez Ministra za równorzędne z kwalifikacjami nabytemi przez złożenie pierwszego egzaminu nauczycielskiego.

Art. 146.

Nauczyciele, którzy nie podlegają przepisom art. 145, a do dnia wejścia w życie ustawy niniejszej ukończyli przepisany w punkcie 1 art. 8 trzyletni okres nieprzerwanej pracy nauczy-

cielskiej oraz posiadali przepisane dla ustalenia w zawodzie nauczycielskim kwalifikacje zawodowe, — z dniem wejścia w życie ustawy niniejszej stają się stałymi w rozumieniu art. 8, o ile z dotychczas prowadzonych wykazów kwalifikacyjnych (t. zw. arkuszy nauczycielskich, tabel kwalifikacyjnych i t. p.) nie wynika, iż praca ich w ostatnich 2 latach przed wejściem w życie ustawy niniejszej nie może być uznana za zadowalającą w rozumieniu przepisów ustawy niniejszej.

Nauczyciele zaś, których praca w ostatnich 2 latach przed wejściem w życie ustawy nie może być na podstawie dotychczasowych wykazów uznana za zadowalającą, winni być do dnia 31 grudnia 1927 r. zwizytowani i — o ile otrzymają ocenę pracy zadowalającą — zaliczeni do nauczycieli stałych.

Nauczyciele, którzy na podstawie art. 145 lub artykułu niniejszego zostaną uznani za stałych w rozumieniu art. 8 ustawy, otrzymają dekrety ustalenia z ważnością od dnia wejścia w życie ustawy niniejszej.

Do czasu ustawowego uregulowania sprawy kwalifikacyj zawodowych dla nauczycieli szkół tych kategoryj, dla których niema ustawowych przepisów o zawodowych kwalifikacjach nauczycielskich, Ministrowi przysługuje prawo określania, jakie kwalifikacje zawodowe nauczycieli tych szkół są wystarczające dla ustalenia.

Art. 147.

Dyrektor, względnie kierownik szkoły, który przed wejściem w życie ustawy niniejszej uzyskał to stanowisko drogą konkursu, z chwilą wejścia w życie ustawy niniejszej zostaje uznany za mianowanego na to stanowisko w rozumieniu art. 11 ustawy.

Nauczyciele, którzy pozostając w zawodzie nauczycielskim co najmniej lat 12, pełnią obowiązki dyrektorów, względnie kierowników szkół nieprzerwanie co najmniej lat 3 licząc wstecz od dnia wejścia w życie ustawy niniejszej, zostają uznani za mianowanych z dniem 1. stycznia 1928 roku w rozumieniu art. 11 na stanowiska dyrektorów, względnie kierowników, o ile posiadają obowiązujące w chwili wejścia w życie ustawy niniejszej kwalifikacje zawodowe.

Nauczyciele, objęci art. 150, którzy zostali przejęci przez władze polskie od władz okupacyjnych i pracują w zawodzie nauczycielskim co najmniej lat 12, licząc wstecz od daty wejścia w życie niniejszej ustawy, mogą zostać kierownikami szkół (art. 12) z chwilą, gdy złożą przepisane egzaminy uzupełniające lub zostaną od nich zwolnieni.

Art. 148.

Postanowienia ustępów: czwartego, piątego i szóstego art. 15 mają analogiczne zastosowanie w tych wypadkach, gdy przerwa w służbie, względnie praca kontraktowa miała miejsce przed wejściem w życie ustawy niniejszej.

Art. 149.

Jeżeli nauczyciel stały (art. 145 i 146) zajmuje w chwili wejścia w życie ustawy posadę, uzyskaną drogą konkursu, lub też zajmuje ją nieprzerwanie nie mniej niż dwa lata, zostaje uznany za mianowanego na stałe na posadzie nauczyciela (art. 11), o ile ta posada zostanie uznana za stałą.

Art. 150.

Nauczyciele tymczasowi, którzy w chwili wejścia w życie niniejszej ustawy korzystali z praw, przyznanych im postanowieniami § 7 artykułu 22 (dawniej 23) ustawy z dnia 27 maja 1919 r. o ustaleniu i wynagrodzeniu nauczycieli publicznych szkół powszechnych (Dz. P. P. P. Nr. 44, poz. 311), zmienionej ustawą z dnia 18. grudnia 1919 r. (Dz. U. R. P. z roku 1920 Nr. 2, poz. 6) i ustawą z dnia 15 stycznia 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 13, poz. 88) zachowują te prawa nadal aż do dnia 31 sierpnia 1927 r.

Art. 151.

Minister może zaliczyć do wymiaru uposażenia cały czas służby wojskowej — z wyjątkiem czasu pełnienia obowiązkowej służby wojskowej w szeregach — tym czynnym w chwili wejścia w życie ustawy niniejszej nauczycielom, którzy bądź bezpośrednio po służbie wojskowej, bądź najdalej w cztery tygodnie po wystąpieniu z niej objęli stanowiska nauczycielskie, albo którzy nie z własnej winy uzyskali te stanowiska później, lecz podania o nie wnieśli najdalej w ciągu czterech tygodni po wystąpieniu ze służby wojskowej.

Art. 152.

Nauczyciel tymczasowy, czynny w chwili wejścia w życie ustawy niniejszej, uzyskuje wszelkie prawa z ustawy emerytalnej narówni z nauczycielem stałym, jeżeli władza nie rozwiąże z nim stosunku służbowego przed upływem czasu, w którym funkcjonarjusz państwowy, mianowany na stałe, nabywa prawo do emerytury.

Art. 153.

Na czas trudności mieszkaniowych przepisy ustępu pierwszego art. 33 należy stosować przy uwzględnianiu miejscowych warunków mieszkaniowych i osobistych nauczyciela.

Art. 154.

Na czas przejściowy aż do odwołania przez Ministra zawiesza się moc obowiązującą postanowienia art. 54, które będzie wykonywane w granicach faktycznej możliwości.

Art. 155.

Członków komisji kwalifikacyjnej dla nauczycieli szkół powszechnych (art. 22) tam, gdzie rady szkolne powiatowe nie istnieją, wybiera kurator okręgu szkolnego z pośród kandydatów,

wybranych przez powiatowe konferencje stałych nauczycieli szkół, podległych bezpośrednio inspektorowi szkolnemu.

Art. 156.

Tam, gdzie rada szkolna okręgowa nie została jeszcze zorganizowana, członków okręgowej komisji dyscyplinarnej, wymienionych w punkcie pierwszym art. 87, powołuje Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z pośród 15 osób, przedstawionych przez kuratora właściwego okręgu szkolnego.

Przeniesienie z urzędu nauczyciela stałego do innej szkoły dla dobra szkoły (art. 58) może być dokonane bez wysłuchania opinji rady szkolnej okręgowej, o ile ta na danym terenie nie istnieje.

Art. 157.

Sprawy dyscyplinarne, przed wejściem w życie niniejszej ustawy przekazane do rozprawy w I. lub II. instancji w istniejących na mocy dotychczasowych przepisów organach dla spraw dyscyplinarnych nauczycieli, winny być do trzech miesięcy od chwili wejścia w życie niniejszej ustawy doprowadzone w zakresie działania tych organów do końca na podstawie dotychczas obowiązujących przepisów.

W razie niedoprowadzenia tych spraw do końca w terminie wyżej wskazanym, lub w razie, gdy wydane orzeczenie (względnie wyrok) nie jest ostateczne, postępowanie dyscyplinarne winno być przekazane zorganizowanym na zasadzie przepisów ustawy niniejszej komisjom dyscyplinarnym i przez nie przy zastosowaniu przepisów proceduralnych ustawy niniejszej w dalszym ciągu prowadzone.

Art. 158.

We wszelkich innych, poza wskazanemi w ustępie pierwszym artykułu 157, przypadkach, wszczęte przed wejściem w życie ustawy niniejszej sprawy dyscyplinarne po dniu wejścia jej w życie winny być prowadzone przy zastosowaniu jej przepisów.

Art. 159.

Od orzeczeń dyscyplinarnych, wydanych w I. instancji w odniesieniu do nauczycieli na podstawie pruskiej ustawy dyscyplinarnej z dnia 21. lipca 1852 r. w przedmiocie wykroczeń służbowych urzędników niesędziowskich (Zbiór Praw pruskich st. 465), zmienionej rozporządzeniem Komisarjatu Naczelnego Rady Ludowej w Poznaniu z dnia 19 marca 1919 r. (Tygodnik Urzędowy Nr. 4), o ile orzeczenia te zapadły w okresie ostatnich dwóch lat, licząc wstecz od dnia wejścia w życie ustawy niniejszej, służy skazanym prawo wniesienia odwołania do właściwych odwoławczych komisyj dyscyplinarnych, utworzonych na mocy postanowień tej ustawy w terminie czterech tygodni od dnia wejścia jej w życie.

Art. 160.

O ile w ustawie niniejszej powołano się na postanowienia ustaw karnych (postępowania karnego), należy do czasu wprowadzenia jednolitych przepisów na obszarze całej Rzeczypospolitej Polskiej w każdej z byłych dzielnic stosować przepisy ustaw karnych (postępowania karnego), dotychczas w tej dzielnicy obowiązujących.

Rozdział XI.

Postanowienia końcowe.

Art. 161.

W wypadkach, gdy w przepisach niniejszej ustawy użyto wyrazu „Minister" bez bliższego określenia, należy rozumieć: Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, gdy zaś odpowiednie postanowienie ma zastosowanie do nauczyciela (li) publicznych ludowych szkół rolniczych, należy rozumieć: Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

Art. 162.

Wykonanie ustawy niniejszej powierza się Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Ministrowi Rolnictwa i Dóbr Państwowych oraz Ministrom: Sprawiedliwości i Skarbu we właściwym każdemu z nich zakresie działania.

Art. 163.

Ustawa z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 530) wchodzi w życie na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej z pierwszym dniem czwartego miesiąca, następującego po jej ogłoszeniu.

Z chwilą wejścia w życie przytoczonej w ustępie poprzednim ustawy tracą moc obowiązującą wszelkie przepisy, wydane w przedmiotach, unormowanych tą ustawą.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 15 lipca 1927 r., zmieniające i uzupełniające postanowienia ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 592), wchodzi w życie po upływie siódmego dnia od dnia ogłoszenia.

135.

Rozporządzenie

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 22 grudnia 1926 r.

w sprawie wykonania postanowień ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli z uwzględnieniem sprostowania z dnia 16 marca 1927 roku Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 232.

(Dz. U. R. P. Nr. 131, poz. 787 z r. 1926).

Na podstawie artykułów: 14, 17, 18, 20, 22, 24, 36, 37, 49, 58, 90 i 162 ustawy z dnia 1. lipca 1926 roku o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 530) w odniesieniu do nauczycieli szkół, podległych Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, zarządza się co następuje:

§ 1. Przysięga służbowa, składana przez nauczyciela przy ustalaniu brzmi jak następuje:

„Przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu, że w wykonywaniu swych obowiązków służbowych, szczególnie w zakresie wychowania i nauczania powierzonej mi młodzieży, przyczyniać się będę ze wszystkich sił do ugruntowania wolności, niepodległości i potęgi Rzeczypospolitej Polskiej, której zawsze wiernie służyć będę.

Wszystkich obywateli kraju w równem mając zachowaniu. przepisów prawa strzec będę pilnie, obowiązki swego stanowiska spełniać gorliwie i sumiennie, polecenia mych przełożonych wykonywać dokładnie a tajemnicy urzędowej dochowam.

Tak mi Panie Boże dopomóż".

Przyrzeczenie służbowe brzmi jak przysięga służbowa po skreśleniu w niej słów:

„Przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu, że" oraz zmianie zdania: „Tak mi dopomóż Bóg" na zdanie „Tak przyrzekam".

Do art. 17.

§ 2. Wykaz stanu służby każdego nauczyciela ma być prowadzony według wzoru, podanego w załączniku Nr. 1 do niniejszego rozporządzenia.

1) dla nauczycieli szkół, podległych bezpośrednio inspektorowi szkolnemu — inspektor szkolny,

Wykazy stanu służby prowadzą:

2) dla nauczycieli szkół, podległych bezpośrednio kuratorowi okręgu szkolnego — kurator okręgu szkolnego,

3) dla nauczycieli szkół, podległych bezpośrednio Ministrowi — Minister.

W razie przejścia nauczyciela do szkoły, podlegającej bezpośrednio innej władzy niż ta, która wykaz założyła, względnie ostatnio prowadziła, wykaz ten wraz z odpisami dokumentów ma

być przesłany tej władzy, która z powodu zaszłej zmiany stała się obowiązana do prowadzenia wykazu.

Do art. 18.

§ 3. Wykazy kwalifikacyjne prowadzą:

1) dla nauczycieli szkół, podległych bezpośrednio inspektorowi szkolnemu — inspektor szkolny,

2) dla nauczycieli wszystkich innych szkół dyrektorowie, względnie kierownicy tych szkół,

3) dla podległych bezpośrednio kuratorowi okręgu szkolnego dyrektorów względnie kierowników szkół — kurator okręgu szkolnego,

4) dla dyrektorów, względnie kierowników szkół, podległych bezpośrednio Ministrowi — Minister.

§ 4. Poza osobami wymienionemi w art. 18 ustawy, wpisywać spostrzeżenia do wykazu kwalifikacyjnego mają prawo:

1) w oddziałach i szkołach pomocniczych przy szkołach powszechnych — inspektor szkolny i wizytator.

2) w innych, nieobjętych art. 18 ani punktem 1 niniejszego paragrafu szkołach, — dyrektor względnie kierownik szkoły i wizytator.

Do art. 20.

§ 5. Poza osobami, wymienionemi w art. 20 ustawy, wpisują ocenę do wykazu kwalifikacyjnego na podstawie spostrzeżeń w nim zapisanych:

1) nauczycielom oddziałów i szkół pomocniczych przy szkołach powszechnych — inspektor szkolny,

2) nauczycielom nieobjętych art. 20 ani punktem 1 niniejszego paragrafu szkół — dyrektor, względnie kierownik szkoły,

3) dyrektorom i kierownikom szkół, podległych bezpośrednio kuratorowi okręgu szkolnego — naczelnicy właściwych wydziałów w Kuratorjum,

4) dyrektorom względnie kierownikom szkół, podległych bezpośrednio Ministrowi — naczelnicy właściwych wydziałów w Ministerstwie.

Do art. 21.

§ 6. Odwołanie przeciw niezadowalającej ocenie wnosi nauczyciel w drodze służbowej za pośrednictwem tej władzy, która wydała ocenę.

Do art. 22 i 155.

§ 7. Kurator okręgu szkolnego dla każdego rejonu wizytacyjnego szkolnictwa powszechnego podległego sobie okręgu powoła oddzielną komisję kwalifikacyjną, wspólną dla nauczycieli szkół powszechnych (względnie nauczycieli oddziałów lub szkół pomocniczych przy szkołach powszechnych) i dla wychowawczyń ochronek.

Każda z powyższych komisyj ma się składać:

1) z wizytatora szkół powszechnych względnie osoby, pełniącej z urzędu jego obowiązki,

2) dwóch inspektorów szkolnych, pełniących służbę na terenie tego rejonu, powołanych przez kuratora okręgu szkolnego,

3) 4 stałych nauczycieli publicznych szkół powszechnych, powołanych przez kuratora okręgu szkolnego:

a) z pośród delegatów z wyboru do rad szkolnych powiatowych, względnie miejskich, działających na terenie danego rejonu wizytacyjnego, lub

b) z pośród kandydatów, wybranych po 2 na powiat przez powiatowe konferencje stałych nauczycieli publicznych szkół powszechnych — tam, gdzie rad takich niema,

4) dwóch powołanych przez kuratora okręgu szkolnego wychowawczyń ochronek, pełniących służbę na terenie rejonu.

§ 8. Komisje kwalifikacyjne, o których mowa w § 10, orzekają w komplecie, złożonym z 3-ch osób, a mianowicie:

1) wizytatora, jako przewodniczącego,

2) inspektora szkolnego,

3) nauczyciela tej kategorji szkoły, do jakiej należy szkoła, w której pełni służbę nauczyciel, podlegający orzeczeniu Komisji.

§ 9. Dla nauczycieli szkół, podległych bezpośrednio kuratorowi okręgu szkolnego, Minister powoła przy każdem Kuratorjum 3 Komisje Kwalifikacyjne odpowiednio do 3 następujących kategoryj szkół:

1) średnich ogólnokształcących,

2) seminarjów nauczycielskich, preparand, wyższych kursów i instytutów nauczycielskich oraz innych zakładów kształcenia nauczycieli,

3) zawodowych.

Każda z powyższych Komisyj ma się składać z powołanych przez Ministra następujących osób:

a) wizytatora właściwej kategorji szkół w okręgu, względnie osoby z urzędu pełniącej jego obowiązki,

b) 2 dyrektorów, względnie kierowników szkół danej kategorji w okręgu,

c) 4 nauczycieli stałych danej kategorji szkół w okręgu.

Komplet orzekający każdej z wymienionych w niniejszym paragrafie komisyj stanowią: wizytator, jako przewodniczący, oraz jeden dyrektor i jeden nauczyciel, jako członkowie.

§ 10. Komisja kwalifikacyjna dla nauczycieli szkół podległych bezpośrednio Ministrowi tworzy się przy Ministerstwie.

Przewodniczy w niej jeden z wizytatorów przy Ministerstwie, wyznaczony przez Ministra, członkami jej zaś są:

1) dwaj dyrektorowie względnie kierownicy szkół każdej z kategoryj o których mowa w § 9, oraz dwaj dyrektorowie szkół specjalnych,

2) dwaj nauczyciele stali szkół każdej kategorji. wymienionej wyżej pod 1.

Komplet orzekający stanowią: wizytator, dyrektor i nauczyciel, przyczem dwaj ostatni są dobierani odpowiednio do kategorji, do jakiej należy szkoła, w której pełni służbę nauczyciel, podlegający orzeczeniu Komisji.

§ 11. W razie gdyby z powodów, od władzy niezależnych, niemożliwe było jednoczesne zachowanie warunków:

1) że członkiem Komisji kwalifikacyjnej nie może być ten, kto odwołującemu się wydawał ocenę, i

2) że do kompletu orzekającego musi wchodzić dyrektor, względnie kierownik szkoły tej samej kategorji, do jakiej należy szkoła, w której pełni służbę podlegający orzeczeniu Komisji nauczyciel,

władza, przy której Komisja jest utworzona, zarządzi, by w skład kompletu orzekającego wszedł specjalnie dla tego wypadku dyrektor, względnie kierownik szkoły innej kategorji niż ta, do jakiej należy szkoła, w której pełni służbę zainteresowany nauczyciel.

§ 12. Kuratorowie okręgów szkolnych zarządzą, by najdalej do trzech miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia zostały dokonane wybory kandydatów do komisyj kwalifikacyjnych, a mianowicie:

a) po 2 kandydatów z każdego powiatu, wybranych przez powiatowe konferencje stałych nauczycieli publicznych szkół powszechnych tam, gdzie nie istnieją rady szkolne powiatowe, względnie miejskie.
b) po jednym kandydacie od każdej rady pedagogicznej szkół bezpośrednio podległych kuratorowi okręgu szkolnego.

Przed upływem tego samego terminu dyrektorowie, względnie kierownicy szkół, podległych bezpośrednio Ministrowi, zarządzą w swych szkołach wybory kandydatów po jednym od każdej szkoły.

Z przebiegu i wyniku wyborów mają być sporządzone protokóły w 2 jednobrzmiących egzemplarzach gdy dotyczą kandydatów powiatowych konferencyj nauczycielskich lub kandydata rady pedagogicznej szkoły, podległej bezpośrednio Ministrowi, oraz w 3 jednobrzmiących egzemplarzach, gdy odnoszą się do wyborców, o których mowa wyżej pod b).

Wszystkie egzemplarze protokółów wyborczych mają być podpisane przez przewodniczącego wyborów (inspektora szkolnego lub dyrektora względnie kierownika szkoły) i sekretarza, powołanego do pełnienia tej funkcji przez przewodniczącego z pośród członków kolegjum wyborczego.

Jeden egzemplarz protokółu pozostaje w aktach inspektora szkolnego, względnie dyrekcji szkoły, drugi względnie dwa pozostałe przesyła się władzy, przy której ma być utworzona odpowiednia komisja kwalifikacyjna.

Gdy wybory dotyczą kandydatów, wybranych przez rady pedagogiczne szkół, o których mowa wyżej pod b, kurator przesyła Ministrowi po jednym egzemplarzu protokółów wyborczych wraz z wnioskami w sprawie powołania z pośród wybranyeh kandydatów członków komisji kwalifikacyjnych dla nauczycieli każdej z trzech kategoryj szkół (§ 9).

Wybory kandydatów na członków komisyj kwalifikacyjnych odbywają się co 3 lata. Członek komisji kwalifikacyjnej traci swój mandat jeżeli zajdzie zmiana, wskutek której odpadają warunki jego powołania. W wypadku tym właściwa władza powołuje na członka komisji inną osobę, posiadającą wymagane warunki.

§ 13. Komisja kwalifikacyjna zasadniczo wydaje orzeczenia na podstawie spostrzeżeń, wpisanych do wykazu kwalifikacyjnego w okresie czasu od wydania poprzedniej oceny, biorąc jednocześnie pod uwagę ewentualne fakty, dotyczące stosunków służbowych, osobistych lub rodzinnych nauczyciela, zanotowane w wykazie stanu służby jego, które mogą mieć bezpośredni lub pośredni wpływ na wartość pracy nauczyciela w tym okresie. Komisja kwalifikacyjna może jednak, o ile to uzna za potrzebne, zażądać od władzy która wydała ocenę, dodatkowych wyjaśnień, pisemnych lub ustnych, jak również zbadać na miejscu wartość pracy nauczyciela przez zwizytowanie go.

Uchwały komisji kwalifikacyjnej zapadają większością głosów. Komisja prowadzi protokół uchwał.

Orzeczenie komisji kwalifikacyjnej ma mieć następujące brzmienie:

15

„Komisja kwalifikacyjna przy . . . .
(nazwa władzy)

dla nauczycieli . . . szkół . . . .
(nazwa kategoryj szkół)

w dniu . . . . 192.. r., rozpatrując sprawę z odwołania p. . . . . stałego nauczyciela
(imię i nazwisko nauczyciela)

. . . . , . . . z dnia . . . . . . 192., r.,
(nazwa szkoły)

oceniła pracę jego (jej) w okresie od dnia . . . . . 192.. r. do dnia . . . . 192.. r. jako , ...
(ocena według skali ustawowej)

Orzeczenie podpisuje przewodniczący i przynajmniej jeden członek komisji.

§ 14. Członków komisji kwalifikacyjnej obowiązują przepisy o tajemnicy urzędowej (art. 31 ust. zdnia 1 lipca 1926 r. Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 530 oraz art. 24 ust. z dnia 17 lutego 1922 r. Dz.U. R.P.Nr. 21, poz. 164).

§ 15. Wykaz kwalifikacyjny nauczyciela ma być prowadzony według wzoru, dołączongo do niniejszego rozporządzenia (załącznik Nr. 2).

Do art. 24.

§ 16. Orzeczenie, o którem mowa w art. 24 ustawy, wydają:

1. Inspektor szkolny — w odniesieniu do nauczycieli szkół bezpośrednio sobie podległych,
2. Kurator okręgu szkolnego — w odniesieniu do nauczycieli szkół, podległych bezpośrednio kuratorowi okręgu szkolnego,
3. Minister — w odniesieniu do nauczycieli szkół, podległych bezpośrednio Ministrowi.

Do art. 36.

§ 17. Tam, gdzie młodzież szkolna w ciągu roku szkolnego w niedzielę i święta, wyliczone w osobnych rozporządzeniach Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, bierze udział zbiorowo w nabożeństwach, specjalnie dla niej urządzanych, nauczyciele obowiązani są zarówno w czasie zbierania się młodzieży, jak i w czasie nabożeństwa, względnie kazania (egzorty), pełnić opiekę nad młodzieżą i wykonywać nadzór nad jej zachowaniem się. Jeżeli w szkole pełni służbę kilku nauczycieli, dyrektor lub kierownik może zarządzić kolejne dyżury, uwzględniając z jednej strony wyznanie nauczycielskie, z drugiej zaś konieczność wyznaczenia na każdy dyżur takiej liczby nauczycieli, którąby czyniła zadość potrzebie roztoczenia istotnej opieki i nadzoru nad młodzieżą.

§ 18. W szkołach powszechnych wiejskich urzędowe konferencje z rodzicami dzieci odbywać się mają w dni powszednie w godzinach popołudniowych lub wieczornych. O wyborze dnia i godziny rozstrzyga kierownik szkoły.

W szkołach innych o wyborze dnia w tygodniu, przeznaczonego na urzędowe konferencje z rodzinami uczniów, rozstrzyga rada pedagogiczna szkoły po uprzedniem zaznajomieniu się z opinją rodziców dzieci szkolnych. Czas konferencji ma być wybrany tak, by zajęci pracą zarobkową rodzice brali udział w konferencjach o ile możności bez uszczerbku dla swych zajęć zawodowych.

Jeżeli większość rodziców dzieci oświadczy się za wyznaczeniem niedzieli jako dnia konferencyj a rada pedagogiczna poweźmie decyzję odmienną, sprawa ma być przekazana do rozstrzygnięcia władzy, której szkoła podlega bezpośrednio. Rozstrzygnięciu tejże władzy ma być poddany wypadek różnicy zdań w sprawie wyboru jako dnia konferencyj niedzieli lub dnia po-

wszedniego między dyrektorem a większością rady pedagogicznej szkoły.

Do art. 37.

§ 19. Jeżeli zniżka godzin nauczania lub innych zajęć obowiązkowych w szkole mieści się w ramach organizacyjnych szkoły t. j. jeżeli zniżka ta nie pociąga za sobą w konsekwencji zmniejszenia się przewidzianej w planie zajęć szkolnych liczby godzin nauczania względnie innych zajęć obowiązkowych w szkole, a jednocześnie nie powoduje dodatkowego obciążenia Skarbu Państwa bądź w postaci zwiększenia liczby etatów nauczycielskich, bądź w postaci powiększenia ilości godzin nadliczbowych, dodatkowo opłacanych, — zniżkę godzin na umotywowany wniosek kiero-okregu szkolnego — kurator okręgu szkolnego.

1) dla nauczycieli szkół, podległych bezpośrednio inspektorowi szkolnemu — inspektor szkolny,

2) dla nauczycieli szkół, podległych bezpośrednio kuratorowi okręgu szkolnego — kurator okręgu szkolnego.

Udzielanie nauczycielom szkół, podległych bezpośrednio inspektorowi szkolnemu, zniżek godzin, wychodzących poza ramy organizacyjne szkoły, należy do kuratora okręgu szkolnego pod warunkiem że ewentualne zwiększenie liczby etatów lub ilości godzin nadliczbowych w szkole nie spowodują wyjścia poza granice liczby etatów lub kwot, objętych budżetem okręgu szkolnego.

Udzielanie zniżek we wszystkich wypadkach, nie objętych dwoma poprzedniemi ustępami niniejszego paragrafu, należy do Ministra.

Do art. 49.

§ 20. Dyrektor lub kierownik szkoły na czas swego urlopu w okresie feryj szkolnych powierza zastępstwo jednemu z pozostających na miejscu nauczycieli szkoły, o czem zawiadamia władzę, której podlega bezpośrednio.

Gdyby jednak żaden z nauczycieli szkoły nie wziął na siebie dobrowolnie obowiązku zastępowania dyrektora, wzglednie kierownika, wówczas władza z urzędu wyznaczy do pełnienia tych obowiązków jednego z nauczycieli szkoły, stosując postanowienia art. 50 i 51 ustawy.

Zastępujący będącego na urlopie ferjalnym dyrektora lub kierownika nauczyciel jest obowiązany do opieki nad budynkiem i inwentarzem szkolnym i do załatwienia wszystkich drobnych spraw, wynikających z kierownictwa szkoły oraz tych z pośród spraw ważniejszych, które nie mogą czekać do powrotu dyrektora względnie kierownika.

Celem umożliwienia stronom porozumienia się na miejscu z zarządem szkoły, winien zastępca dyrektora lub kierownika wyznaczyć, jako godziny przyjęć, co najmniej po 2 godziny w ciągu

2 dni w tygodniu, co przez umieszczenie stosownego ogłoszenia w dostępnem dla stron miejscu budynku szkolnego ma być podane im do wiadomości.

§ 21. Postanowienia § 20 nie mają zastosowania do szkół powszechnych wiejskich 1—5 klasowych. Kierownicy tych szkół, oddalając się z miejsca zamieszkania na czas urlopu ferjalnego, obowiązani są jedynie do powierzenia opieki nad budynkiem, inwentarzem szkolnym pozostającemu na miejscu nauczycielowi a, o ile to jest niemożliwe, organowi samorządu szkolnego, lub, gdy takiego samorządu niema, miejscowemu organowi władzy administracyjnej (wójtowi, sołtysowi). O zamierzonym wyjeździe swym oraz o osobie lub organie, któremu powierzył opiekę nad budynkiem i inwentarzem szkolnym, ma kierownik szkoły zawiadomić inspektora szkolnego.

Do art. 58.

§ 22. Gdy przeniesienie z urzędu spowodowane jest zmianą organizacji szkoły a ma dotyczyć nie mającego stałej posady stałego nauczyciela szkoły, podległej bezpośrednio inspektorowi szkolnemu, władzą właściwą do zarządzenia przeniesienia jest kurator okręgu szkolnego; przeniesienie z urzędu z powodu zmiany organizacji szkoły innych nauczycieli stałych należy do Ministra.

Do art. 90.

§ 23. Członkowie komisyj dyscyplinarnych z wyłączeniem sędziów państwowych przy objęciu urzędowania składają wobec władzy, przy której jest utworzona komisja, przyrzeczenie o brzmieniu następującem:

„Przyjmując powierzony sobie urząd członka komisji dyscyplinarnej dla nauczycieli, przyrzekam w wykonaniu związanych z tym urzędem obowiązków strzec przepisów prawa, kierować się jedynie względami na dobro sprawy publicznej, w szczególności zaś na dobro i honor szkoły, oraz zachować w tajemnicy wszystko to, co doszło do mojej wiadomości z tytułu pełnienia obowiązków członka komisji dyscyplinarnej".

§ 24. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1927 r.

Warszawa, dnia 22 grudnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 131 z dnia 31 grudnia 1926 r., poz. 787).

Kierownik
Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego
(—) **K. Bartel.**

136.

INSTRUKCJA

z dnia 24 marca 1928 roku dla władz, podległych Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego — w sprawie wykonania ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462).

Do art. 3.

1. Mianowania nauczycieli na podstawie art. 3 dokonywują:

a) na stanowisko wychowawczyni ochronki — inspektor szkolny;

b) na stanowisko nauczyciela publicznej szkoły powszechnej: inspektor szkolny — w m. stoł. Warszawie oraz na obszarze województw: białostockiego, kieleckiego, lubelskiego, łódzkiego i warszawskiego;
Rada szkolna powiatowa — na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego;
kurator — na obszarze województw: nowogrodzkiego, poleskiego, pomorskiego, poznańskiego, wileńskiego i wołyńskiego;
wojewoda — na obszarze województwa śląskiego;

c) na stanowisko nauczyciela szkoły średniej ogólnokształcącej, zakładu kształcenia nauczycieli lub szkoły zawodowej — Minister;

d) na stanowsiko nauczycielskie w innych szkołach ta władza, której dana szkoła podlega bezpośrednio.

2. Mianowania dokonywują wyżej wymienione władze przez wystawienie pisma nominacyjnego według wzoru podanego w załączniku Nr. 1.

3. Nauczyciel lub kierownik szkoły, podległej bezpośrednio inspektorowi szkolnemu, dla objęcia służby winien zgłosić się u inspektora szkolnego.

Nauczyciel każdej innej szkoły — winien zgłosić się u dyrektora, względnie kierownika szkoły, dyrektor zaś lub kierownik tej szkoły u tej władzy, której szkoła bezpośrednio podlega.

Do art. 4.

4. Jeżeli kandydat na nauczyciela obejmuje stanowisko nauczycielskie najdalej w ciągu 6 miesięcy po ukończeniu państwowego zakładu kształcenia nauczycieli, wówczas fakt wystawienia mu świadectwa o ukończeniu tego zakładu należy uważać za dowód nieskazitelnej przeszłości kandydata. We wszystkich innych wypadkach władza szkolna przed zamianowaniem kandydata win-

na zwrócić się do właściwych władz administracji ogólnej o opinję co do przeszłości kandydata.

5. O posiadaniu zdolności do działań prawnych oraz o tem, że nie zachodzą okoliczności wymienione w art. 5 ustawy, kandydat winien złożyć stosowne oświadczenie przy podaniu o stanowisko nauczycielskie. W razie stwierdzenia po zamianowaniu, iż oświadczenie to było niezgodne z istotnym stanem rzeczy, należy zastosować postanowienia art. 73 ustawy.

O tem, że kandydat nie był karany sądownie za przestępstwa wymienione w ustępie ostatnim art. 4, władze szkolne winny upewnić się drogą korespondencji z władzami sądowemi, prowadzącemi rejestry karne.

W razie konieczności natychmiastowego zamianowania kandydata władze szkolne mogą i w tym wypadku oprzeć się na pisemnem oświadczeniu jego, nie uwalnia ich to jednak od obowiązku stwierdzenia za pośrednictwem władz sądowych prawdziwości tego oświadczenia i w razie potrzeby zastosowania postanowień art. 73.

6. Do podania o stanowisko nauczycielskie należy dołączyć świadectwo lekarza urzędowego o przydatności fizycznej do zawodu nauczycielskiego. Data badania lekarskiego, na podstawie którego zostało wystawione powyższe świadectwo, nie może poprzedzać więcej niż o 3 miesiące daty podania kandydata o stanowisko.

Lekarz urzędowy (powiatowy, lekarz Urzędu Zdrowia Komisarjatu Rządu w Warszawie) dokonywa badania lekarskiego kandydata do służby nauczycielskiej tylko na żądanie władz szkolnych. Kandydat, mający wymagane kwalifikacje zawodowe i ubiegający się o stanowisko nauczycielskie w szkole niepodlegającej władzy szkolnej I instancji, właściwej dla miejsca zamieszkania kandydata, ma prawo zgłosić się do tej władzy i prosić ją o skierowanie do pełniącego służbę na tym terenie lekarza urzędowego dla zbadania przydatności fizycznej do zawodu. Urzędowe świadectwo lekarskie winno być w zamkniętej kopercie przesłane przez lekarza urzędowego bezpośrednio tej władzy szkolnej, do której kandydat wniósł podanie o przyjęcie na stanowisko nauczycielskie.

Świadectwo lekarza państwowego zakładu kształcenia nauczycieli, wystawione kandydatowi bezpośrednio po ukończeniu przez niego tego zakładu, zastępuje świadectwo lekarza urzędowego, o którem mowa wyżej, na przeciąg 3 miesięcy od daty wystawienia. Świadectwa takie przechowują dyrekcje państwowych zakładów kształcenia nauczycieli i na życzenie abiturjentów przesyłają je do tych władz, u których abiturjenci ubiegają się o stanowiska nauczycielskie.

Świadectwa o przydatności fizycznej do zawodu nauczycielskiego powinny być wydawane ściśle według następującego szematu.

Świadectwo lekarskie

o przydatności fizycznej do zawodu nauczycielskiego.

Po stwierdzeniu na podstawie . . . . tożsamości osoby zaświadczam, iż p. . . . . lat . . . zbadany(a) przezemnie w dniu . . . . nie wykazał (a) żadnych zboczeń w organiźmie, któreby uniemożliwiały mu (jej) pracę nauczycielską, specjalnie nie stwierdziłem u niego (niej):

1) rażącego oko wyglądu zewnętrznego, wydatnych kalectw i ułomności, wybitnych zniekształceń i zeszpeceń twarzy, tików i grymasów;

2) ciężkiej nieuleczalnej choroby skórnej, niezasłoniętej części ciała, przykrej woni z ust i z nosa;

3) rozwiniętej albo rozwijającej się poważnej choroby organicznej narządów wewnętrznych, zwłaszcza gruźlicy zewnętrznej lub wewnętrznej, niewyrównanej wady serca;

4) zaburzeń mowy (jąkania, seplenienia, bełkotania), trudności w pisaniu (stałego drżenia rąk, kurczu pisarskiego);

5) wybitnego niedającego się naprawić za pomocą szkieł upośledzenia wzroku i upośledzenia słuchu;

6) zaburzeń w układzie nerwowym, nadmiernej i stałej pobudliwości i wybuchowości, jakichkolwiek oznak ciężkiej choroby nerwowej w rodzaju drgawek padaczkowych, skłonności do zaburzeń umysłowych i t. p.

Wobec tego uważam, że ze względu na stan swego zdrowia p. . . . . może jako nauczyciel(ka) czynny (a) pracować w szkole

Miejscowość i data . . . .

Podpis lekarza:

Uprawnionymi do wydawania świadectw lekarskich o przydatności fizycznej do zawodu nauczycielskiego są lekarze powiatowi, w Warszawie zaś jeden z lekarzy Wydziału Zdrowia przy Komisarjacie Rządu m. Warszawy.

W razach wątpliwych lub na żądanie zdyskwalifikowanego kandydata przydatność fizyczną jego do zawodu nauczycielskiego badają i określają Komisje lekarskie II instancji, powołane do życia rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 kwietnia 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 34, poz. 355) w brzmieniu, ustalonem rozporządzeniem z dnia 19 lutego 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 160).

7. Dyplom, wydany na podstawie ustawy z dnia 26 września 1922 r., dotyczącej kwalifikacyj zawodowych do nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich (Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 828), uważa się za wystarczający dowód władania poprawnie językiem polskim w słowie i piśmie. Podobnie wystarczającym dowodem władania poprawnego językiem

polskim w słowie i piśmie jest u kandydatów, którzy mają ukończoną szkołę średnią ogólnokształcącą lub zakład kształcenia nauczycieli, conajmniej dostateczna ocena z języka polskiego, uwidoczniona w ostatniem świadectwie szkolnem kandydata na stanowisko nauczycielskie.

Jeżeli zaś kandydat nie może wykazać się żadnym z wymienionych wyżej dowodów poprawnego władania językiem polskim w słowie i piśmie, winien poddać się w jednym z państwowych zakładów kształcenia nauczycieli egzaminowi z języka polskiego. Program takiego egzaminu zostanie ustanowiony przez Ministerstwo.

8. Sposób postępownia władz szkolnych przy mianowaniu nauczycieli religji katolickiej jest przepisany okólnikiem Nr. O. Prez. 3284/26 z dnia 24 kwietnia 1926 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 9, poz. 104).

Przy mianowaniu nauczycieli religji ewangelickiej władze szkolne winny zasięgać o kandydacie opinji właściwego Konsystorza.

Mianować nauczycielami religji prawosławnej mogą władze szkolne tylko tych kandydatów, którzy posiadają upoważnienie od właściwego Biskupa.

Do art. 8.

9. Dekrety ustalenia według wzoru podanego w załączniku Nr. 2 wydają:

a) nauczycielom szkół podległych bezpośrednio Ministrowi — Minister;

b) nauczycielom wszystkich innych szkół — kurator.

10. Nauczyciele, o których mowa w ustępie ostatnim art. 8, otrzymują pisma, przyznające im tytuł „profesora", według wzoru, podanego w załączniku Nr. 3.

Władzą, uprawnioną do wystawiania takich pism, jest:

a) Minister — w odniesieniu do nauczycieli szkół bezpośrednio podległych Ministrowi;

b) Kurator — w odniesieniu do nauczycieli wszystkich innych szkół.

Do trzyletniego okresu służby stałej, będącego warunkiem uzyskania tytułu „profesora", wlicza się czas służby bezpośrednio poprzedzający dzień 1 stycznia 1927 r., o ile służba ta w rozumieniu wówczas obowiązujących przepisów miała charakter służby stałej.

11. Za nauczycieli, posiadających studja wyższe, zakończone przepisanemi egzaminami, będące jednym z warunków uzyskania tytułu „profesora", uważa się tych, którzy złożą dowody złożenia egzaminów lub uzyskania stopnia akademickiego jednej ze szkół wyższych, wymienionej niżej w punkcie 12. Warunkiem jest, o ile chodzi o szkoły poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, —

z wyjątkiem Rosji — ukończenie studjów przed dniem 1 listopada 1918 r., o ile zaś chodzi o osoby przynależne do jednej z przyznanych Polsce miejscowości Śląska Cieszyńskiego — przed dniem 10 sierpnia 1920 r. Studja w szkołach wyższych w Rosji winny być ukończone przed 1 października 1917 roku, jako datą, od której ustrój tych szkół został zmieniony — z wyjątkiem Odesy i Kijowa, gdzie winny być ukończone przed dniem 1 listopada 1918 r.

12. Za szkoły wyższe w rozumieniu p. 11 instrukcji niniejszej rozumieć należy szkoły wyliczone w wykazie, podanym w § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27. lutego 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 22, poz. 183) po wprowadzeniu w nim następujących zmian i uzupełnień:

A. Polska.

Ustępowi dotyczącemu seminarjów duchownych nadać brzmienie:

„Seminarja duchowne diecezjalne: we Lwowie (grecko-katolickie), w Poznaniu, Pelplinie, Płocku, Przemyślu (rzymsko-katolickie i grecko-katolickie), Stanisławowie (grecko-katolickie), Tarnowie i Włocławku, nadto wydział teologiczny i prawa kanonicznego Uniwersytetu Lubelskiego".

W dowodach ukończenia studjów:

a) **przy studjach prawniczych dodać:**
„dyplom magistra ekonomji i świadectwo bądź dyplom złożenia egzaminów państwowych ze studjów prawniczych bądź ekonomicznych przy Wydziale Prawa i Umiejętności Politycznych Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie";

b) **przy studjach filozoficznych dodać:**
„c) dyplom magistra filozofji";

c) **przy studjach politechnicznych dodać:**
„a) dyplom inżyniera" — dalej jak w tekście ze zmianą numeracji;

d) **przy studjach rolniczych, leśnych i ogrodniczych dodać:**
„a) dyplom inżyniera-rolnika, inżyniera-leśnika, inżyniera-ogrodnika" — dalej jak w tekście ze zmianą numeracji;

e) na końcu dodać:
„przy studjach górniczych i hutniczych: dyplom inżyniera górnika lub hutnika w Akademji Górniczej w Krakowie".

D. Niemcy.

W ustępie: „Uniwersytety" dodać: „Rosyjski Instytut Filologiczny przy Uniwersytecie Lipskim".

E. Rosja.

Na końcu wykazu szkół dodać: „Instytuty Handlowe w Moskwie i Kijowie".

F. Belgja.

W wykazie szkół dodać: „Collegium Americanum w Lowanjum". W ustępie o dowodach ukończenia studjów skreślić słowa: „potwierdzony przez Commission d'entérinement".

H. Szwajcarja.

Po słowach: „przy studjach uniwersyteckich" dodać słowa: „dyplom bakałarza".

I. Włochy.

Między trzeci i czwarty ustęp wstawić nowy ustęp: „Oratorjum Św. Franciszka Salezego w Turynie".

13. Nauczycielom, pozostającym w służbie państwowej polskiej a delegowanym zagranicę dla pełnienia obowiązków nauczycielskich, czas pracy w szkołach polskich zagranicą uwzględnia się przy obliczaniu czasu pracy nauczycielskiej, wymaganej do ustalenia.

Do art. 11.

14. Mianowania w drodze konkursu na stałe posady nauczycieli lub na stanowiska dyrektorów lub kierowników szkół dokonywują według wzoru podanego w załączniku Nr. 4:

a) Kurator — w odniesieniu do nauczycieli i kierowników szkół podległych bezpośrednio inspektorowi szkolnemu;

b) Minister — w odniesieniu do wszystkich innych nauczycieli, dyrektorów lub kierowników.

15. Każda nowoutworzona lub opróżniona stała posada nauczycielska lub stanowisko dyrektora albo kierownika szkoły może być obsadzona w drodze przeniesienia z urzędu (art. 58) lub dyscyplinarnego (art. 82 punkty 5, 6 lub 8) przed ogłoszeniem na nią konkursu. W okresie między rozpisaniem konkursu a jego rozstrzygnięciem stała posada nauczycielska lub stanowisko dyrektora albo kierownika może być obsadzone jedynie w drodze przeniesienia dyscyplinarnego (art. 82, punkty 5, 6 i 8).

W razie negatywnego rozstrzygnięcia konkursu posada ta lub stanowisko może być obsadzone według uznania właściwej władzy.

Przez uzyskanie stałej posady nauczyciela lub stanowiska dyrektora albo kierownika w myśl dwóch pierwszych ustępów niniejszego punktu nauczyciel nie uzyskuje praw. związanych z nadaniem tej posady lub stanowiska drogą konkursu (art. 58), o ile ich nie posiadał na poprzednio zajmowanej posadzie lub stanowisku.

16. Mianowanie na podstawie konkursu (art. 11) na stałe posady nauczycielskie lub na stanowiska dyrektorów albo kierowników szkół zasadniczo winno być dokonywane w następujących terminach:

a) jeżeli rozstrzygnięcie konkursu nastąpiło po 31 stycznia danego roku — od dnia 1 sierpnia tegoż roku;

b) jeżeli rozstrzygnięcie konkursu nastąpiło po 31 lipca danego roku — od dnia 1 lutego następnego roku.

17. Jeżeli szkoła powszechna, której kierownik uzyskał to stanowisko w drodze konkursu, zostaje organizacyjnie zmieniona w jeden z następujących sposobów:

a) z dwuklasowej — na trzy lub czteroklasową,

b) z trzyklasowej — na czteroklasową,

c) z pięcioklasowej — na sześcio- lub siedmioklasową oraz jeżeli kierownik dotychczasowy posiada kwalifikacje formalne, wymagane dla kierowania szkołą o podwyższonym stopniu organizacyjnym i conajmniej zadowalającą ocenę pracy, nie należy na stanowisko kierownika tej szkoły ogłaszać konkursu, lecz wystawić dotychczasowemu kierownikowi pismo, mianujące go kierownikiem szkoły o podwyższonym stopniu organizacyjnym.

We wszystkich innych wypadkach podwyższenia stopnia organizacyjnego szkoły powszechnej lub w razie złączenia kilku szkół powszechnych w jedną szkołę wyższego stopnia organizacyjnego należy rozpisać konkurs na jej kierownika.

Do art. 12.

18. Przez dyrektora szkoły średniej, o którym mowa w ustępie drugim art. 12, należy rozumieć nietylko dyrektora szkoły ogólnokształcącej, ale również dyrektora zakładu kształcenia nauczycieli.

19. Dyrektorowi szkoły, który otrzymał stanowisko w sposób wskazany w ustępach: trzecim i czwartym art. 12, właściwy kurator wydaje dekret ustalenia według wzoru podanego w załączniku Nr. 5.

Do art. 13.

20. Uznanie zwłoki w objęciu obowiązków służbowych za usprawiedliwioną należy do władzy mianującej.

Do art. 14.

21. Przysięgę, względnie przyrzeczenie służbowe odbierają:

a) od nauczycieli i kierowników szkół, podległych inspektorowi szkolnemu, — inspektor szkolny,

b) od wszystkich innych nauczycieli — właściwy dyrektor lub kierownik,

c) od dyrektorów i kierowników szkół, bezpośrednio podległych kuratorowi, — kurator,

d) od dyrektorów i kierowników szkół, bezpośrednio podległych Ministrowi, — Minister.

22. Przyrzeczenie służbowe odbiera się przy objęciu służby przez nauczyciela, przysięgę służbową zaś przy wręczaniu mu dekretu ustalenia.

Osoba odbierająca przysięgę, względnie przyrzeczenie, zaznacza na dekrecie ustalenia, względnie na piśmie nominacyjnym, datę złożenia przysięgi lub przyrzeczenia.

Przysięgę, względnie przyrzeczenie, składa się w obecności dwóch świadków. Po złożeniu przysięgi (przyrzeczenia), składający ją (je) podpisuje tekst rot przysięgi (przyrzeczenia) na osobnym półarkuszu. Pod podpisem składającego przysięgę (przyrzeczenie) odbierający ją (je) pisze: „Powyższą przysięgę (przyrzeczenie) od p. . . . .
nauczyciel . . . . (nazwa szkoły)
w dniu dzisiejszym w obecności świadków pp. . . . . . .
. . . . (imiona i nazwiska świadków)
odebrałem . . . .
. . . .
miejscowość) (data)

Poczem kolejno podpisują: odbierający przysięgę (przyrzeczenie) i świadkowie.

Powyższy podpisany tekst roty przysięgi (przyrzeczenia) przechowuje się w aktach tej władzy, która prowadzi wykaz stanu służby nauczyciela.

Do art. 15.

23. Postanowienia art. 15 (z wyjątkiem postanowień ustępu ósmego) zawierają przepisy ustanawiające sposób zaliczania czasu państwowej polskiej służby nauczycielskiej oraz czasu pracy kontraktowej w szkołach państwowych lub publicznych w Państwie Polskiem.

Postanowienia te nie obejmują sposobu zaliczania służby w b. państwach zaborczych lub pracy zawodowej w szkołach prywatnych do uposażenia lub wysługi emerytalnej, obowiązują natomiast nadal w tych sprawach postanowienia artykułów: 107, 108 i 109 ustawy z dnia 9 października 1923 o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924) oraz artykułów 81, 84, 85, 94 i 97 ustawy z dnia 11 grudnia 1923 o zaopatrzeniu emerytalnem funkcjonarjuszów państwowych i zawodowych wojskowych (Dz. U. R. P. z r. 1924 Nr. 6, poz. 46).

Do art. 17 i 18.

24. Wymienione w ustępie drugim art. 17 dane, wciągane do wykazu stanu służby, winny być oparte zasadniczo na oryginałach urzędowych dokumentów, przyczem obok wyciągu z tych dokumentów, wprowadzonego do wykazu, należy podać w specjalnej rubryce, bądź w „uwagach", bądź wreszcie w nawiasie, bezpośrednio za wpisem, nazwę władzy, która dokument wystawiła oraz numer i datę dokumentu, np. w rubryce 3) punktu IX

wykazu (wykształcenie ogólne i zasadnicze zawodowe), dotyczącej wykształcenia wyższego, po wpisaniu studjów, egzaminów i daty ich złożenia należy podać w nawiasie np. „Rektor Uniwersytetu Warszawskiego, Nr. 31275, dnia 15 lipca 1927 r.".

Odpisy dokumentów, na podstawie których dokonano wpisu do wykazu stanu służby, winny być zszyte i przechowywane w aktach urzędu razem z wykazem.

Spostrzeżenia o pracy nauczyciela, oparte bezpośrednio na faktach, zbadanych podczas wizytacji, powinny być wciągane do wykazu kwalifikacyjnego najdalej w ciągu 4 tygodni od dnia wizytacji.

25. Do wykazu kwalifikacyjnego nie należy wciągać spostrzeżeń o pracy oraz ocen pracy nauczyciela, dokonanych przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 1 lipca 1926 r.

Do art. 19.

26. Przeglądać wykazy stanu służby i wykazy kwalifikacyjne mogą nauczyciele tylko na miejscu i to w godzinach przez kierownika urzędu (szkoły) wyznaczonych specjalnie dla tego celu.

27. Wynikające z postanowienia art. 19 ustawy prawo nauczyciela przeglądania wykazu kwalifikcyjnego i czynienia z niego odpisów nie rozciąga się na wykazy kwalifikacyjne, prowadzone przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. (t. zw. arkuszy nauczycielskich, tabel kwalifikacyjnych i t. d.), o ile na mocy obowiązujących przed dniem 1-go stycznia 1927 r. przepisów nauczyciel prawa tego nie posiadał:

28. Zażalenie przeciwko treści spostrzeżeń wnosi nauczyciel:
a) do inspektora szkolnego, gdy spostrzeżenia wpisał zastępca inspektora szkolnego,
b) do kuratora, gdy spostrzeżenia wpisał inspektor szkolny, dyrektor szkoły podległej bezpośrednio kuratorowi, lub wizytator okręgowy,
c) do Ministra, gdy spostrzeżenia wpisał kurator lub wizytator ministerjalny.

Zażalenia przeciwko treści ostatnich spostrzeżeń wnosić można w ciągu 14 dni od daty przejrzenia wykazu, zanotowanej w odpowiedniej rubryce wykazu.

29. Władza uprawniona do rozstrzygania o słuszności zażalenia nauczyciela winna polecić władzy, która spostrzeżenie o pracy nauczyciela wpisała do wykazu kwalifikacyjnego, wpisać pod rubryką f wykazu treść rozstrzygnięcia oraz podać do wiadomości nauczyciela tę treść.

Treść rozstrzygnięcia polecona do wpisania do wykazu winna być ujęta w formę zwięzłą i nie zawierać motywów.

Do art. 20.

30. Ocena pracy nauczyciela stałego może być okresową (ustęp pierwszy art. 20), bądź sporadyczną (ustęp drugi art. 20).

Pierwszą ocenę okresową, opartą na zasadach ustawy z dnia 1 lipca 1926 r., wydać należy w r. 1929, a następnie powtarzać ją w odstępach trzyletnich, a więc w latach: 1932, 1935 i t. d.

Do art. 21 i 24.

31. Zawiadomienie nauczyciela o otrzymanej przez niego ocenie niezadowalającej winno być wysłane równocześnie z wpisaniem oceny do wykazu kwalifikacyjnego.

Wzór zawiadomienia podaje się w załączniku Nr. 6.

32. Nauczycielowi tymczasowemu, który w chwili otrzymania nominacji miał 3 lata policzalnej w myśl postanowień art. 8 pracy w charakterze nauczyciela kontraktowego, należy wydać ogólną ocenę pracy przed upływem 3 miesięcy od dnia objęcia służby na podstawie nominacji.

Do art. 30.

33. Pisma nauczycieli wnoszone z pominięciem przepisów art. 30 należy pozostawiać bez odpowiedzi, a autorów ich pociągnąć do odpowiedzialności służbowej.

Do art. 35.

34. Przez urzędowe świadectwo lekarskie, o którem mowa w art. 35, należy rozumieć świadectwo wydane przez lekarza urzędowego lub przez Komisję lekarską na żądanie władz szkolnych. Skierowując takie żądanie do lekarza urzędowego, władze szkolne powinny zaznaczyć w niem wyraźnie cel badania lekarskiego.

W wypadkach dla władzy wątpliwych o tem, czy zachodzi wypadek choroby stanowiącej przeszkodę w wykonaniu obowiązków służbowych, czy też stan zdrowia nauczyciela, wymagający poratowania, nie wyklucza możliwości pełnienia obowiązków służbowych, zasadniczo decyduje treść urzędowego świadectwa lekarskiego. Wrazie pewnych wątpliwości przy interpertowaniu świadectwa lekarskiego, władze szkolne winny zasięgać opinji wizytatora higjeny szkolnej.

Wydalenie się z miejsca zamieszkania bez zezwolenia władzy stwarza domniemanie, że stan zdrowia nauczyciel nie stanowi przeszkody w wykonywaniu obowiązków służbowych.

Jeżeli świadectwo lekarskie było wystawione przez lekarza urzędowego, na prośbę nauczyciela można go poddać badaniu komisji lekarskiej.

35. Jeżeli zachodzi konieczność urzędowego badania lekarskiego nauczyciela chorego, czasowo zamieszkałego na terenie niepodległym jego władzy przełożonej, wówczas na żądanie tej władzy zarządzi urzędowe badanie lekarskie nauczyciela ta władza, której na terenie, czasowo przez nauczyciela zamieszkałym, podlegają bezpośrednio szkoły tej samej kategorji, do jakiej należy szkoła, w której nauczyciel pełni służbę.

36. Sześciotygodniowego urlopu na czas połogu udziela nauczycielce z reguły ta władza, której bezpośrednio podlega szkoła, w jakiej nauczycielka pełni służbę.

37. Jeżeli nauczyciel, korzystający z urlopu dla poratowania zdrowia, pragnie uzyskać przedłużenie tego urlopu, winien w drodze przepisanej wnieść prośbę na taki czas przed końcem posiadanego już urlopu, by umożliwił władzy powzięcie decyzji przed upływem terminu, na jaki urlop miał udzielony. Nieotrzymanie rozstrzygnięcia władzy przed upływem tego terminu nie może być uważane przez nauczyciela za milczące przedłużenie urlopu.

Prośbę nauczyciela o przedłużenie urlopu, którego konieczność jest potwierdzona urzędowem świadectwem lekarskim, winny władze załatwić z należnym pośpiechem.

38. Samowolną, nieusprawiedliwioną nieobecność w służbie nauczyciela, do której nie ma zastosowania ustęp ostatni art. 68, należy traktować jako występek służbowy (art. 80) i dlatego władza, wydając zarządzenie o potrąceniu nauczycielowi uposażenia za czas samowolnej, nieusprawiedliwionej nieobecności w służbie, winna, o ile nauczyciel tego zażąda, wdrożyć przeciwko nauczycielowi dochodzenie dyscyplinarne (ustęp drugi art. 102).

Do art. 49.

39. Przez ferje szkolne, o których mowa w art. 49, należy rozumieć ferje letnie (t. zw. główne) oraz ferje Bożego Narodzenia i Wielkanocne.

Przerwy w nauczaniu, zarządzone na czas pilnych robót polnych wiosennych lub jesiennych, nie są ferjami w rozumieniu art. 49 i dlatego nauczycielowi w okresie ich trwania nie przysługuje prawo wydalania się bez zezwolenia władzy z miejsca zamieszkania.

Do art. 58.

40. Przez zmianę organizacji szkoły należy rozumieć nietylko zmianę jej stopnia organizacyjnego, ale również wszelkie inne zmiany w organizacji szkoły, które mają bezpośrednio wpływ na zmniejszenie liczby stanowisk nauczycielskich w tej szkole lub na kwalifikacje zatrudnionych w niej nauczycieli.

Wzór dekretu przeniesienia zawiera załącznik Nr. 7.

41. Przeniesienia nauczyciela tymczasowego — z wyjątkiem tymczasowych nauczycieli szkół zawodowych — dokonywuje w obrębie podległego sobie terytorjum ta władza, której szkoła danej kategorji bezpośrednio podlega.

Przenoszenie nauczycieli tymczasowych szkół zawodowych należy do Ministra.

42. Przeniesienie na własną prośbę stałego nauczyciela szkoły, bezpośrednio podległej inspektorowi szkolnemu, zarządza kurator, o ile przeniesienie dokonywuje się w obrębie tego samego Okręgu Szkolnego.

Przeniesienie takiego nauczyciela na własną prośbę lub drogą konkursu do innego Okręgu Szkolnego należy do Ministra.

Wzór dekretu przeniesienia na własną prośbę zawiera załącznik Nr. 8.

43. Nauczyciel tymczasowy z wyjątkiem nauczyciela szkoły zawodowej przechodzi na własną prośbę do szkoły w innym Okręgu Szkolnym, w drodze mianowania na nowe miejsce służbowe po uprzedniem porozumieniu właściwych władz, którym dawne i nowe miejsce służbowe nauczyciela podlega. W wypadku takiego mianowania należy terminy zwolnienia w jednym miejscu i mianowania w drugiem uwzględnić tak, by nauczyciel bez własnej winy nie miał przerwy w służbie.

44. Gdy szkoła, w której pełni służbę nauczyciel stały, nie mający stałej posady, podlega kuratorowi bezpośrednio lub pośrednio, przeniesienie z urzędu wywołane zmianą organizacji szkoły (punkt a art. 58) zarządza kurator.

45. Jeżeli nauczyciel, posiadający stałą posadę, dyrektor lub kierownik szkoły ma uzyskać równorzędne stanowisko w tej samej kategorji szkół drogą konkursu (art. 11) właściwa władza wystawi mu dekret przeniesienia według wzoru podanego w załączniku Nr. 9.

Przeniesienia w drodze konkursu dokonywują te same władze, do których w myśl p. 14 rozporządzenia niniejszego należy mianowanie w drodze konkursu.

46. Jeżeli nauczyciel został przeniesiony do innej szkoły, należy przesłać wykaz stanu służby jego, wszystkie akta osobowe oraz wykaz kwalifikacyjny tej osobie, względnie tej władzy, która po myśli art. art. 17 i 18 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. oraz §§ 2 i 3 rozporządzenia z dnia 22-go grudnia 1926 r. jest uprawniona do ich prowadzenia.

Do art. 59.

47. Wyznacza nauczycielowi odpowiedni czas do przesiedlenia oraz uwalnia go do pełnienia służby celem umożliwienia przeniesienia:

a) inspektor szkolny, któremu podlega bezpośrednio szkoła, do której nauczyciel został przeniesiony,

b) we wszystkich innych wypadkach — dyrektor lub kierownik szkoły, do której nauczyciel został przeniesiony.

48. Osoby wymienione w p. 47 mogą uwolnić nauczyciela od pełnienia służby celem umożliwienia mu przesiedlenia się nie dłużej niż na dni 14.

Czas takiego uwolnienia od pełnienia obowiązków nie jest urlopem i nie stanowi przerwy w służbie.

Do art. 60.

49. Przeniesienia nauczyciela w stan nieczynny oraz powołanie będącego w stanie nieczynnym do służby czynnej dokonywuje Minister drogą wystawienia dekretu według odpowiedniego wzoru, podanego w jednym z załączników Nr. Nr. 10 i 11.

50. Zwalnia ze służby nauczyciela w stanie nieczynnym na podstawie art. 60 Minister.

Wzór pisma zwalniającego zawiera załącznik Nr. 12.

Do art. 58 (ustęp 6-ty) 61, 62 i 63.

51. Nauczycielka zamężna może być przeniesiona w stan pozasłużbowy tylko w wypadkach, o których mowa w ustępie szóstym art. 58 i w art. 61 i tylko na własną prośbę.

Zarządza przeniesienie nauczycielki w stan pozasłużbowy Kurator w odniesieniu do nauczycielek szkół pośrednio lub bezpośrednio sobie podległych, Minister zaś, gdy szkoła podlega bezpośrednio Ministrowi.

Wzór pisma przenoszącego w stan pozasłużbowy zawiera załącznik Nr. 13.

52. Prośba nauczycielki o przeniesienie w stan pozasłużbowy winna być rozpatrzona i załatwiona do dni 30. Odmowa przeniesienia w stan pozasłużbowy może nastąpić tylko w tym wypadku, gdy przed upływem wymienionego wyżej okresu czasu znikną warunki, które wywołały prośbę nauczycielki.

Władza może odroczyć załatwienie prośby o przeniesienie w stan pozasłużbowy do czasu należytego oddania urzędowania, lub gdy nauczycielka zalega z zobowiązaniami pieniężnemi, wynikłemi ze stosunku służbowego.

53. Przywrócenie do służby czynnej nauczycielki, pozostającej w stanie pozasłużbowym, może być zarządzone:

a) na prośbę nauczycielki, gdy przez wniesienie odpowiedniej deklaracji (załącznik Nr. 14) zrezygnuje z uzyskania stanowiska służbowego w miejscu zamieszkania swego męża,
b) z urzędu, gdy odpadną warunki, które spowodowały przeniesienie nauczycielki w stan pozasłużbowy.

Odmowa powrotu do służby czynnej w wypadku powołania do niej z urzędu winna być traktowana jako dobrowolne wystąpienie ze służby (ustęp pierwszy art. 66) wraz ze skutkami, przewidzianemi w ustępie pierwszym art. 72.

54. Zarządza przywrócenie do służby czynnej ta władza, która przeniosła nauczycielkę w stan pozasłużbowy, względnie władza nad nią przełożona, o ile miejsce służbowe, które po powrocie do służby czynnej ma zająć nauczycielka, leży poza terytorjum podległym władzy, która przeniesienie w stan pozasłużbowy zarządziła.

Wzór powołania do służby czynnej ze stanu pozasłużbowego zawiera załącznik Nr. 15.

55. Zwolnienie ze służby nauczycielki zamężnej z upływem 5 lat przebywania jej w stanie pozasłużbowym zarządza się pismem według wzoru podanego w załączniku Nr. 16.

56. Władza, uprawniona do przenoszenia nauczycielek w stan pozasłużbowy, obowiązany jest prowadzić ściśle wykazy nauczy-

cielek w stanie pozasłużbowym oraz czuwać, by we właściwym czasie zarządzić bądź powołanie nauczycielki ze stanu pozasłużbowego do służby czynnej, bądź rozwiązanie z nią stosunku służbowego.

Do art. 64.

57. Uprawnioną do czasowego powierzenia nauczycielowi na okres nie dłuższy od 1 roku czynności w urzędach administracji szkolnej jest władza szkolna II instancji w tych wypadkach, gdy nauczyciel pełni służbę w szkole, bezpośrednio lub pośrednio podległej tej władzy, a urzędem, do którego nauczyciel ma być delegowany, jest urząd administracji szkolnej I instancji. We wszystkich innych wypadkach powierzenie nauczycielowi czynności w administracji szkolnej należy do Ministra.

Wzór odpowiedniego pisma zawiera załącznik Nr. 17.

Do art. 65.

58. Uprawnioną do udzielania nauczycielowi zezwolenia na przejście do innego działu służby państwowej jest nie niższa, niż II instancji władza, która nauczyciela mianowała.

Do art. 67 i 68.

59. Za dzień, od którego liczy się początek terminu zgłoszenia wystąpienia ze służby lub zażalenia przeciwko warunkowemu przyjęciu lub odroczeniu przyjęcia zgłoszenia, uważa się dzień pisemnego złożenia zgłoszenia lub zażalenia u bezpośredniego przełożonego, względnie datę stempla pocztowego w wypadku przesłania odnośnego pisma pocztą.

Wzór przyjęcia zgłoszenia o dobrowolnem wystąpieniu ze służby zawiera załącznik Nr. 18, wzór zaś odroczenia przyjęcia zgłoszenia — załącznik Nr. 19.

60. Zwolnienie ze służby nauczyciela tymczasowego na podstawie art. 69 zależy całkowicie od uznania władzy. Zwolnienie to należy odróżniać od zwolnienia ze służby nauczyciela tymczasowego, które władza jest obowiązana zarządzić z mocy przepisów ustawy, jak n. p. w razie upływu 5-letniego okresu przebywania nauczycielki w stanie pozasłużbowym (art. 63), w razie ujawnienia, iż mianowanie zostało dokonane na podstawie dokumentów fałszywych lub nieważnych (art. 73), w razie otrzymania ogólnej oceny pracy niezadowalającej (art. 70), w razie wyczerpania ustawowego okresu zezwolenia na nauczanie i t. d. Zarządzając zwolnienie ze służby nauczyciela tymczasowego, oparte na **nakazie** ustawowym, władza obowiązana jest w piśmie zwalniającem podać powód zwolnienia oraz powołać odpowiedni artykuł ustawy.

Zwolnienie ze służby na podstawie art. 69 zarządza się bez podania motywów.

Wzór pisma zwalniającego ze służby na podstawie art. 69 lub 70 zawiera załącznik Nr. 20.

61. O przyznaniu lub nieprzyznaniu, względnie o wysokości odprawy należnej nauczycielowi zwalnianemu decyduje zasadniczo władza, uprawniona do zwalniania nauczycieli tymczasowych. Jednakże decyzja należy zawsze do władzy szkolnej II instancji w tych wypadkach, gdy odnosi się do nauczyciela szkoły, podległej bezpośrednio tej władzy.

62. Nauczycielowi tymczasowemu, zwolnionemu ze służby na podstawie art. 69 lub 70, należy wypłacić odprawę w wysokości w ustępie drugim art. 69 przewidzianej za każdy rok nienagannej służby. Za naganną uważa się służbę wtedy, gdy istnieją pisemne dowody jej naganności, a mianowicie: ujemne spostrzeżenia, wpisane do wykazu kwalifikacyjnego, upomnienie na piśmie, skazujące orzeczenie dyscyplinarne i t. p.

Do art. 73.

63. Wzór orzeczenia o unieważnieniu mianowania i wydaleniu ze służby zawiera załącznik Nr. 21.

Do art. 145 i 146.

64. Wzór dekretu ustalenia na podstawie art. 145 lub 146 zawiera załącznik Nr. 22.

Do art. 78.

65. Jeżeli wyrok karno-sądowy jest uniewinniający lub nie pozbawia nauczyciela zdolności do piastowania urzędu publicznego (art. 79), władza, przy której istnieje komisja, zwraca się do Sądu o udzielenie akt sądowych a następnie, przesyłając odpis wyroku sądowego komisji dyscypilnarnej po zasiągnięciu opinji rzecznika dyscyplinarnego, stawia wniosek o wytoczenie, prowadzenie lub zaniechanie postępowania dyscyplinarnego.

Do art. 79.

66. Orzeczenie o wydaleniu ze służby bez postępowania dyscyplinarnego wydaje ta władza, do której należy mianowanie. Władze niższych instancyj obowiązane są zawiadomić o tem równocześnie Ministerstwo W. R. i O. P.

Do art. 81.

67. Zarządzenie, nakładające karę porządkową upomnienia, winno zawierać prócz motywów pouczenie o przysługujących ukaranemu w drodze porządkowej nauczycielowi środkach prawnych.

Do art. 82.

68. Wynikające z art. 82 punkt 2 i 3 potrącenia z uposażenia czyni władza asygnująca uposażenie.

Przedkładając wniosek o przeniesienie nauczyciela względnie kierownika lub dyrektora szkoły w drodze dyscyplinarnej, Kuratorjum winno dołączyć do wniosku:

a) odpis prawomocnego orzeczenia,

b) odpis wykazu stanu służby,

c) odpis wykazu kwalifikacyjnego skazanego nauczyciela oraz

d) wskazać conajmniej dwie szkoły, do których skazany nauczyciel mógłby być przeniesiony, kierując się przy wyborze miejsca następującemi względami.

69. Przy przenoszeniach należy zwracać baczną uwagę na rodzaj przewinienia zasądzonego nauczyciela, jego kwalifikacje i dotychczasową pracę pedagogiczną oraz oświatową i stosownie do tego wskazać taką miejscowość, gdzie przeniesiony dyscyplinarnie nauczyciel mógłby w nowych warunkach swą wzorową pracą zasłużyć na rehabilitację.

70. Tak nauczyciele i kierownicy publicznych szkół powszechnych, którym wymierzono karę, przewidzianą w punkcie 5 lub 6 artykułu 82, jak i kierownicy, którym wymierzono karę, przewidzianą w punkcie 8 tego artykułu, mogą być przeniesieni do innej szkoły bez względu na jej odmienny stopień organizacyjny. Z pojęcia kary wynika jednak, że kierownik, któremu wymierzono kare na mocy punktu 5 lub 6 artykułu 82, nie może być przeniesiony do szkoły, w której otrzymałby wyższy dodatek za kierownictwo.

Do art. 83.

71. Orzeczenia, wydane na podstawie ustępu trzeciego art. 82, w których Komisja Dyscyplinarna stwierdza winę oskarżonego nauczyciela, lecz ze względów podanych w tym ustępie kary mu nie wymierza, winny być wpisywane do wykazów stanu służby.

Do art. 84.

72. Wydanie zarządzeń potrzebnych do wykonania dyscyplinarnego orzeczenia wydalenia z państwowej służby nauczycielskiej należy do tej władzy, do której należy mianowanie. Władze niższych instancyj obowiązane są zawiadomić o tem równocześnie Ministerstwo W. R. i O. P.

Do art. 87 i 90.

73. Wnioski w sprawie nominacji członków okręgowych komisyj dyscyplinarnych należy przedkładać Ministerstwu na trzy miesiące przed upływem kadencji.

Do art. 97.

74. Prośbę o wyznaczenie obrońcy z urzędu może obwiniony nauczyciel wnieść z pominięciem przepisanej drogi służbowej.

75. Rąchunki kosztów, poniesionych przy obronie (czytanie aktów, stawiennictwo na rozprawę dyscyplinarną), mają być przedstawione w terminie 14 dni po ukończeniu rozprawy w drodze służbowej kuratorowi okręgu szkolnego, jeżeli obrońca był nauczyciel szkoły podległej bezpośrednio inspektorowi szkolnemu

lub kuratrowi oraz Ministerstwu, jeżeli obrońcą był nauczyciel szkoły, podległej bezpośrednio Ministrowi. Do rachunku winien nauczyciel obrońca dołączyć zaświadczenie przewodnizcącego właściwej komisji dyscyplinarnej, stwierdzające udział nauczyciela w rozprawie dyscyplinarnej, oraz czas przeglądania aktów i trwania rozprawy dyscyplinarnej. Zresztą przy obliczaniu kosztów należy stosować każdocześnie obowiązujące przepisy o zwrocie kosztów za podróże służbowe funkcjonarjuszów państwowych.

Do art. 102.

76. Zawiadamiając o wdrożeniu dochodzenia dyscyplinarnego zainteresowanego nauczyciela, należy podać mu jednocześnie imię i nazwisko urzędnika delegowanego do prowadzenia dochodzenia. Wzory odpowiednich pism podane są w załącznikach Nr. 23 i 24.

77. Dochodzenia dyscyplinarne winny odbywać się w zasadzie w budynkach władz szkolnych, lub w budynkach szkolnych.

78. Powołanie inspektora szkolnego do prowadzenia dochodzenia dyscyplinarnego nie stoi w sprzeczności z postanowieniami art. 102 ustawy, należy jednak o ile możności unikać powierzania tej funkcji temu inspektorowi szkolnemu, względnie zastępcy, który prowadził dochodzenie wstępne, zwłaszcza w tych wypadkach, gdy ze względu na charakter wykroczenia ze strony nauczyciela mogłyby powstać posądzenia prowadzącego dochodzenie o stronniczość.

79. Z prowadzonych dochodzeń winien być spisany protokół przez urzędnika wyznaczonego do prowadzenia dochodzenia, lub przez urzednika specjalnie w tym celu powołanego przez urzędnika wyznaczonego do prowadzenia dochodzenia. Każdy protokół winien zawierać miejscowość, datę oraz nazwiska osób obecnych przy prowadzeniu dochodzenia. Każdego świadka należy przesłuchać osobno nie w obecności obwinionego lub innych świadków. Przed przesłuchaniem należy upomnieć świadka, aby na zadawne pytania według najlepszej wiedzy i sumienia zeznawał zupełną prawdę, aby nic nie zamilczał i zeznania tak złożył, ażeby w razie potrzeby mógł je stwierdzić pod przysięgą. Następnie należy świadka zapytać o jego imię i nazwisko, wiek, miejsce urodzenia, religję, stan, sposób zarobkowania, a w razie potrzeby o inne stosunki osobiste, a w szczególności w jakich stosunkach pozostaje do obwinionego lub innych osób, których dotyczy się dochodzenie. Zeznania świadków należy spisywać w krótkich i treściwych zdaniach w sposobie opowiadającym. Tylko tam, gdzie to ważne jest do ocenienia sprawy, należy przytoczyć własne słowa świadka.

W szczególności należy wezwać świadka, aby podał źródło swych wiadomości. Pytania tylko o tyle należy spisywać, o ile tego wymaga zrozumienie odpowiedzi.

Każdy protokół winien być odczytany osobom przesłuchanym, a następnie podpisanym przez zeznających. Jeżeli zeznający odmówi podpisu, należy zapisać to do protokółu, podając zarazem przyczynę odmówienia podpisu. Na końcu podpisują protokół prowadzący dochodzenie oraz protokólant, o ile był powołany. W tem co spisano nie można nic istotnego przekreślać, dodawać lub zmieniać. Skreślone ustępy powinny być jeszcze czytelne. Dodatki istotne lub sprostowania, które zeznający do swych zeznań czyni, zapisane być mogą na skraju protokółu albo w dopisku i omówione, potwierdzone i podpisane w sposób wyżej podany.

80. Urzędnik, prowadzący dochodzenie, winien zaznajomić się z przepisami ustawy postępowania karnego i w razie potrzeby je stosować. W szczególności należy stosować z postępowania karnego przepisy traktujące o prawie odmowy zeznań przez świadków i konfrontacji świadków z obwinionym i innymi świadkami.

Do art. 104.

81. Akt oskarżenia winien zawierać:

1) imię i nazwisko oraz stanowisko służbowe obwinionego,

2) dokładne oznaczenie występków, względnie wykroczeń nauczyciela, które uczyniono przedmiotem oskarżenia,

3) krótkie, zwięzłe i przedmiotowe przedstawienie stanu sprawy, zaczerpnięte z treści doniesienia i wyników przeprowadzonego dochodzenia oraz wymienienie podstaw materjalnych oskarżenia,

4) wzmiankę, czy, względnie kiedy, obwiniony nauczyciel został zawieszony w służbie,

5) wniosek co do wysokości kary,

6) spis osób, które mają być powołane i przesłuchane przez komisję dyscyplinarną w charakterze świadków, z podaniem okoliczności, które mają stwierdzić.

82. Akt oskarżenia przesyła władza, przy której istnieje komisja, przewodniczącemu wraz z odpisem, przeznaczonym dla obwinionego, dołączając prócz aktów sprawy odpis wykazu stanu służby oraz odpis wykazu kwalifikacyjnego.

Do art. 110.

83. Świadkom i znawcom wezwanym na rozprawę przysługuje zwrot kosztów podróży i diet według przepisów ustawowych o postępowaniu karnem.

O przyznaniu kosztów decyduje Komisja, a wypłaca koszta ta władza, przy której istnieje Komisja, z kredytów, przekazanych dla komisji dyscyplinarnej.

Do art. 113.

84. Przez sentencję orzeczenia rozumie się część orzeczenia, wymieniającą przestępstwa, których uznano winnym obwinionego i od których go uniewinniono, z podaniem stanu faktycznego i kwalifikacji prawnej czynu oraz oznaczenie kary.

Do art. 114.

85. W zdaniu „odpis orzeczenia przesyła przewodniczący komisji dyscyplinarnej w drodze służbowej obwinionemu“ słowa „w drodze służbowej“ należy rozumieć: za pośrednictwem tej władzy, przy której istnieje komisja.

Jeżeli obwinionym był nauczyciel szkoły, podległej bezpośrednio inspektorowi szkolnemu, to odpis orzeczenia winno Kuratorjum przesłać również właściwemu inspektorowi szkolnemu. Gdy orzeczenie motywowane było pisane ręcznie przez przewodniczącego, to w aktach sprawy należy zachować jedną maszynową odbitkę orzeczenia motywowanego.

Do art. 116.

86. Władzą służbową w znaczeniu art. 116 jest ta władza, przy której istnieje komisja.

87. Akta komisji dyscyplinarnej powinny być ułożone należycie w chronologicznym porządku, następnie z reguły zszyte, a zawsze ponumerowane i zaopatrzone spisem.

Do art. 117.

88. Odwołanie rzecznika dyscyplinarnego winno być sporządzone w dwóch egzemplarzach, z których jeden winien być podpisany przez rzecznika, a drugi jako odpis, dołączony do aktów sprawy.

Do art. 118.

89. Władzą służbową w znaczeniu art. 118, ustęp trzeci, jest ta władza, przy której istnieje komisja.

90. Rzecznik dyscyplinarny I-szej instancji powinien zająć ze swej strony odpowiednie stanowisko co do podanych przez odwołującego się nauczyciela w odwołaniu zarzutów i opinję swą dołączyć do aktów sprawy.

Do art. 123.

91. Właściwą władzą, do której przewodniczący komisji dyscyplinarnej przesyła odpis orzeczenia dyscyplinarnego, jest ta władza, przy której istnieje komisja.

Do art. 129.

92. O każdem zawieszeniu nauczyciela w pełnieniu służby komisja dyscyplinarna obowiązana jest zawiadomić tę władzę, przy której istnieje, z podaniem wykroczeń, które spowodowały zawieszenie.

Do art. 130.

93. Po skierowaniu aktu oskarżenia do Komisji Dyscyplinarnej prawo zawieszenia nauczyciela w pełnieniu służby z powodu wykroczeń, względnie występków, objętych już aktem oskarżenia, przysługuje tylko Komisji Dyscyplinarnej.

Do art. 136.

94. Rehabilitacja może nastąpić na prośbę ukaranego nauczyciela lub na wniosek władzy służbowej.

Do wniosku o rehabilitację należy przedłożyć:

a) odpis orzeczenia motywowanego,

b) odpis wykazu stanu służby,

c) odpis wykazu kwalifikacyjnego,

d) szczegółowe uzasadnienie wniosku.

Warszawa, dnia 24. marca 1928 r. (Nr. I. 4614/28).

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:

(—) Dr. Dobrucki.

Załącznik Nr. 1.
do Instrukcji Ministra W. R. i O. P. Nr. I. 4614/28.
z dnia 24 marca 1928 r.

Wzór pisma nominacyjnego (art. 3 lub 12).

. . . .
(nazwa władzy mianującej)

. . . . Do
(siedziba tej władzy) Pan . . . .

. . . .
(data) . . . .
Nr. . . . . . w . . . .

Mianowanie.

Na podstawie . . . . [1]) ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462 . . [2]) mianuję Pan . . z dniem . . . . 19 . . r. . . . . [3])
(stan służb.)
. . . . [4]) w . . . . , [5]) z uposaże-
(nazwa szkoły) (miejscowość)
niem według artykuł . . . . . . [6]) ustawy uposażeniowej z dnia . . . . . (Dz. U. R. P. Nr. . . . , poz. . . . .).

Celem objęcia obowiązków służbowych oraz złożenia przyrzeczenia służbowego win . . . Pan . . zgłosić się u . . . . . . w terminie i pod rygorem
(nazwa władzy)
w art. 13 ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli przewidzianym.

Okrągła pieczęć urzędu. . . . .

. . . .
(nazwa władzy mianującej)

. . . .
(podpis)

Data objęcia służby . . . .
(podpis wpisującego)

Data złożenia przyrzeczenia służbowego . . . . .
(podpis wpisującego)

---

[1]) tu wymienić należy „art. 3“ albo też ustęp trzeci lub czwarty art. 12.

[2]) w pismach nominacyjnych nauczycieli religii katolickiej przed wyrazem: „mianuję“ wpisuje się: „w porozumieniu z . . . . . . (nazwa właściwej władzy duch.).

[3]) np. „nauczycielem“ lub „kierownikiem“.

[4]) np. „publicznej szkoły powszechnej im. Elizy Orzeszkowej“ lub „gimnazjum państwowego im. Jana Sobieskiego“ i t. p.

[5]) np. „Warszawie“.

[6]) tu należy wymienić artykuł, względnie artykuły, ustawy uposażeniowej, służące za podstawę prawną do wymierzenia uposażenia.

Załącznik Nr. 2
do Instrukcji Ministra W. R. i O. P. Nr. I. 4614/28.
z dnia 24 marca 1928 r.

Wzór dekretu ustalenia (art. 8).

. . . .
(nazwa władzy wystawiając. dekret)

. . . . Do
(siedziba tej władzy) Pan . . . .

. . . .
(data) . . . .

Nr. . . . . . w . . . .

Dekret ustalenia.

Stwierdzam, iż na podstawie ustępu drugiego art. 8 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462) z dniem . . . . r. stał . . się Pan . . stał . . , nauczyciel . . . . [1])
(kategorja szkół)

Okrągła pieczęć urzędu . . . .
Data złożenia przysięgi służbowej (nazwa władzy wydając. dekret)

. . . .
(podpis wpisującego) (podpis)

. . . .

Załącznik Nr. 3
do Instrukcji Ministra W. R. i O. P. Nr. I. 4614/28.
z dnia 24 marca 1928 r.

Wzór pisma przyznającego tytuł profesora.

. . . .
(nazwa władzy wydającej pismo) Do

. . . . Pan . . . .
(siedziba tej władzy) . . . .
(data) w . . . .

Nr. . . . . .

Treść: Przyznanie tytułu profesora.

Na podstawie ustępu ostatniego art. 8 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dn. 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462) przyznaję Pan . . tytuł profesor . . .

. . . .
(nazwa władzy przyznającej tytuł)

. . . .
(podpis)

Okrągła pieczęć urzędu. . . . .
(tytuł osoby podpisującej)

[1]) np. „publicznych szkół powszechnych" lub państwowych szkół średnich ogólnokształcących" i t. p.

Załącznik Nr. 4
do Instrukcji Ministra W. R. i O. P. Nr. I. 4614/28.
z dnia 24 marca 1928 r.

Wzór pisma nominacyjnego
na stałą posadę lub na stanowisko dyrektora albo kierownika
(art. 11).

. . . .
(nazwa władzy mianującej)

. . . . Do
(siedziba tej władzy) Pan . . . .

. . . .
(data) . . . .

Nr. . . . . . w . . . .

Mianowanie na . . . . [1])

Na podstawie art. 11 ustawy z dn. 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462) z dniem . . . . mianuję Pan . . w drodze konkursu na . . . . . . [1]) . . . . . . [2])
(nazwa szkoły)

w . . . .
(miejscowość)

Zgodnie z postanowieniem art. . . . ustawy uposażeniowej (Dz. U. R. P. Nr. . . . poz. . . . .) równocześnie od daty w ustępie poprzednim wymienionej przyznaję Panu uzupełnienie przysługującego Panu jako nauczycielowi uposażenia o . . . . . . punktów oraz . . . . mnożnych [3]).

Po zwolnieniu od dotychczasowych obowiązków winien Pan zgłosić się bezzwłocznie u . . . . . .
(nazwa władzy)
celem objęcia obowiązków służbowych.

Okrągła pieczęć urzędu.

. . . .
Data objęcia stanowiska . . . (nazwa władzy mianującej)

. . . .
(podpis wpisującego) (podpis)

---

[1]) tu wymienić: „stałą posadę nauczyciela (wychowaczyni)“ lub: „stanowisko dyrektora (kierownika)“,

[2]) np. „ochronki im. Bolesława Prusa“ lub „państwowego Seminarjum nauczycielskiego im. Stanisława Konarskiego“ i. t. p.,

[3]) ustęp ten ma zastosowanie tylko w wypadkach pierwszego mianowania na stanowisko dyrektora lub kierownika, albo mianowania kierownika publicznej szkoły powszechnej kierownikiem publicznej szkoły powszechnej wyższego stopnia organizacyjnego, do którego jest przywiązany większy dodatek za kierownictwo.

Załącznik Nr. 5
do Instrukcji Ministra W. R. i O. P. Nr. I. 4614/28.
z dnia 24 marca 1928 r.

Wzór dekretu ustalenia na podstawie ustępu ostatniego art. 12.

. . . .
(nazwa władzy wystaw. dekret)
. . . . Do
(siedziba tej władzy) Pan . . . .
. . . . .Dyrektor . . (Kierownika (czki)
(data) . . . .
Nr. . . . . . w . . . .
Treść: Dekret ustalenia.

Na podstawie ustępu ostatniego art. 12 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462), stwierdzam, iż z dniem . . . . r. uzyskał Pan ustalenie w rozumieniu ustępu drugiego art. 8 powołanej wyżej ustawy.

. . . .
(nazwa władzy wystawiając. dekret)

. . . .
(podpis)

Okrągła pieczęć urzędu.

Data złożenia przysięgi służbowej

. . . .
(podpis wpisującego)

Załącznik Nr. 6
do Instrukcji Ministra W. R. i O. P. Nr. I. 4614/28.
z dnia 24 marca 1928 r.

Wzór zawiadomienia o niezadowalającej ocenie pracy
(art. 21 lub 24).

. . . . Do
(nazwa władzy zawiadamiającej)
. . . . Pan . . . .
(siedziba tej władzy) . . . .

. . . .
(data)

Nr. . . . . . w . . . .

Treśćą Zawiadomienie o ocenie pracy.

No podstawie art. . . . . [1]) ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462) zawiadamiam Pan . . ., iż równocześnie do wykazu kwalifikacyjnego Pan . . wpisano ocenę pracy „niezadowalającą" za okres czasu od . . . . do dn. . . . . . . , , ,

Przeciwko powyższemu orzeczeniu przysługuje Panu prawo w ciągu 14 dni od dnia następującego po doręczeniu niniejszego wniesienia odwołania do . . . .

. . . .
(nazwa władzy wydającej orzeczenie)

. . . .
(podpis)

---

[1]) wymienić: 21 lub 24.

Załącznik Nr. 7
do Instrukcji Ministra W. R. i O. P. Nr. I. 4614/28.
z dnia 24 marca 1928 r.

Wzór dekretu przeniesienia z urzędu (art. 58).

. . . . Do
(nazwa władzy dokon. przenies.) Pan . . . .

. . . .
(siedziba tej władzy) . . . .

. . . .
(data)

Nr. . . . . . w . . . .

Przeniesienie.

Na podstawie art. 58 ustawy z dn. 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462), po wysłuchaniu opinji Rady Szkolnej Okręgowej w . . . . , z dniem . . . . . . 19 , , r. przenoszę Pan . . z urzędu z powodu zmiany organizacji szkoły (dla dobra szkoły) . . . . na równorzędne stanowisko do . . . . [1]) w . . . . [2]).

Po zwolnieniu od obowiązków dotychczasowych win . . Pan . . zgłosić się u . . . . [3]) celem objęcia nowych obowiązków służbowych

Przeciwko zarządzeniu niniejszemu przysługuje Pan . . prawo odwołania do . . . . w ciągu dni 14 od dnia następnego po dniu doręczenia niniejszego.

Okrągła pieczęć urzędu.

. . . .
(nazwa władzy przenoszącej)

Data objęcia służby na nowem miejscu służbowem . . . .

. . . .
(podpis wpisującego) (podpis i tytuł osoby podpisującej)

---

[1]) wymienić szkołę, do której zostanie przeniesiony.
[2]) wymienić miejscowość.
[3]) wymienić tytuł urzędowy bezpośredniego przełożonego, u którego ma się zgłosić.

UWAGA: a) Przy przeniesieniu nauczyciela tymczasowego skreślić od słów: „z powodu“ aż do słów „równorzędne stanowisko“ włącznie,
b) słowa zbędne skreślić.

Załącznik Nr. 8
do Instrukcji Ministra W. R. i O. P. Nr. I. 4614/28.
z dnia 24 marca 1928 r.

Wzór dekretu przeniesienia na własną prośbę (art. 58).

. . . .
(nazwa władzy przenoszącej) Do

. . . .
(siedziba tej władzy) . . . .

. . . .
(data) . . . . [1])

Nr. . . . . .

Przeniesienie. w . . . .

Na podstawie art. 58 ustawy z dn. 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462) z dniem . . . . , 19 . . r. przenoszę Pan . . . na własną prośbę na stanowisko nauczyciela (na stałą posadę nauczyciela, na stanowisko dyrektora, kierownika) do . . . . [2]) w . . . . [3]).

Po zwolnieniu od obowiązków dotychczasowych win . . Pan . . zgłosić u . . . . , [4]) celem objęcia nowych obowiązków służbowych.

Okrągła pieczęć urzędu. . . . .
(nazwa władzy przenoszącej)

Data objęcia służby na nowem miejscu służbowem . . . .
(podpis i tytuł osoby przenoszącej)

. . . .
(podpis wpisującego)

---

[1]) tytuł, względnie charakter służbowy nauczyciela np. „profesora“ lub „nauczyciela tymczasowego“.
[2]) wymienić szkołę.
[3]) wymienić miejscowość.
[4]) wymienić przełożonego, u którego ma się zgłosić.

Załącznik Nr. 9

do Instrukcji Ministra W. R. i O. P. Nr. I. 4614/28.

z dnia 24 marca 1928 r.

Wzór dekretu przeniesienia w drodze konkursu (art. 58 i 11).

. . . .

(nazwa władzy zarządz. przenies.) Do

. . . . Pan . . . .

(siedziba tej władzy) (imię i nazwisko, tytuł)

. . . .

(data) (charakter służbowy[1])

Nr. . . . . . w . . . .

Treść: Przeniesienie w drodze konkursu.

Na podstawie art. 58 i 11 ustawy z dn. 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462) przenoszę Pan . . z dniem . . . . . . r. w drodze konkursu na równorzędne stanowisko do . . . . w . . . .

(wymienić nazwę szkoły)

Po zwolnieniu od obowiązków dotychczasowych win . . Pan . . zgłosić się bezwłocznie u . . . . , celem objęcia nowych

(nazwa władzy, względnie osoby)

obowiązków służbowych.

Okrągła pieczęć urzędu

Data objęcia służby na nowem miejscu służbowem . . . .

(nazwa władzy przenoszącej)

. . . .

(podpis wpisującego) (podpis)

---

[1]) np. „Do Pana profesora Adama X, zajmującego stałą posadę nauczyciela gimnazjum państwowego im. B. Prusa w X.“

Załącznik Nr. 10
do Instrukcji Ministra W. R. i O. P. Nr. I. 4614/28.
z dnia 24 marca 1928 r.

Wzór pisma przenoszącego w stan nieczynny (art. 60).

Minister
Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego

Warszawa, dnia . . . .

Nr. . . . . . .

Przeniesienie w stan nieczynny.

Do

Pan . . . .
(imię i nazwisko, tytuł)

. . . .
(charakter służbowy)

. . . .
(nazwa szkoły)

w . . . .
(miejscowość)

Na podstawie art. 60 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462) przenoszę Pan . . z dniem . . . . . . r. w stan nieczynny z powodu . . . .[1])

Minister

Okrągła pieczęć urzędu.

. . . .
(podpis)

---

[1]) tu wymienić należy: „zmiany organizacji szkoły“, lub „okoliczności, nie pozwalających ze względu na dobro służby na dalsze zatrudnienie Pan . . . . na odpowiadającej stanowisku służbowemu Pan . . . posadzie“.

Załącznik Nr. 11
do Instrukcji Ministra W. R. i O. P. Nr. I. 4614/28.
z dnia 24 marca 1928 r.

Wzór pisma powołującego do służby czynnej nauczyciela w stanie nieczynnym (art. 60).

Ministerstwo
Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

Warszawa, dnia . . . .

Nr. . . . . .

Powołanie do służby czynnej.

Do
Pan . . . .
(imię i nazwisko, tytuł)
pozostające . . w stanie nieczynnym
. . . . [1])
(charakter służbowy)
. . . .
(nazwa szkoły)
w . . . .
(miejscowość)

Na podstawie art. 60 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462) powołuję Pan . . z dniem . . . . . . r. z powrotem do służby czynnej na . . . .
. . . . [2]).
(stanowisko, nazwa szkoły i miejscowość)

Celem objęcia obowiązków służbowych win . . Pan . . zgłosić się bezzwłocznie u . . . .
(władza lub osoba)

Okrągła pieczęć urzędu

. . . .
(nazwa władzy powołującej)

Data ponownego objęcia obowiązków . . . .
(podpis)

. . . .
(podpis wpisującego)

---

[1]) np. „stałego nauczyciela“ lub „dyrektora“.

[2]) np. „stałą posadę nauczyciela publicznej szkoły powszechnej Nr. . . . . . w Warszawie“.

Załącznik Nr. 12
do Instrukcji Ministra W. R. i O. P. Nr. I. 4614/28.
z dnia 24 marca 1928 r.

Wzór zwolnienia ze służby po upływie 6 miesięcy przebywania w stanie nieczynnym (art. 60).

. . . .
(nazwa władzy lub urzędu)

. . . .
(siedziba tej władzy lub urzędu)

. . . .
(data)

Nr. . . . . . .

Treść: Zwolnienie ze służby

Do
Pan . . . .
(imię i nazwisko, ewtl. tytuł)

pozostające . . w stanie nieczynnym

. . . .
(stanowisko wzgl. charakter służb.)

. . . .
(nazwa szkoły)

w . . . .
(miejscowość)

Na podstawie art. 60 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462) [oraz art. 29 ustawy z dnia 11 grudnia 1923 r. o zaopatrzeniu emerytalnem funkcjonarjuszów państwowych i zawodowych wojskowych (Dz. U. R. P. z r. 924 Nr. 6, poz. 46)] zwalniam Pan . . ze służby państwowej z dniem . . . . r., z którym kończy się sześciomiesięczny okres przebywania Pan . w stanie nieczynnym (i równocześnie przenoszę Pan . w stan spoczynku).

Przeciwko zarządzeniu niniejszemu przysługuje Pan . . prawo odwołania do . . . . w terminie 14 dni od dnia następnego po doręczeniu niniejszego.

. . . .
(nazwa władzy zwalniającej)

Okrągła pieczęć urzędu

. . . .
(podpis)

UWAGA: Słowa zawarte w klamrach skreśla się, jeżeli nauczyciel nie nabył jeszcze praw emerytalnych.

Załącznik Nr. 13
do Instrukcji Ministra W. R. i O. P. Nr. I. 4614/28.
z dnia 24 marca 1928 r.

Wzór pisma przenoszącego nauczycielkę w stan pozasłużbowy (art. 58 i 61).

. . . .
(nazwa władzy lub urzędu)

. . . .
(siedziba tej władzy lub urzędu)

. . . .
(data)

Nr. . . . . .

Treść: Przeniesienie w stan pozasłużbowy.

Do

Pani . . . .
(imię, nazwisko, tytuł)

. . . .
(charakter służbowy stanowisko)

. . . .
(nazwa szkoły)

w . . . .
(miejscowość)

Na podstawie . . . . [1]) ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462) przenoszę Panią z dniem . . . . na własną Jej prośbę, wyrażoną w piśmie z dnia . . . . , w stan pozasłużbowy.

Okrągła pieczęć urzędu

. . . .
(nazwa władzy)

. . . .
(podpis)

---

[1]) wymienić: „ustępu szóstego art. 58" lub: „art. 61".

Załącznik Nr. 14
do Instrukcji Ministra W. R. i O. P. Nr. I. 4614/28.
z dnia 24 marca 1928 r.

Wzór deklaracji nauczycielki o rezygnacji ze stanowiska służbowego w miejscu zamieszkania męża (art. 63).

DEKLARACJA

. . . .
((imię i nazwisko)

w stanie pozasłużbowym . . . . [1])
(stanowisko wzgl. tytuł)

Jako przeniesiona w stan pozasłużbowy pismem . . . . z dnia . . . . r.
(władza)

Nr. . . . . ., nie mając możności uzyskania stanowiska służbowego w miejscu zamieszkania mego męża, t. j. w . . . . . . , wyrażam gotowość powrotu do służby czynnej na każdem wyznaczonem mi stanowisku równorzędnem ze stanowiskiem zajmowanem przezemnie przed przejściem w stan pozasłużbowy.

. . . .
(podpis)

. . . .
(miejscowość)

. . . .
(tytuł)

. . . .
(data)

---

[1]) np. „nauczycielki stałej publicznych szkół powszechnych", albo: „przełożonej szkoły średniej ogólnokształcącej".

Załącznik Nr. 15
do Instrukcji Ministra W. R. i O. P. Nr. I. 4614/28.
z dnia 24 marca 1928 r.

Wzór pisma powołującego do służby czynnej nauczycielkę w stanie pozasłużbowym (art. 63).

. . . .
(nazwa władzy lub urzędu)

. . . .
(siedziba tej władzy lub urzędu)

. . . .
(data)

Nr. . . . . .

Treść: Powołanie do służby czynnej ze stanu pozasłużbowego.

Do

Pani . . . .
((imię i nazwisko)

pozostającej w stanie pozasłużbowym

. . . . [1])
(stanowisko wzgl. charakter służb.)

Na podstawie art. 63 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462) powołuję Panią z dniem . . . . z urzędu [2]) z powrotem do służby czynnej na . . .
. . . .
(stanowisko, nazwa szkoły, miejscowość)

Celem objęcia obowiązków służbowych winna Pani zgłosić się bezzwłocznie u . . . .
(władza lub osoba)

Okrągła pieczęć urzedu.

Okragła pieczęć urzędu

. . . .
(nazwa władzy)

Data ponownego objęcia obowiązków . . . .

. . . .
(podpis)

. . . .
(podpis wpisującego)

---

[1]) np. „kierowniczki 7-klasowej publicznej szkoły powszechnej".
[2]) lub: „na prośbę z dnia . . . . „ . . . . . ".

Załącznik Nr. 16.
do Instrukcji Ministra W. R. i O. P. Nr. I. 4614/28.
z dnia 24 marca 1928 r.

Wzór dekretu zwolnienia ze służby po upływie oznaczonego do przebywania w stanie pozasłużbowym czasu (art. 63).

. . . .
(nazwa władzy zwalniającej)

. . . .
(siedziba tej władzy)

. . . .
(data)

Nr. . . . . .

Treść: Zwolnienie ze służby.

Do

Pani . . . .
(imię i nazwisko, ewtl. tytuł)

pozostającej w stanie pozasłużbowym

. . . .
(stanowisko wzgl. charakter służb., (nazwa szkoły)

w . . . .

Na podstawie art. 63 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462) zwalniam Panią z państwowej służby nauczycielskiej z dniem . . . . r., z którym kończy się oznaczony artykułem 63 powołanej wyżej ustawy pięcioletni okres czasu pozostawania w stanie pozasłużbowym.

Równocześnie po myśli powołanego artykułu ustawy przyznaję Pani odprawę w wysokości . . . . .
(ilość)
miesięcznego pełnego ostatnio pobieranego uposażenia służbowego.

Przeciwko zarządzeniu niniejszemu przysługuje Pani prawo odwołania do . . . . w terminie 14 dni od dnia następnego po doręczeniu niniejszego.

. . . .
(nazwa władzy zwalniającej)

Okrągła pieczęć urzędu

. . . .
(podpis)

Załącznik Nr. 17
do Instrukcji Ministra W. R. i O. P. Nr. I. 4614/28.
z dnia 24 marca 1928 r.

Wzór pisma powierzającego nauczycielowi pełnienie czynności w urzędzie administracji szkolnej (art. 64).

. . . .
(nazwa władzy lub urzędu)

. . . .
(siedziba tej władzy lub urzędu)

. . . .
(data)

Nr. . . . . .

Treść: Powierzenie czynności.
w . . . .
(urząd, miejscowość)

Do

Pan . . . .
. . . .
. . . .
w . . . .

Na podstawie art. 64 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462), powierzam Pan . . za Je . . zgodą, wyrażoną, w piśmie z dnia . . . .
czynności . . . . w . . . .
(charakter tych czynności) (urząd i miejscowość)
na czas od dnia . . . . do dnia . . . .
. . . . r.

Przez czas pełnienia tych czynności będzie Pan . . pod względem praw i obowiązków traktowan . . według przepisów ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o państwowej służbie cywilnej (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 164).

Okrągła pieczęć urzędu

. . . .
(nazwa władzy)

Data objęcia czynności

. . . .
(podpis)

. . . .

. . . .
(podpis wpisującego)

Załącznik Nr. 18
do Instrukcji Ministra W. R. i O. P. Nr. I. 4614/28.
z dnia 24 marca 1928 r.

Wzór przyjęcia zgłoszenia o dobrowolnem wystąpieniu ze służby (art. 67).

. . . .
(nazwa władzy lub urzędu)

. . . .
(siedziba tej władzy lub urzędu)

. . . .
(data)

Nr. . . . . . .

Treść: Przyjęcie zgłoszenia o dobrowolnem wystąpieniu ze służby.

Do

Pan . . . .
(imię, nazwisko, charakter

. . . .
służbowy wzgl. stanowisko)

. . . .
(nazwa szkoły)

w . . . .
(miejscowość)

Na podstawie art. 67 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462) przyjmuję zgłoszenie Pan . . z dnia . . . . o dobrowolnem wystąpieniu ze służby z dniem . . . . . (pod warunkiem należytego oddania urzędowania przed wyżej powołaną datą).

Przeciwko wymienionemu warunkowi przysługuje Pan . . prawo odwołania do . . . . w terminie 14 dni od dnia następnego po doręczeniu niniejszego).

Okrągła pieczęć urzędu

. . . .
(nazwa władzy)

. . . .
(podpis)

Załącznik Nr. 19
do Instrukcji Ministra W. R. i O. P. Nr. I. 4614/28.
z dnia 24 marca 1928 r.

Wzór odroczenia przyjęcia zgłoszenia o dobrowolnem wystąpieniu ze służby (art. 67).

. . . .
(nazwa władzy lub urzędu)

. . . .
(siedziba tej władzy lub urzędu)

. . . .
(data)

Nr. . . . . . .

Treść: Odroczenie przyjęcia zgłoszenia o dobrowolnem wystąpieniu ze służby.

Do

Pan . . . .
(imię, nazwisko, charakter
. . . .
służbowy wzgl. stanowisko)

. . . .
(nazwa szkoły)

w . . . .
(miejscowość)

Na podstawie art. 67 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462) odraczam termin przyjęcia zgłoszenia Pan . . z dnia . . . . o dobrowolnem wystąpieniu ze służby do czasu ostatecznego załatwienia prowadzonego przeciwko Pan . . . śledztwa karnego [1]) (do czasu uregulowania przez Pan... zaległych zobowiązań pieniężnych, wynikłych ze stosunku służbowego).

Przeciwko powyższemu odroczeniu przyjęcia zgłoszenia o dobrowolnem wystąpieniu ze służby przysługuje Pan . . prawo odwołania do . . . . . . w terminie 14 dni od dnia następnego po doręczeniu niniejszego.

Okrągła pieczęć urzędu

. . . .
(nazwa władzy)

. . . .
(podpis)

[1]) lub: „dochodzenia dyscyplinarnego“

Załącznik Nr. 20
do Instrukcji Ministra W. R. i O. P. Nr. I. 4614/28.
z dnia 24 marca 1928 r.

Wzór pisma zwalniającego nauczyciela tymczasowego na podstawie art. 69 lub 70.

. . . .
(nazwa władzy lub urzędu)

. . . .
(siedziba tej władzy lub urzędu)

. . . .
(data)

Nr. . . . . .

Treść: Zwolnienie ze służby.

Do

Pan . . . .

. . . .
(tymczasowe . . nauczyciel .)

. . . .
(nazwa szkoły)

w . . . .
(miejscowość)

Na podstawie art. 69 (albo 70) i 71 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462) zwalniam Pan . . z dniem . . . . ze służby [1]).

[Wobec tego, że służba Pan . . w ciągu lat: . . . była nienaganna, uzyskał . . Pan . . prawo do odprawy w wysokości . . . . miesięcznego pełnego, ostatnio pobieranego, uposażenia służbowego[2])].

Przeciwko zarządzeniu niniejszemu przysługuje Pan . . prawo odwołania do . . . . w terminie 14 dni od dnia następnego po doręczeniu niniejszego.

Okrągła pieczęć urzędu

. . . .
(nazwa władzy)

. . . .
(podpis)

---

[1]) w wypadkach zwolnienia na podstawie art. 70 dodać: z powodu . . . . w piśmie Nr. . . . z dnia . . . . : orzeczenia opiewającego: „ogólna ocena pracy niezadowalająca".

[2]) drugi ustęp należy opuścić, gdy służba zwalnianego nauczyciela była naganna.

Załącznik Nr. 21
do Instrukcji Ministra W. R. i O. P. Nr. I. 4614/28.
z dnia 24 marca 1928 r.

Wzór orzeczenia o unieważnieniu mianowania i wydaleniu ze służby (art. 73).

. . . .
(nazwa władzy lub urzędu)

. . . .
(siedziba tej władzy lub urzędu)

. . . .
(data)

Nr. . . . . .

Treść: Orzeczenie o unieważnieniu mianowania i wydaleniu ze służby.

Do
Pan . . . .
. . . .
. . . .
w . . . .

Na podstawie art. 73 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462) z powodu . . . . ,
(wymienić jeden z powodów wymienionych w art. 73).
. . . . unieważniam mianowanie Pan . .
na stanowisko . . . . dokonane
(wymienić)
pismem Nr. . . . z dnia . . . .
i jednocześnie z dniem dzisiejszym wydalam Pan . .
ze służby państwowej.

Przeciwko zarządzeniu niniejszemu przysługuje Pan . . odwołanie do . . . . w terminie 14 dni od dnia następnego po doręczeniu niniejszego.

. . . .
(nazwa władzy)

Okrągła pieczęć urzędu.

. . . .
(podpis)

Załącznik Nr. 22
do Instrukcji Ministra W. R. i O. P. Nr. I. 4614/28.
z dnia 24 marca 1928 r.

Wzór dekretu ustalenia (art. 145 i 146).

. . . .
(nazwa władzy wydającej dekret)

. . . .
(siedziba tej władzy)

. . . .
(data)

Nr. . . . . .

Dekret ustalenia.

Do
Pan . . . .
. . . .
. . . .
w . . . .

Niniejszem stwierdzam, iż z dniem 1 stycznia 1927 r. na podstawie ustępu . . . .[1])
(wymienić ustęp)
ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462) stał . . się Pan . . stał . . w rozumieniu ustawy nauczyciel . .
. . . .
(wymienić rodzaj szkół)

Wobec powyższego zgodnie z postanowieniem art. 146 powołanej ustawy wydaję Pan . . niniejszy dekret ustalenia.

Okragła pieczęć urzędu.

. . . .
(nazwa władzy wydającej dekret)

. . . .
(podpis)

Data złożenia przysięgi służbowej.

....

....
(podpis wpisującego)

---

[1]) np. „ustępu pierwszego art. 145“, „ustępu drugiego art. 145“ lub „ustępu pierwszego art. 146“.

Załącznik Nr. 23
do Instrukcji Ministra W. R. i O. P. Nr. I. 4614/28.
z dnia 24 marca 1928 r.

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO

data . . . .

Nr. . . . . .

P. . . . .

Dochodzenie dyscyplinarne.

Do

Pan . . . .

w . . . .

Na podstawie ustępu drugiego art. 102 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. Rz. P. Nr. 47, poz. 462) wdrażam przeciwko Pan . . dochodzenie dyscyplinarne z powodu . . . .

Przeprowadzenie dochodzenia powierzyłem p. . . . .

Kurator

Załącznik Nr. 24
do Instrukcji Ministra W. R. i O. P. Nr. I. 4614/28.
z dnia 24 marca 1928 r.

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO

Do

data . . . .

Pan . . . .

P. . . . .

w . . . .

Dochodzenie dyscyplinarne.

Na podstawie ustępu drugiego art. 102 ustawy z dnia 1 lipca 1926 roku o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. Rz. P. Nr. 47, poz. 462) powierzam Pan . . przeprowadzenie dochodzenia dyscyplinarnego przeciwko p. . . . . , nauczyciel . . . .

Zarzuty przeciwko p. . . . . znajdują się (w załączonem piśmie lub w załączonych aktach) . . . .

. . . .

W myśl ustępu czwartego wymienionego wyżej artykułu może zażądać Pan . . współdziałania władz administracyjnych i organów policyjnych w szczególności wtedy, gdy świadkowie lub znawcy mieszkają poza obrębem powiatu, a nie czynią zadość Pańskiemu wezwaniu lub bez ustawowego powodu uchylają się od zeznań.

Władze administracyjne i organa policyjne obowiązane są w myśl wymienionego przepisu udzielić Pan . . . . odpowiedniej pomocy, stosując przytem obowiązujące w postępowaniu administracyjnem przepisy o wzywaniu i przesłuchiwaniu stron.

Jeżeli zajdzie potrzeba przesłuchania świadków lub znawców pod przysięgą, może Pan . . zwrócić się do właściwego sądu pierwszej instancji o przesłuchanie tych osób pod przysięgą, powołując się na postanowienia ustępu trzeciego art. 102 wymienionej ustawy i na niniejszą delegację.

Wyniki przeprowadzonego dochodzenia zechce Pan przedłożyć mi bezzwłocznie.

Kurator

Okrągła pieczęć urzędu.

137.

Rozporządzenie
Wojewody Śląskiego

z dnia 31. lipca 1928 r.

dotyczące stosowania instrukcji Ministra W. R. i O. P. z dnia 24 marca 1928 r. w sprawie wykonania ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462).

Na podstawie art. 8 ustawy z dnia 19 października 1927 r. (Dz. U. Śl. Nr. 22 z r. 1927 poz. 40) zarządzam, co następuje:

Instrukcję z dnia 24 marca 1928 r. (Dz. U. Min. W. R. i O. P. Nr. 5) (198) z dnia 19 maja 1928 r. poz. 90) stosować należy z następującemi zmianami:

I. Do art. 3. Punkt 1 a) zmienia się następująco:

Na stanowisko wychowawczyni ochronki mianuje Władza szkolna II instancji.

II. Do art. 8. W punkcie 10, ustęp ostatni termin 1 stycznia 1927 r. zmienia się na 1 grudnia 1927 r.

III. Do art. 58. Punkt 41, ustęp pierwszy zmienia się następująco:

Przeniesienia nauczyciela tymczasowego — z wyjątkiem tymczasowych nauczycieli szkół zawodowych — dokonywuje w obrębie podległego sobie terytorjum — Władza szkolna II instancji.

IV. Do art. 87 i 90. Punkt 73 otrzymuje brzmienie następujące:

Wnioski w sprawie nominacji członków Okręgowej Komisji Dyscyplinarnej należy przedkładać Wojewodzie na 3 miesiące przed upływem kadencji.

Wojewoda:

(—) Dr. Grażyński.